



# **STRATEGIA ROZWOJU MIASTA NOWA SÓL NA LATA 2022-2030**

**PROJEKT**

Opracowanie:

Urząd Miejski w Nowej Soli

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe wydziałów Urzędu Miejskiego oraz miejskich jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2020 r., o ile nie zaznaczono inaczej.



 Wielkopolska Akademia  
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY  
INSTYTUT  
JAKOŚCI

## SPIS TREŚCI

<b>WPROWADZENIE.....</b>	<b>4</b>
<b>CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU MIASTA NOWA SÓL .....</b>	<b>8</b>
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	12
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej .....	17
4. Jakość życia w Nowej Soli – wyniki badań ankietowych.....	24
4.1. Ocena sytuacji Miasta .....	24
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe .....	26
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej .....	28
<b>CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU MIASTA NOWA SÓL .....</b>	<b>32</b>
1. Misja i wizja.....	32
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia .....	33
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Nowa Sól .....	51
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Nowej Soli .....	54
5. Spójność kierunków rozwoju Miasta z kierunkami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	60
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych .....	65
7. Ramy finansowe i źródła finansowania.....	68
<b>ZAŁĄCZNIKI .....</b>	<b>70</b>
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Miasta Nowa Sól .....	70
Załącznik 2: Wzór ankiety .....	65
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna.....	71

## WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Miastem. Określa strategiczne kierunki rozwoju Miasta w perspektywie do 2030 r. oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz miejskich, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Strategia umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Nowej Soli, pozostając w spójności z dokumentami wyższego rzędu – Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030. Strategia będzie stanowiła kierunkowskaz i wyznaczała ramy dla planów, programów i strategii sektorowych powstających w Mieście podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań, ogólnodostępnych danych statystycznych oraz danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli i jednostek mu podległych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy Strategii Rozwoju Miasta Nowa Sól, obowiązującej do 2022 r. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Dlatego też diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców, a elementy Strategii o charakterze programowania rozwoju Miasta zostały wypracowane podczas warsztatów strategicznych przy udziale głównych interesariuszy.

Ważnym źródłem informacji byli członkowie Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta Nowej Soli na lata 2022-2030, w skład którego wchodziłi reprezentanci władz i jednostek organizacyjnych:

- Jacek Milewski – Prezydent Miasta Nowa Sól,
- Natalia Walewska-Wojciechowska – Wiceprezydent ds. społecznych, UM Nowa Sól,
- Alicja Choptowa-Rutkowska – Sekretarz Miasta,
- Izabela Piasta – Skarbnik Miasta,
- Beata Kulczycka – Koordynator Zespołu, Naczelnik Wydziału Programowania i Promocji, UM Nowa Sól,
- Krzysztof Uchal – Zastępca Naczelnika Wydziału Programowania i Promocji, UM Nowa Sól,
- Iwona Szaradowska – Główny Specjalista Wydziału Programowania i Promocji, UM Nowa Sól,

- Iwona Kubacka-Kazieczko – Architekt Miejski, UM Nowa Sól,
- Beata Pietrzykowska – Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, UM Nowa Sól,
- Marcin Słoński – Zastępca Naczelnika Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, UM Nowa Sól,
- Irena Sienkiewicz – Naczelnik Wydziału Oświaty, UM Nowa Sól,
- Karina Jarosz – Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych, UM Nowa Sól,
- Grzegorz Rogula – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji,
- Justyna Gurban – Zastępca Skarbnika Miasta, UM Nowa Sól,
- Joanna Kaproń – Komórka Monitorowania Środowiska, UM Nowa Sól,
- Agata Świdorska-Ostapiak – Prezes Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej,
- Adam Kałuski – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Andrzej Matłoka – Prezes Zarządu Regionalnego Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.,
- Katarzyna Podgórska – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Nowej Soli.

Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Irma Kuznetsova – Kierownik projektu, Dyrektor Działu strategii i rozwoju lokalnego,
- dr Joanna Cieślińska – Ekspert merytoryczna w Dziale Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka – Zastępca Dyrektora Działu strategii i rozwoju lokalnego,
- Tomasz Michałowicz – Ekspert ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Magdalena Opoka – Starszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego.

Prace nad Strategią rozpoczęto w październiku 2021 r., kiedy Rada Miejska w Nowej Soli podjęła uchwałę nr XLVI/417/21 z dnia 28 października 2021 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Następnie został powołany Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta Nowej Soli na lata 2022-2030 zgodnie z Zarządzeniem nr 0050.1.0191.2021 Prezydenta Miasta Nowa Sól z dnia 15 listopada 2021 r. Do jego zadań należało:

- opracowanie założeń do projektu Strategii,
- pomoc przy opracowaniu projektu Strategii,
- uczestnictwo w warsztatach strategicznych,
- udział w badaniach ankietowych i konsultacjach dotyczących projektu Strategii wśród mieszkańców Miasta Nowa Sól,
- udział przy opracowaniu projektu Strategii uwzględniającego wyniki Konsultacji,
- przygotowanie ostatecznego projektu Strategii,

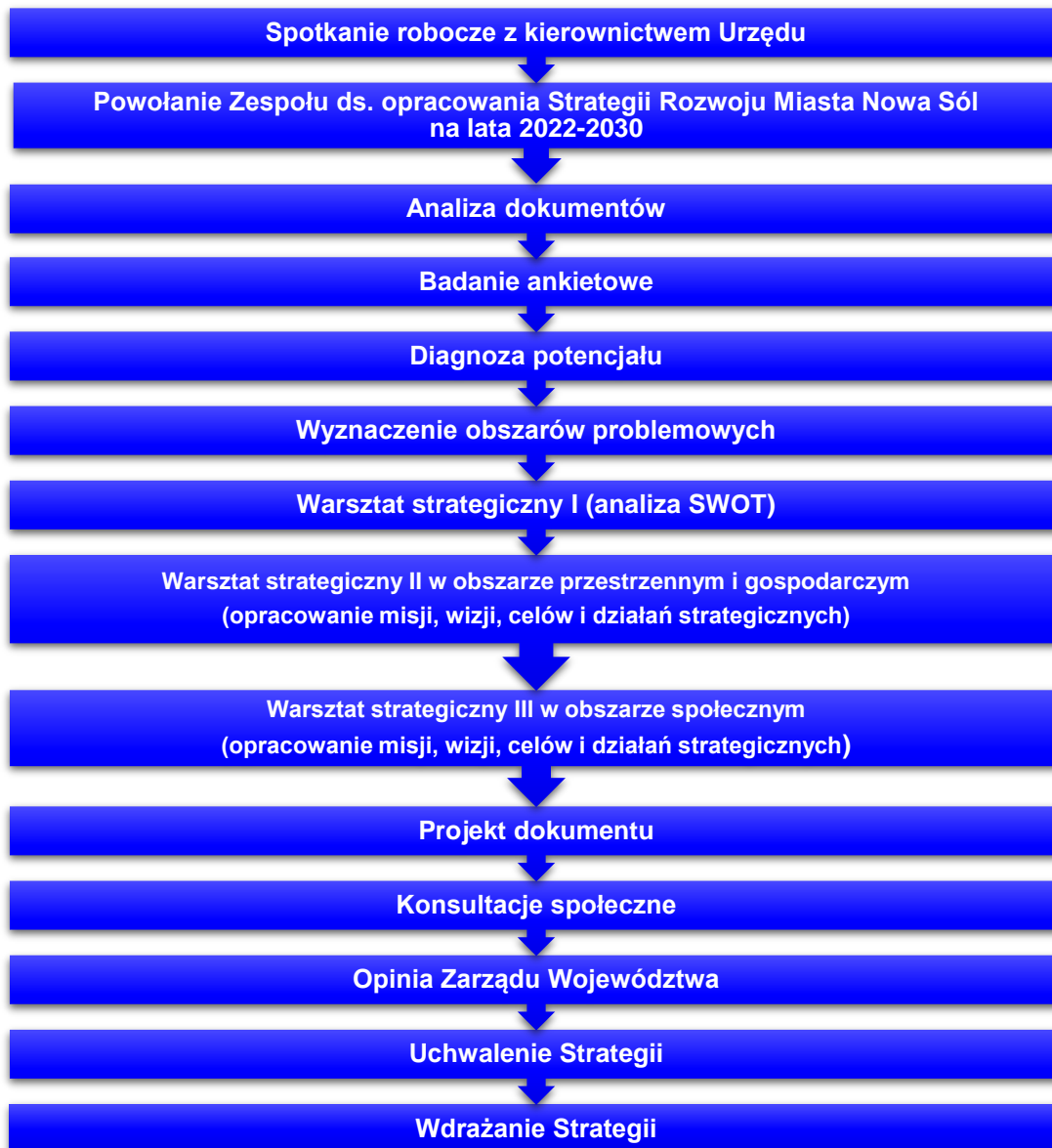
- współpraca z innymi Urzędami i jednostkami organizacyjnymi, których zakres działania związany jest z przygotowaniem Strategii Miasta, w szczególności do przekazywania niezbędnych do prac nad opracowaniem Strategii Miasta informacji i materiałów.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji przestrzenno-środowiskowej, społecznej i gospodarczej Miasta, którą pogłębiono podczas badania ankietowego wśród mieszkańców. Na tej podstawie wyznaczone zostały obszary problemowe. Następnie przeprowadzono warsztaty strategiczne z Zespołem ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta Nowej Soli na lata 2022-2030, przedstawicielami Urzędu Miejskiego, Starostwa Powiatowego i Powiatowego Urzędu Pracy, dyrektorami szkół, pracownikami spółek komunalnych i innych instytucji miejskich i przedsiębiorstw. Na pierwszym warsztacie, który odbył się dnia 15 lutego 2022 r., przeprowadzono analizę strategiczną: określono mocne i słabe strony Miasta Nowa Sól, oraz jego szanse rozwojowe i zagrożenia dla rozwoju. Kolejne dwa warsztaty odbyły się 16 lutego 2022 r. przy udziale interesariuszy ze środowisk tematycznych, tj. gospodarka i przestrzeń oraz społeczeństwo. Na warsztatach tych została opracowana misja i wizja Miasta Nowa Sól, a także cele i kierunki działań, dzięki którym Miasto będzie dążyło do określonego modelu w 2030 r. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono kierunki działań, których realizacja wpłynie na osiągnięcie celów. Podczas warsztatów uczestnicy prowadzili dialog na temat edukacji, ochrony środowiska, społeczności, zdrowia, gospodarki, promocji, turystyki, kultury, infrastruktury, komunikacji i bezpieczeństwa. Warsztaty przeprowadzone zostały metodą *design thinking* polegającą na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza określone ramy i utarte schematy. Efektem tej metody jest wypracowanie niestandardowych rozwiązań i rozwój innowacji.

W celu nadania Strategii wartości partycypacyjnej w dniach 13 grudnia 2021 r. – 9 stycznia 2022 r. odbyło się badanie ankietowe z udziałem mieszkańców Miasta, którego wyniki pozwoliły na pogłębienie diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Nowej Soli. Wszystkie powyższe zagadnienia skonsultowano z Zespołem ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030. Projekt Strategii Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030 został przygotowany zgodnie z art. 10e ust 3. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559, 583 i 1005) z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzenia badań ankietowych i z warsztatów strategicznych. Następnie projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Lubuskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględniania ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustaw o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1057 tj. z późn. zm.).

*Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią:*



# CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU MIASTA NOWA SÓL

## 1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Nowa Sól jest gminą miejską, będącą także siedzibą Powiatu Nowosolskiego. Miasto zlokalizowane jest w zachodniej części Polski, w województwie lubuskim i położone jest nad rzeką Odrą, wzdłuż której przebiega wschodnia granica miasta. Nowa Sól zlokalizowana jest pomiędzy dwoma większymi ośrodkami miejskimi tj. Zieloną Górą (w odległości 20,6 km) i Głogowem (w odległości 29,7 km). Pod względem liczby mieszkańców (38 191 osób na dzień 31 grudnia 2020 r.), Nowa Sól jest trzecim największym miastem w województwie lubuskim, zaraz po Zielonej Górze i Gorzowie Wielkopolskim. Powierzchnia Miasta wynosi 21,8 km<sup>2</sup>, z czego 37% zajmują użytki rolne, a 14% stanowią lasy i zadrzewienia.

Przez teren miasta przepływają również rzeki: Czarna Strużka, Czarna Struga, stanowiące lewobrzeżny dopływ Odry oraz Solanka. Nowa Sól sąsiaduje z dwoma ościennymi gminami, tj:

- od północnego-zachodu z gminą Otyń, i jej dwoma sołectwami: Zakęcie, Modrzyca;
- od południa i wschodu z gminą Nowa Sól i jej ośmioma sołectwami: Stary Staw, Lubieszów, Rudno, Nowe Żabno, Kiełcz, Stara Wieś, Przyborów, Ciepiałów.

Rycina 1. Położenie Nowej Soli na tle gmin sąsiadujących



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.



Miasto Nowa Sól wchodzi w skład Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego (NOF), który scala osiem gmin z całego powiatu. Powstanie NOF-u było pierwszą tego typu inicjatywą w województwie lubuskim. Kluczowe znaczenie dla sytuacji społeczno-gospodarczej NOF-u, a także jego perspektyw rozwoju, ma zewnętrzna dostępność komunikacyjna NOF-u oraz jego wewnętrzna spójność. W Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 Nowa Sól została zakwalifikowana do grupy miast obniżającego się potencjału (silne powiększanie niekorzystnego dystansu, umiarkowanie zła sytuacja społeczno-gospodarcza).

Miasto Nowa Sól wchodzi w skład Stowarzyszenia Lubuskie Trójmiasto, które w 2020 r. zostało reaktywowane. Gminy wchodzące w skład Lubuskiego Trójmiasta to: Zielona Góra, Miasto Nowa Sól, Sulechów, Zabór, Otyń, Nowogród Bobrzański, Świdnica i Czerwieńsk oraz Powiat Nowosolski. Partnerzy tworzą Zielonogórsko-Nowosolski Obszar Funkcjonalny, będący narzędziem realizacji zadań z zakresu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na podstawie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP dla ZNOF). Lubuskie Trójmiasto stanowi impuls dla Nowej Soli do rozwoju nie tylko gospodarki i turystyki, ale również wpłynie na poprawę komunikacji i logistyki między ośrodkami, w tym z Miastem Zielona Góra – stolicą samorządową województwa.

Nowa Sól wyróżnia się dobrą dostępnością komunikacyjną. W pobliżu zachodniej części Miasta znajduje się węzeł drogi ekspresowej S3 usprawniającej dojazd do Zielonej Góry, a dalej do autostrady A2. Droga ta stanowi zachodnią obwodnicę Miasta, która pozwala na uniknięcie uciążliwego tranzytu w ścisłym jego centrum. Nowa Sól jest przecięta siatką dróg łączących północ z południem oraz wschód z zachodem. Drogi wojewódzkie mają łączną długość 6,5 km i należą do nich drogi nr 292, nr 297 i nr 315.

W przeszłości, przylegająca do wschodniej granicy Miasta, rzeka Odra pełniła m.in. funkcję szlaku komunikacyjnego. Do dziś pozostał tam port, który kiedyś służył do załadunku soli, a obecnie stanowią największą bazę turystyczną na Szlaku Doliny Środkowej Odry. Do dziś w Mieście prężnie funkcjonują: stocznia, marina i przystań oraz reaktywuje się żegluga rzeczna.

W centralnej części Miasta znajduje się dworzec kolejowy i Centrum Przesiadkowe. Przez Nową Sól przechodzi linia kolejowa nr 273 wykorzystywana do ruchu pasażerskiego i towarowego, uwzględniająca komunikację przez Nową Sól w relacji Wrocław Główny – Szczecin Główny. Linia ta wyraźnie dzieli Miasto na część wschodnią i zachodnią. Stanowi również barierę komunikacyjną dla transportu kołowego, czego rezultatem jest „wąskie gardło” przy tzw. Odrzance, wpływające na zaburzenie płynności ruchu drogowego w całym mieście. Śladem dawnej linii kolejowej nr 371,



stanowiącej dawne połączenie Nowej Soli w relacji Wolsztyn – Żagań, dziś biegnie ścieżka rowerowa na odcinku Stypułów – Sławocin o nazwie „Kolej na rower”.

Wraz z prowadzonymi działaniami mającymi na celu zwalczanie wysokiego poziomu bezrobocia nastąpił intensywny rozwój stref przemysłowych. Obecnie tereny produkcji przemysłowej obejmują prawie połowę zurbanizowanej powierzchni Miasta i znajdują się w jego północno-zachodniej i południowo-zachodniej części. Miasto prowadzi także działania na rzecz rewitalizacji terenów poprzemysłowych po byłych zakładach Nowosolskiej Fabryki Nici „Odra” i Dolnośląskich Zakładach Metalurgicznych „Dozamet”. To dwie duże enklawy w centrum miasta, które podlegają stałym procesom zagospodarowania i nadawania im nowej funkcji.

Według danych Miasta obecnie ogromną szansą dla rozwoju regionu stanowi wykorzystanie zasobów złóż miedzi. Odkryte złoża znajduje się na terenie gmin: Kolsko, Nowa Sól i Siedlisko (powiat nowosolski), Sława (powiat wschowski), Bojadła (powiat zielonogórski). Zasoby złóż miedzi pod Nową Solą szacowane są na 848 mln ton rudy miedzi i srebra, 11 mln ton miedzi oraz 36 tys. ton srebra.

Nowa Sól charakteryzuje się umiarkowanym stopniem lesistości. Wraz z końcem 2020 r. lasy zajmowały 14% powierzchni Miasta, a według danych GUS powierzchnia lasów gminnych wynosiła 45 ha. Najwięcej terenów leśnych i zakrzewionych zlokalizowanych jest na terenach przygranicznych Miasta, a dokładnie w części zachodniej, północnej i południowej.

Na terenie Nowej Soli występują tereny chronionego krajobrazu. Należy do nich m.in. Nowosolska Dolina Odry, występująca przy wschodniej granicy Miasta. Formami ochrony przyrody są także obszary Natura 2000, które obejmują: Dolinę Środkowej Odry (PLB080004) – obszary ptasie, Nowosolską Dolinę Odry (PLH080047) – obszary siedliskowe.

Niewątpliwym walorem Miasta jest dostęp do terenów nadodrzańskich. Obecnie rzeka pełni funkcję rekreacyjno-wypoczynkową oraz posiada wartość przyrodniczą i wizerunkową. Dominantami przestrzeni są: rzeka, port, Park Krasnała i Harcerska Górka. Wizytówką turystyczną jest największy na świecie krasnal Soluś, mierzący 5,4 m oraz statek Laguna, którym organizowane są rejsy turystyczne po Dolinie Środkowej Odry. Od 2021 r. funkcjonuje Centrum Informacji Turystycznej, którego celem jest promocja turystyczna Miasta i okolic.



Na terenie Miasta występują parki rekreacyjne tj. Park Odry, Park Chrztu Polski, Park Kopernika, Park Kacza Górka i park zwany Ogrodem Sztuk przy Miejskiej Bibliotece Publicznej. Są to typowe parki spacerowo-wypoczynkowe. Nie wszystkie nazwy tych parków wynikają z definicji ustawowych. Ponadto na terenie Miasta występują również parki tematyczne funkcjonujące w ramach Nadodrzańskiego Parku Rekreacyjnego i należą do nich: Park Krasnała, Park Fizyki, Park Linowy, Skatepark, Pumptrack, Wake Park i Wodny Świat.

Łączna powierzchnia parków w 2020 r. wynosiła 11,9 ha, natomiast tereny zieleni osiedlowej stanowiły 30,9 ha. Ogólna powierzchnia terenów zieleni, bez udziału lasów gminnych i terenów cmentarnych, wyniosła 51,7 ha a na przestrzeni 5 ostatnich lat niewiele się zmieniła. Wartość ta stanowi 2,4% powierzchni miasta.

W Nowej Soli zachował się zabytkowy układ urbanistyczny, w skład którego wchodzi kościoły, stylowe kamienice i wille. Z uwagi na cenny pod względem wartości kulturowych i zabytkowych obszar, w 2021 r. Miasto uchwaliło „Gminny Program opieki nad zabytkami dla Miasta Nowa Sól na lata 2021-2024” i na bieżąco aktualizuje bazę ewidencyjną zabytków, która stanowi załącznik do powyższego programu. W Gminnej Ewidencji Zabytków w 2020 r. widniało 1 309 zabytków, natomiast do wykazu rejestru zabytków wpisanych jest ich 156.

Obecny stan struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta regulują zapisy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto”, które są wyznacznikiem do tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W 2018 r. Miasto dokonało aktualizacji i przyjęło zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto”.

Bezpośredni wpływ na kształtowanie się przestrzeni miejskiej mają uchwalane przez Radę Miejską miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które stanowią akty prawa miejscowego. Stopień pokrycia obszaru Miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w Nowej Soli w 2020 r. osiągnął wartość 84,4% w stosunku do powierzchni Miasta ogółem. Obecnie trwają prace nad czterema nowymi planami miejscowego zagospodarowania przestrzennego, a ich szacunkowa powierzchnia stanowi 12% powierzchni Miasta. Ich uchwalenie nie wpłynie jednak na wskaźnik pokrycia planami w stosunku do powierzchni Miasta ogółem, ponieważ plany objęte opracowaniem przeznaczone będą dla terenów, które obecnie posiadają plan miejscowy.



## 2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Miasto Nowa Sól pełni ważną rolę ośrodka gospodarczego usytuowanego na osi przyspieszonego rozwoju w trójce Berlin – Poznań – Wrocław oraz Nowa Sól – Zielona Góra – Gorzów Wlkp. Jest również rdzeniem Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz pełni istotny element pod kątem rozwoju gospodarczego w tzw. Lubuskim Trójmieście, do którego przynależą również Zielona Góra (Lider), Sulechów, Czerwieńsk, Nowogród Bobrzański, Otyń, Świdnica, Zabór i Powiat Nowosolski. Rozwój gospodarczy Miasta opiera się przede wszystkim na branżach: budowlanej, metalowej, maszynowej, elektrotechnicznej, spożywczej, motoryzacyjnej i elektronicznej.

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS na terenie Miasta Nowa Sól wraz z końcem 2020 r. w bazie danych REGON zarejestrowanych było 3 981 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 2 665 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Nowej Soli najwięcej (220) jest spółek handlowych z ograniczoną odpowiedzialnością zatrudniających 0-9 pracowników. Wśród podmiotów 1,1% stanowi rodzaj działalności deklarowanej jako rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 24,7% podmiotów, a 74,2% podmiotów w rejestrze zakwalifikowanych było jako pozostała działalność.

Podmioty gospodarcze w Nowej Soli stanowiły 49,4% wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie nowosolskim. Na pozycję gospodarczą Miasta w coraz większym stopniu wpływają przedsiębiorstwa zlokalizowane w Regionalnym Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o. (znanym również jako Park Technologiczny Interior). Interior to pierwszy w województwie lubuskim park technologiczny. Prowadzi projekty badawcze oraz zatrudnia przedsiębiorców do pracy w nauce, działa na rzecz rozwoju przemysłu i jego współpracy z jednostkami naukowymi, doradza, szkoli, edukuje i inkubuje. Do działań Parku należy m.in. pomoc w rozwijaniu start-upów, prowadzenie funduszu inwestycyjnego oraz Sieci Aniołów Biznesu, wynajem powierzchni biurowej, laboratoryjnej i produkcyjnej. Dzięki działalności Parku Interior, Nowa Sól nazywana jest „lubuską stolicą start-upów”.

Analizując strukturę przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Miasta pod kątem liczby zatrudnionych przez nie pracowników można zauważyć, że dominują w niej mikroprzedsiębiorstwa (95,6% w 2020 r.). Małe przedsiębiorstwa, zatrudniające od 10 do 49 osób w 2020 r. stanowiły 3,4% ogólnej liczby przedsiębiorstw, średnie przedsiębiorstwa (zatrudniające do 250 osób) 0,9%, a większe – 0,05%.

Analizując dane z ostatnich 5 lat zarówno w Nowej Soli, jak i powiecie nowosolskim oraz w województwie lubuskim, zauważa się znaczący spadek udziału bezrobotnych mieszkańców w liczbie ludności wieku produkcyjnym w latach 2016-2019 oraz jego wzrost w 2020 r. W 2020 r. wartość tego wskaźnika w Nowej Soli wyniosła 3,4 i była nieznacznie niższa od wartości dla powiatu nowosolskiego (3,8) i województwa lubuskiego (3,9).

Zadania z zakresu zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odprowadzania ścieków realizuje Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Nowej Soli. Jednostka ta odpowiada za dostarczanie wody w Gminie Nowa Sól – Miasto oraz Gminie Nowa Sól – w miejscowościach Ciepiałów i Nowe Żabno. Według danych GUS w 2020 r. długość sieci wodociągowej na terenie Miasta wynosiła 106,3 km i wszyscy mieszkańcy mieli do niej dostęp. W ostatnim czasie w Nowej Soli trwają prace nad modernizacją sieci kanalizacyjnej. W 2020 r. wybudowano 2,4 km kanalizacji, przy czym całkowita jej długość wyniosła 108,8 km.

Na terenie Nowej Soli działa Centralna Oczyszczalnia Ścieków, zlokalizowana przy ul. Polnej, dla której planowana jest modernizacja w celu poprawy technologicznej i ekonomicznej oczyszczalni. Działania te zostały zawarte w piątej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (V AKPOŚK), w której to Nowa Sól jest gminą wiodącą w aglomeracji. Inwestycja przyniesie również korzyści dla pozostałych gmin w obszarze tj. dla części Gminy Otyń (miejscowości: Modrzyca, Konradowo, Zakęcie) oraz części Gminy Nowa Sól (miejscowości: Lubieszów, Wrociszów, Kiełcz, Rudno, Ciepiałów, Nowe Żabno).

Nowa Sól dysponuje siecią rozdzielczą gazu ziemnego o długości 101,33 km z 3 568 czynnymi przyłączami (w tym 3 041 przyłączy do budynków mieszkalnych). Zużycie gazu w 2020 r. wyniosło 76 296,6 MWh, z czego na ogrzewanie mieszkań przypadło 75 246,8 MWh. Na terenie Miasta z sieci gazowej korzystało 37 327 osób, co w przeliczeniu dawało 97,7% mieszkańców.

Współpraca międzygminna zauważalna jest również dzięki partnerstwu w zakresie transportu zbiorowego. W celu optymalizacji oferty przewozowej w części powiatu nowosolskiego (tzw. SubObszar: Miasto Nowa Sól, Gminy: Nowa Sól, Koźuchów, Otyń, Kolsko, Siedlisko) oraz struktury zarządzania, w 2017 r. zostało powołane Międzygminne Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SubBus Sp. z o.o., w której udziały posiadają wyżej wymienione gminy. Przewozy transportowe funkcjonują od lipca 2018 r. w formule komunikacji miejskiej. Udziałowcami spółki są gminy Nowosolskiego SubObszaru Funkcjonalnego, w którym Nowa Sól pełni rolę lidera obszaru. Przykładem działań NOF w zakresie usprawniania transportu zbiorowego pomiędzy gminami jest m.in. budowa Centrum Obsługi Pasażerów Nowosolskiego SubObszaru Funkcjonalnego w Nowej Soli oraz przebudowa budynku dworca PKP w Nowej Soli.

Organizatorem komunikacji miejskiej jest Miasto Nowa Sól. W strukturze Urzędu wydzielone zostało Biuro Transportu Zbiorowego. Operatorem publicznego transportu jest Międzygminne Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SubBus Sp. z o.o.

Za organizację systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Nowej Soli odpowiada Związek Międzygminny „Eko-Przyszłość” w Nowej Soli. Na terenie Miasta odpady odbierane są w rozdzieleniu na pięć frakcji: papier, tworzywa sztuczne i metale, szkło, bioodpady, odpady zmieszane.

Punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych znajduje się przy ul. Polnej 1 i przyjmuje odpady przez 6 dni w tygodniu, od poniedziałku do soboty. Nowa Sól od lat wyróżniała się pod względem wskaźnika recyklingu. Już w 2016 r. przekraczała minimalny próg regulowany wymogami unijnymi w sprawie odpadów, poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. W 2020 r. wymagany próg recyklingu wynosił 70, natomiast Nowa Sól osiągnęła wartość równą 95,31. Pomimo wszystkich opisywanych działań i prowadzonych przez Miasto polityk w zakresie gospodarowania odpadami, kwestią wymagającą uwagi jest problem występowania dzikich wysypisk. Pojawiają się one na terenie całego Miasta, szczególnie w centrum, ale także w miejscach niezagospodarowanych, zarośniętych i rzadko uczęszczanych. Ilość zebranych odpadów komunalnych na przestrzeni ostatnich lat zwiększała się i wynosiła 16 932,0 Mg w 2020 r. Wartość ta bezpośrednio przekłada się na wskaźnik ilości zebranych odpadów przypadających na mieszkańca, który wzrósł z wartości 0,38 do 0,54.

Jednym z czynników wpływających negatywnie na stan powietrza atmosferycznego na terenie Miasta jest niska emisja, czyli emisja pyłów i szkodliwych gazów na wysokości do 40 m. Zanieczyszczenia te pochodzą z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób oraz z transportu spalinowego. Efektem tego jest przenikanie trujących substancji do najbliższego otoczenia. Toksyczne związki azotu, siarki, chloru, metale ciężkie (rtęć, kadm, ołów), dioksyny to substancje, które nieodwracalnie niszczą zdrowie mieszkańców. W okresie jesienno-zimowym pogarsza się jakość powietrza w Mieście, co skorelowane jest z okresem grzewczym. Na terenie Miasta zamontowanych jest 5 czujników do mierzenia jakości powietrza. W latach 2019-2022 na terenie Miasta ustawiana była mobilna stacja umożliwiająca pomiary stężeń zanieczyszczeń oraz ich ocenę poprzez roczne kampanie pomiarowe. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. z 2012 r. poz. 914) Miasto Nowa Sól należy do strefy lubuskiej (PL0803). Do głównych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza w tej strefie należy spalanie paliw w indywidualnych piecach oraz transport<sup>1</sup>.

Nowa Sól w zakresie ochrony środowiska działa wielopłaszczyznowo przez wprowadzenie planów, programów i polityk mających na celu poprawę jakości powietrza, ochrony wód i gleb. Od marca 2022 r. w Urzędzie Miejskim w Nowej Soli została wydzielona Komórka Monitorowania Środowiska. Ma ona ułatwić koordynację działań, które przyczynią się do lepszej jakości powietrza w mieście. Dodatkowo do jej zadań należą m.in. bieżąca aktualizacja danych o starych piecach i innych indywidualnych źródłach ciepła, wsparcie mieszkańców przy wymianie nieekologicznego systemu ogrzewania, rozbudowa oraz zarządzanie miejską siecią sensorów do mierzenia jakości powietrza. Ważnym zadaniem Komórki jest również prowadzenie ekologicznych działań promocyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania zanieczyszczaniu powietrza. Na bieżąco prowadzone są działania edukacyjne i informacyjne poprzez portal społecznościowy „Na ekologicznej fali Nowa Sól”, a także w postaci ulotek, broszur i artykułów umieszczanych w prasie lokalnej. Od 2021 r. trwa proces

<sup>1</sup> Źródło: <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/zone/characteristic/PL0803/2020/true>.

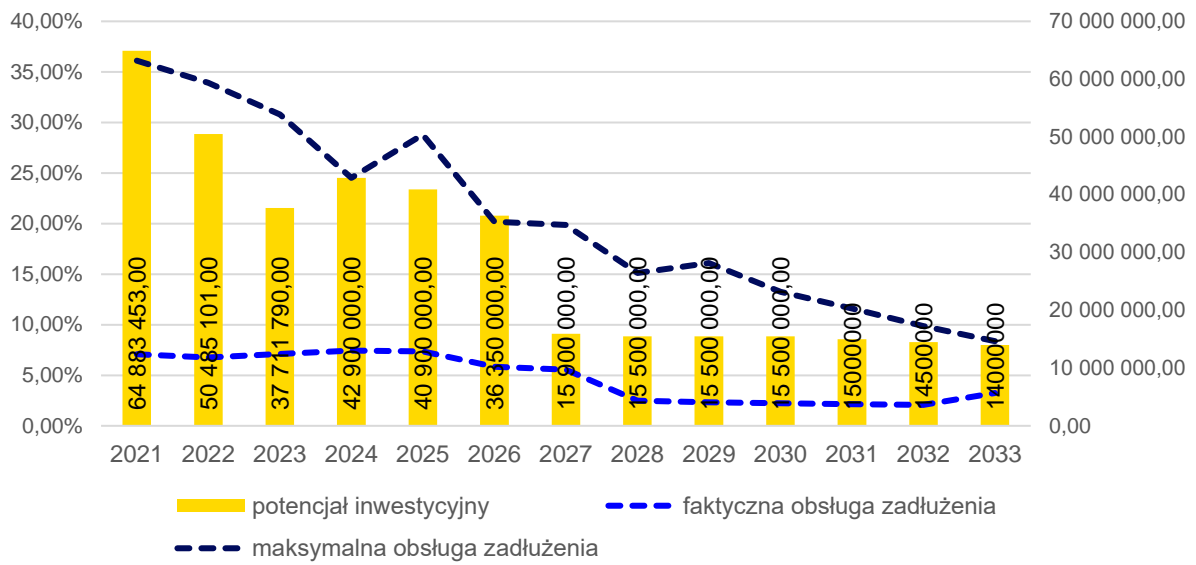
zbierania deklaracji do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków informujących o rodzaju źródła ciepła i spalania paliw oraz uruchomiono program pn. „Żegnamy Kopciuchy” dotyczący wymiany starych pieców tzw. „kopciuchów” na inne, ekologiczne źródła ogrzewania. Systematycznie przeprowadzane są także kontrole Straży Miejskiej pod kątem sposobu wykorzystywania paliw oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów.

Na przestrzeni lat 2016-2020 dochody budżetu Miasta Nowa Sól ulegały sukcesywnemu zwiększeniu. W 2016 r. wyniosły one 143,3 mln zł, natomiast w 2020 r. osiągnęły wartość 206,8 mln zł. W analizowanym okresie Miasto osiągało korzystny wynik budżetu. Uzyskiwana nadwyżka operacyjna, tj. różnica między dochodami i wydatkami bieżącymi w analizowanych latach utrzymywała się na poziomie około 13,9 mln zł, natomiast w 2020 r. wyniosła 10,5 mln zł. Na przestrzeni lat 2016-2020 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących Nowej Soli była stosunkowo stabilna. Zadłużenie Miasta systematycznie maleje. W 2020 r. kwota długu wynosiła 48 mln zł, co stanowiło około 23% ogólnych dochodów.

W analizowanych latach stosunkowy wzrost dochodów własnych miał miejsce w 2019 r. Wtedy to wartość dochodów własnych wzrosła o 27,6 mln zł w stosunku do roku poprzedzającego. Natomiast w 2020 r. wartość dochodów własnych stanowiła 27% dochodów ogółem i wynosiła 55,5 mln zł (tj. 23,8 mln zł mniej niż w 2019 r.). Udział dochodów własnych budżetu Miasta z udziałami w podatkach centralnych (PIT i CIT) w dochodach ogółem budżetu obniżył się z poziomu 51% w 2016 r. do poziomu 43% - czyli o 8 pp. Wśród dochodów własnych budżetu Miasta największe znaczenie mają kwoty wynikające z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnych oraz podatku od środków transportowych. Najmniejszy udział w strukturze dochodów posiada subwencja ogólna przekazywana z budżetu państwa. W 2020 r. wkład ten wynosił 29,7 mln zł i stanowił 14% dochodów ogółem.

Poniższy wykres przedstawia potencjał inwestycyjny Miasta rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie realizacji Strategii (w latach 2022-2030) wyniesie 256,9 mln zł.

**Wykres 1. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Nowej Soli na lata 2021-2033**



Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały NR XXXVI/309/20 Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej prognozy finansowej Gminy Nowa Sól-Miasto na lata 2021-2033.



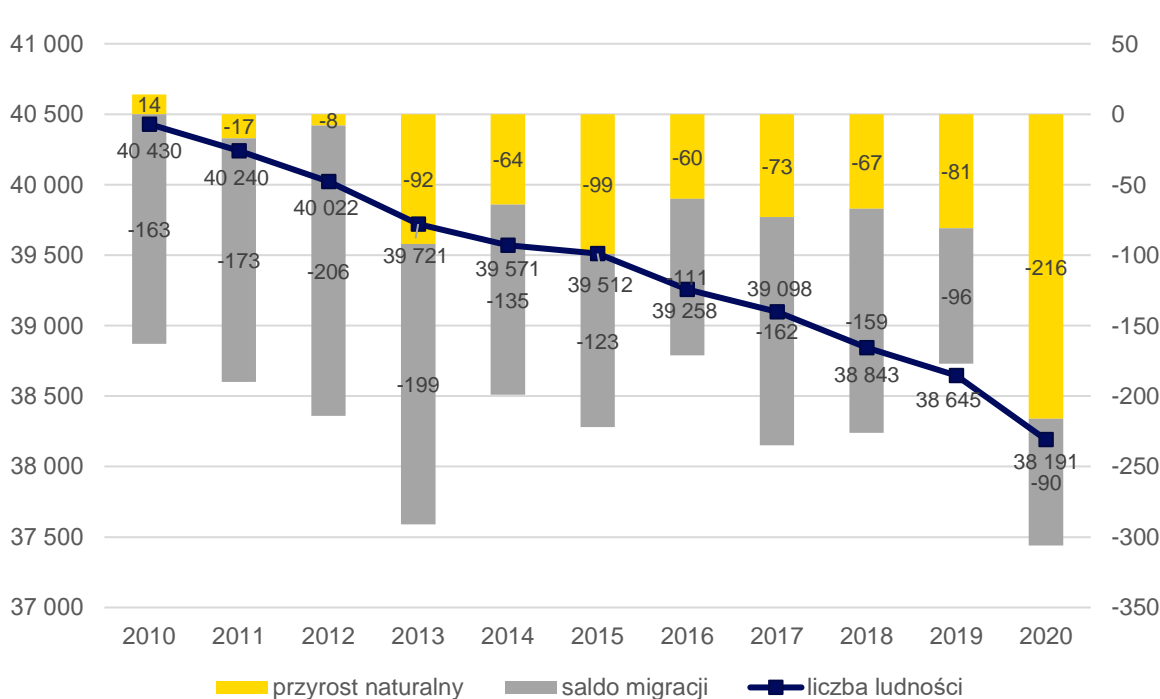
### 3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Wg danych GUS na dzień 31 grudnia 2020 r. w Nowej Soli było 38 191 mieszkańców, co miało swoje odzwierciedlenie w gęstości zaludnienia równej 1 752 os/km<sup>2</sup>. Z analizy zmian liczby ludności w latach 2010-2020 można zaobserwować wyraźną tendencję spadkową – oznacza to, że Miasto się wyludnia. Na spadek liczby ludności wpływają dwa główne czynniki: saldo migracji oraz przyrost naturalny, które w ostatnim dziesięcioleciu przyjmowały wartości ujemne. Spadek liczby ludności jest obserwowany na terenie całego powiatu nowosolskiego.

Wśród gmin powiatu nowosolskiego Miasto Nowa Sól jest drugą najbardziej wyludniającą się jednostką terytorialną. Na dynamiczne wyludnianie się Miasta wpływa przede wszystkim odpływ młodych ludzi, którzy od lat opuszczają swoje miejsce zamieszkania kierując się do większych miast oraz wysoki wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym.

Odpływ ludności z Nowej Soli odbywa się również w relacji miasto – gminy ościenne. Trend suburbanizacji zauważalny jest w wielu ośrodkach miejskich. Podyktowany jest m.in. cenami domów, mieszkań i gruntów, dostępnością terenów pod zabudowę, dobrą komunikacją transportową, a także popularyzacją *slow life* (ang. *życia w zwolnionym tempie*). Przejawia się to dynamicznym rozwojem urbanistycznym miejscowości ościennych tj. Otyń, Zakęcie, Modrzyca, Konradowo, Rudno, Lubieszów, które bezpośrednio sąsiadują z Miastem. Pomimo migracji mieszkańców z Miasta do gmin ościennych i wyraźnego rozwoju budownictwa jednorodzinnego, zauważa się przywiązanie do jednostki, z której mieszkańcy emigrowali. Ich aktywność dostrzegana jest w obszarach tj. praca, edukacja dzieci i młodzieży, kultura, handel, a także więzi społeczne. Wyludnianie Miasta to w głównej mierze zjawisko migracji wewnętrznej w obszarze powiatu i regionu.

Wykres 2. Zmiany liczby ludności w Nowej Soli w latach 2010-2020



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców w Nowej Soli zmienia się także struktura ludności w poszczególnych grupach wiekowych. W ostatnich pięciu latach liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 1,2%. Zauważalny spadek nastąpił również w przypadku ludności w wieku produkcyjnym, stanowiącej 56,8% mieszkańców ogółem, dla której wartość zmniejszyła się o 8%. W związku z rosnącą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym zauważa się zjawisko starzejącego się społeczeństwa. Jest to zjawisko zarówno lokalne, jak i krajowe, które wynika z tendencji demograficznych. Starzenie się społeczności jest efektem dwóch dominujących trendów, a mianowicie wydłużenia przeciętnego trwania życia ludzkiego, a także spadku dzietności.

W strukturze demograficznej ważną rolę odgrywają osoby w wieku kreatywnym, tj. w wieku od 25 do 34 lat. Ta grupa najwyraźniej przyczynia się do wzrostu poziomu gospodarczego danego obszaru. Udział osób w wieku kreatywnym w ogólnej liczbie ludności Nowej Soli w 2020 r. wyniósł 12,76%. Pod tym względem Miasto znajduje się poniżej wartości dla województwa i powiatu.

Prognozy opracowane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że w perspektywie do 2030 r. liczba ludności w Nowej Soli będzie ulegała zmniejszeniu. Prognozuje się, że w 2025 r. w Nowej Soli będzie 36 718 mieszkańców, a w 2030 r. 35 168. Największy udział osób w wieku poprodukcyjnym szacuje się na 2027 r. W przypadku osób w wieku produkcyjnym ich liczba z roku na rok będzie się sukcesywnie zmniejszała i prognozuje się, że w 2030 r. osiągnie wartość 19 205, co będzie odpowiadało 54,6% mieszkańców ogółem.



Spadek liczby ludności oraz zmiana struktury wiekowej mieszkańców skutkuje zmianą popytu na usługi publiczne: oświatę i wychowanie, opiekę seniorów, usługi komunalne czy kulturę i sport. Zważywszy na różnicę liczby mieszkańców wymieniających się na rynku pracy (20-24 i 60-64) konieczne jest przewidzenie i uwzględnienie w planach rozwojowych Miasta zmieniającej się podaży potencjałów w zakresie aktywności społecznej, rynku pracy i przedsiębiorczości oraz wpływów z podatków. W związku z odpływem w szczególności osób młodych władze Miasta dostrzegają konieczność podjęcia działań na rzecz ukierunkowania polityki demograficznej w stronę rozszerzenia oferty dla osób młodych, które w przyszłości będą stanowiły motor dla rozwoju gospodarczego na terenie Nowej Soli. Ogólnokrajowe trendy starzenia się społeczeństwa nakładają ponadto konieczność podjęcia działań na rzecz podniesienia jakości usług społecznych i aktywizacji seniorów.

Na ocenę jakości życia na terenie Nowej Soli ma wpływ dostępność i jakość usług dla mieszkańców. Jednym z ważniejszych czynników warunkujących poziom życia jest dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3. W tym zakresie funkcjonuje jeden żłobek miejski im. Stefanii Wilczyńskiej, do którego w 2020 r. uczęszczało 103 dzieci oraz cztery żłobki niepubliczne. Łącznie do żłobków niepublicznych uczęszczało blisko 80 dzieci. Dostrzeżona została potrzeba zwiększenia liczby żłobków miejskich, a co z tym się wiąże, również miejsc dostępnych w żłobkach. W Nowej Soli funkcjonuje również dziewięć przedszkoli publicznych, których organem prowadzącym jest Miasto Nowa Sól oraz cztery przedszkola niepubliczne. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat w Nowej Soli w 2020 r. wyniósł 92,8%, natomiast w powiecie nowosolskim wartość ta wynosiła 83,3%.

Podstawowy system oświatowy w Nowej Soli opiera się na działalności sześciu publicznych szkół podstawowych oraz niepublicznej Katolickiej Szkoły Podstawowej. Średnio na jedną szkołę podstawową w roku szkolnym 2019/2020 przypadało 483 uczniów oraz zapewnionych było średnio 49 etatów nauczycieli. Średnia liczba oddziałów na poszczególnych poziomach nauczania wyniosła 23, a średnia wielkość oddziału to 20,6.

Oświata finansowana jest ze środków budżetu państwa transferowanych do jednostek samorządu terytorialnego w formie subwencji i dotacji oraz wkładu własnego. W 2020 r. wartość subwencji oświatowej wyniosła 24 534 891,00 zł, co przełożyło się na stopień pokrycia równy 52%. Niedostatek środków może zostać uzupełniany również przy wykorzystaniu środków ze źródeł funduszy Unii Europejskiej.

Stan infrastruktury technicznej szkół publicznych na terenie Miasta jest zróżnicowany. Większość sal gimnastycznych, boisk oraz kompleksów sportowych jest w stanie dobrym lub bardzo dobrym. Na terenie Miasta funkcjonują także szkoły ponadpodstawowe, do których należą m.in. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 im. Jana Pawła II, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Marii Dąbrowskiej, Liceum Ogólnokształcące im. K.K. Baczyńskiego, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego „Elektryk”. Dodatkowo w Mieście swoją siedzibę mają: Ośrodek Szkolenia i Wychowania (OHP) i Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Janusza Korczaka.

Dzięki współpracy Urzędu Miejskiego w Nowej Soli i Nowosolskiego Domu Kultury powstał „Klub Młodego Programisty”, w którym organizowane są bezpłatne warsztaty z programowania dla uczniów szkół podstawowych. Jest to jedno z działań rozwojowych, które prowadzi Miasto na rzecz wspierania kompetencji przyszłości, niezbędnych w trakcie edukacji oraz przyszłej ścieżce zawodowej.

Uczniowie szkół na terenie Miasta Nowa Sól korzystają z publicznego transportu zbiorowego – komunikacji miejskiej. Dowóz uczniów z niepełnosprawnościami do szkół na terenie Miasta realizuje podległa jednostka Urzędu Miasta – Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (MOSiR). W 2020 r. liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Miasta wynosiła 2 912 osób. Liczba uczniów, którzy uczęszczali do szkół w innych miejscowościach w 2020 r. wynosiła 76.

Jednym z podmiotów realizujących zadania w zakresie kultury, których Miasto jest organem prowadzącym jest Nowosolski Dom Kultury. Do podstawowych zadań Nowosolskiego Domu Kultury należy w szczególności edukacja i wychowanie przez sztukę, tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania kulturą i sztuką oraz rozpoznawanie, a także rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb czy też zainteresowań kulturalnych. W ramach realizacji swoich zadań jednostka organizuje koncerty, spektakle, wystawy, seanse filmowe oraz pracownie artystyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Do najważniejszych cyklicznych wydarzeń kulturalnych odbywających się na terenie Miasta należą:

- Program Teatr Polska,
- Polska Sieć Tańca oraz Metropolitan Opera Live i HD,
- Lubuskie Konfrontacje Artystyczne,
- Święto Solan,
- Solanin Film Festiwal,
- Naturalnie na Odrę.

Muzeum Miejskie w Nowej Soli prowadzi działalność muzealną przez przygotowywanie wystaw stałych i czasowych w pomieszczeniach muzealnych oraz w przestrzeni miejskiej, działalność edukacyjną w zakresie prowadzonych lekcji i zajęć muzealnych, zarówno w obiektach muzealnych jak i w terenie. Działalność wydawnicza Muzeum prowadzona jest przez publikacje z zakresu historii Miasta i regionu. Muzeum wspiera instytucje miejskie w przygotowywaniu wydarzeń o tematyce historycznej.

W Nowej Soli funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna. Do głównych zadań placówki należy obsługa biblioteczna mieszkańców Nowej Soli i pozostałych gmin powiatu nowosolskiego. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb edukacyjnych, czytelniczych i informacyjnych mieszkańców miasta i powiatu, upowszechnianiu wiedzy, nauki, kultury, dba o sprawne funkcjonowanie sieci bibliotecznej i systemu informacyjnego na terenie miasta i powiatu.

Kluczową jednostką tworzącą warunki do rozwoju sportu i turystyki w Nowej Soli jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. MOSiR realizuje zadania związane z zaspokajaniem zbiorowych potrzeb mieszkańców Nowej Soli w zakresie kultury fizycznej i turystyki oraz utrzymaniem powierzonych obiektów sportowych, terenów rekreacyjnych oraz urządzeń rekreacyjno-sportowych i turystycznych. Ośrodek jest głównym organizatorem, współorganizatorem lub koordynatorem wielu sportowych imprez cyklicznych oraz okolicznościowych na terenie Miasta Nowa Sól. Do najważniejszych cyklicznych wydarzeń należą:

- Półmaraton Solan,
- Regaty Smoczyc Łodzi,
- Memoriał im. Zdzisława Roli w piłce siatkowej mężczyzn,
- Memoriał im. Bronisława Malego w piłkę ręczną,
- Gala sportów walki,
- Turniej Mikołajkowy halowej piłki nożnej im. Radka Druciaka,
- Turniej Siatkówki Plażowej kobiet „Ares Open”.

MOSiR organizuje imprezy o charakterze otwartym, z których chętnie korzystają młodzi mieszkańcy jak i również seniorzy.



Poziom bezpieczeństwa na terenie Nowej Soli jest na wysokim poziomie. Nad bezpieczeństwem publicznym pieczę sprawuje:

1. Komenda Powiatowa Policji w Nowej Soli przy ul. Północnej 2,
2. Komenda Straży Miejskiej przy ul. Towarowej 2,
3. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Nowej Soli przy ul. Marszałka J. Piłsudskiego 65A.

Zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców oraz ich mienia służy także monitoring miejski zainstalowany w pojazdach należących do nowosolskiej komunikacji autobusowej, przy niektórych ulicach, w obiektach użyteczności publicznej oraz świetlicach.

W Mieście funkcjonuje Wielospecjalistyczny Szpital SPZOZ w Nowej Soli, dysponujący 467 łózkami rzeczywistymi oraz Dolnośląskie Centrum Chorób Serca MEDINET – Filia w Nowej Soli. Placówki te zapewniają specjalistyczną opiekę medyczną mieszkańcom całego powiatu. Oddziaływanie szpitala wykracza poza analizowany obszar miasta i wpływa na bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców województwa lubuskiego, a nawet dolnośląskiego. Szpital podjął także działania zmierzające do wzmocnienia poradni specjalistycznych, w rezultacie zwiększyła się liczba porad, a tym samym skróceniu uległa kolejka pacjentów oczekujących. Obecnie Wielospecjalistyczny Szpital SPZOZ w Nowej Soli prowadzi 22 poradnie specjalistyczne. Bliskość szpitala stwarza większe poczucie bezpieczeństwa, a tym samym sprzyja osiedlaniu się nowych mieszkańców i podnosi potencjał społeczny Miasta<sup>2</sup>.

W 2020 r. udzielono blisko 215 tys. porad medycznych, w tym ponad 4 tys. w przychodniach zlokalizowanych na terenie Miasta. W Nowej Soli funkcjonuje 15 aptek i punktów aptecznych. Realizowanych jest także wiele programów profilaktycznych finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia, a od 2021 r. Miasto realizuje własne Programy Polityki Zdrowotnej. Łączna liczba pacjentów i pacjentek w 2021 r. korzystających z podmiotu wynosiła 4 653, a liczba udzielonych świadczeń zdrowotnych to 174 904.

Na terenie Nowej Soli funkcjonuje także jeden zakład opieki zdrowotnej zarządzany przez Miasto – SPZOZ Ośrodek Rehabilitacji Leczniczej. Jest on placówką realizującą zadania z zakresu rehabilitacji leczniczej i fizjoterapii w trybie ambulatoryjnym. Świadczy usługi rehabilitacyjne, które pozwalają na szybszy powrót do aktywności zawodowej, społecznej i sportowej. W ośrodku przyjmowani są pacjenci w szerokim zakresie wiekowym. Ośrodek świadczy usługi fizjoterapeutyczne dla około 4 500 pacjentów, w tym z Miasta Nowa Sól około 2 950, co stanowi około 66% wszystkich pacjentów.

Wśród podmiotów świadczących usługi społeczne na terenie Miasta można wyróżnić także: Dzienny Dom Senior +, Środowiskowy Dom Samopomocy, Stowarzyszenie Działające na Rzecz SOSW „RADOŚĆ”, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Nowosolskie oraz Polski Czerwony Krzyż – Lubuski Oddział Okręgowy. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współtworzy system pomocy społecznej z innymi jednostkami

---

<sup>2</sup> Dane Urzędu Miejskiego w Nowej Soli za 2022 r.

organizacyjnymi pomocy społecznej i organizacjami społecznymi. Ośrodek działa w zakresie rozwiązywania trudnych spraw życiowych, świadczy pracę socjalną oraz prowadzi postępowania administracyjne w zakresie przyznawania świadczeń pomocy społecznej. W 2020 r. liczba osób objętych wsparciem MOPS w Nowej Soli wynosiła 1 459. Pozytywnym zauważonym zjawiskiem jest fakt, że liczba osób wymagających wsparcia od 2016 r. spadła o 35,4%<sup>3</sup>. Głównymi powodami korzystania z oferty MOPS są: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo i niepełnosprawność.

W 2020 r. w zasobie Miasta znajdowało się 188 mieszkań socjalnych oraz 1 317 mieszkań komunalnych. Pomimo obserwowanego w ostatnich latach wzrostu liczby mieszkań komunalnych pozostających do dyspozycji Miasta, średni czas oczekiwania na lokal komunalny to około 40 miesięcy.



---

<sup>3</sup> Źródło: dane BDL GUS.

#### 4. Jakość życia w Nowej Soli – wyniki badań ankietowych

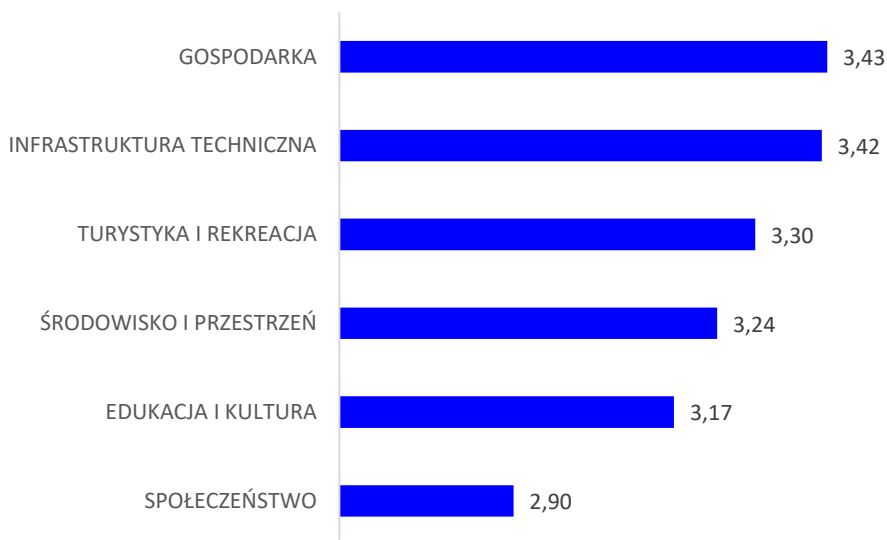
Na potrzeby diagnozy stanu przestrzennego, gospodarczego i społecznego Nowej Soli przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Mieście, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były w dniach od 13 grudnia 2021 r. do 9 stycznia 2022 r.

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 518 ankiet, z których 60,3% wypełniły kobiety, natomiast 39,7% mężczyźni. Pod względem wieku mieszkańców, najczęściej ankietowanych było w przedziale 36-45 lat (39,1%), a 68,6% wszystkich respondentów było osobami pracującymi. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do niniejszego dokumentu.

##### 4.1. Ocena sytuacji Miasta

W ankietach w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie gospodarki (średnia ocena wynosiła 3,43), z kolei najgorzej społeczeństwo (średnia ocena wynosiła 2,90). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 3,17 do 3,42. Średni wynik Miasta dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 3,24.

Rycina 2. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabela 1. przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,93).



Do obszarów z niską oceną w opinii respondentów, gdzie średnia jest niższa niż 3 należą:

- dostępność miejsc w żłobku miejskim – **2,19**,
- dostęp do bezpłatnych programów profilaktycznych – **2,27**,
- świadomość ekologiczna mieszkańców – **2,46**,
- przepustowość głównych tras komunikacyjnych (utrudnienie w ruchu drogowym w godzinach szczytu) – **2,61**,
- wsparcie osób niesamodzielnych, ze szczególnymi potrzebami – **2,65**,
- oferta spędzania wolnego czasu na terenie miasta dla młodzieży – **2,69**,
- oferta spędzania wolnego czasu na terenie miasta dla dorosłych – **2,71**,
- wsparcie dla uczniów z niepełnosprawnościami (uczniowie z orzeczeniem z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej) – w szkołach podstawowych na terenie miasta – **2,71**,
- dostęp do obiektów kulturalnych w mieście – **2,73**,
- połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami – **2,73**,
- oferta miasta w działaniach wspierających ochronę środowiska – **2,75**,
- jakość powietrza w mieście – **2,76**,
- system wsparcia dla rodzin i osób w kryzysie (np. uzależnienie, alkoholizm itp.) – **2,77**,
- dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach podstawowych na terenie miasta – **2,79**,
- dostępność komunikacji miejskiej dla dzieci w wieku szkolnym w mieście – **2,83**,
- dostęp do podstawowej opieki medycznej (lekarz rodzinny) – **2,86**,
- wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach podstawowych na terenie miasta (np. zajęcia dodatkowe – wspomagające) – **2,89**,
- aktywność mieszkańców na rzecz miasta – **2,93**,
- skuteczność działania pomocy społecznej – **2,95**,
- uciążliwość hałasu – **2,96**,
- system odbioru odpadów na terenie miasta (częstotliwość odbioru odpadów) – **2,99**.

Tabela 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najwyżej oceniane	Najniżej oceniane
Społeczeństwo	Oferta spędzania wolnego czasu na terenie miasta dla dzieci	Dostęp do lekarzy specjalistów i poradni specjalistycznych
Gospodarka	Atrakcyjność inwestycyjna obszaru Miasta	Połączenia komunikacyjne z innymi Gminami i Miastami
Środowisko i przestrzeń	Estetyka Miasta	Świadomość ekologiczna mieszkańców
Infrastruktura techniczna	Jakość usług w zakresie odbioru ścieków (w tym: ciągłość usług, usuwanie awarii)	Przepustowość głównych tras komunikacyjnych (utrudnienie w ruchu drogowym w godzinach szczytu)
Turystyka i rekreacja	System ścieżek rowerowych w Mieście	Oferta spędzania wolnego czasu na terenie Miasta dla młodzieży
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Dostępność miejsc w żłobku miejskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania Miasta nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobyła jakość usług w zakresie odbioru ścieków (w tym: ciągłość usług, usuwanie awarii) – 4,09.

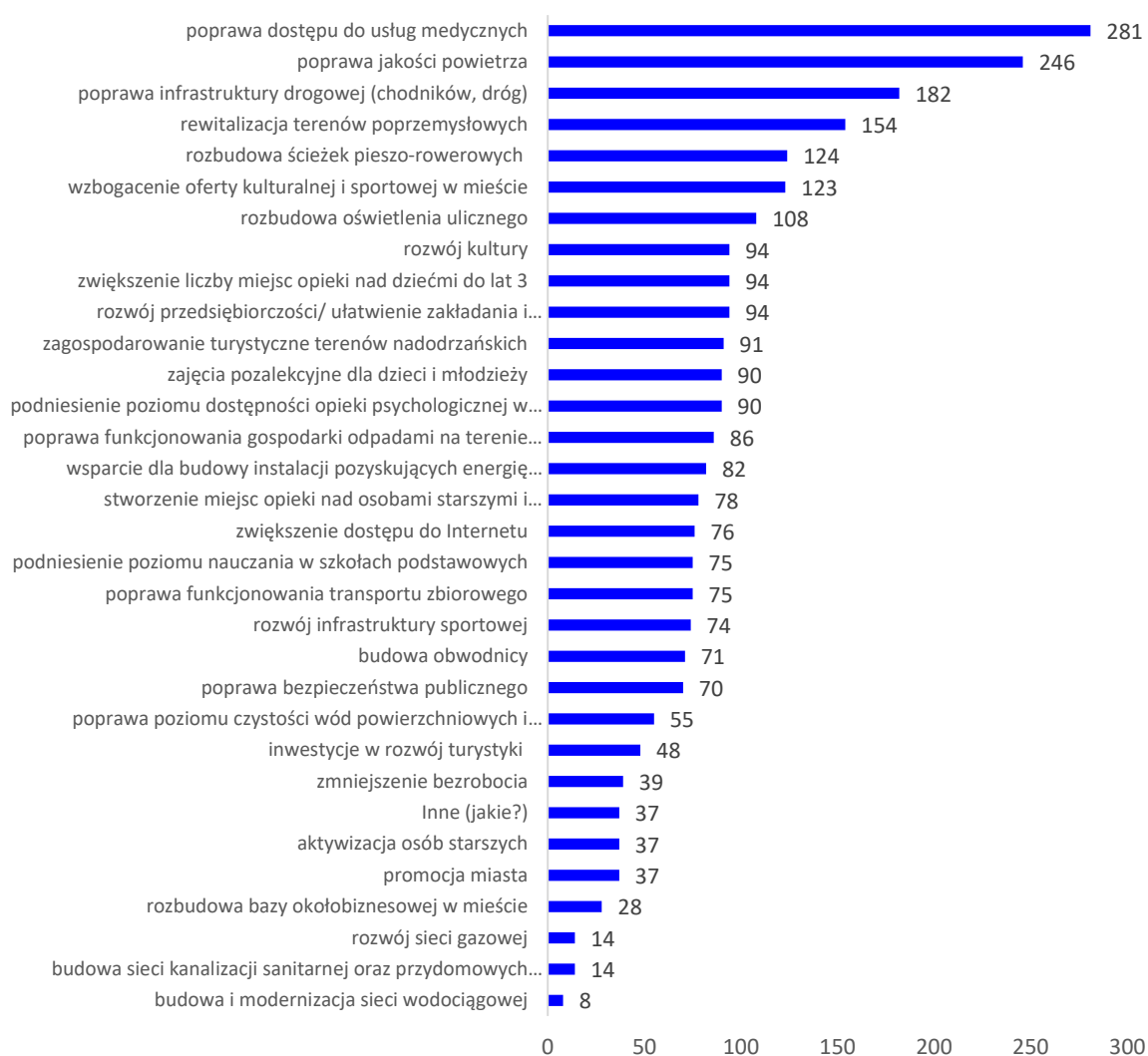
Do pozostałych obszarów ze średnią ocen przekraczającą 3,5, według respondentów były:

- jakość usług w zakresie dostarczania wody (w tym: ciągłość dostaw wody, jakość wody, usuwanie awarii) – **4,06**,
- atrakcyjność inwestycyjna obszaru miasta – **4,02**,
- estetyka miasta – **4,02**,
- dostępność usług innych na terenie miasta (sklepy, drobne usługi itp.) – **3,97**,
- jakość sieci gazowej – **3,96**,
- jakość edukacji w szkołach podstawowych – **3,88**,
- system ścieżek rowerowych w mieście – **3,87**,
- dostęp do edukacji przedszkolnej w mieście – **3,71**,
- konkurencyjność miasta jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji na tle innych miast i gmin w regionie – **3,70**,
- wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych – **3,66**,
- możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie miasta – **3,63**,
- dostępność przyjaznych przestrzeni publicznych (parki, skwery, aleje, itp.) – **3,63**,
- jakość opieki w żłobku miejskim – **3,58**,
- oferta spędzania wolnego czasu na terenie miasta dla dzieci – **3,54**,
- jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie miasta – **3,54**,
- czystość terenów zieleni (lasów, parków, przyulicznych pasów zieleni) – **3,53**,
- atrakcyjność turystyczna miasta – **3,51**,
- poziom i dostępność bazy gastronomicznej – **3,51**.

#### **4.2. Pożądane priorytety rozwojowe**

W badaniu ankietowym należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Miasta. Do najczęściej wskazywanych należały: poprawa dostępu do usług medycznych (10,13% odpowiedzi); poprawa jakości powietrza (8,86%); poprawa infrastruktury drogowej, w tym chodników i dróg (6,56%); rewitalizacja terenów przemysłowych (5,55%); rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych (4,47%) oraz wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej w Mieście (4,43%). Za najmniej istotne z perspektywy rozwojowej i za najmniej pilne mieszkańcy uznali budowę i modernizację sieci wodociągowej, budowę sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, rozwój sieci gazowej oraz rozbudowę bazy okołobiznesowej w Mieście. Główne priorytety mieszkańców zostały przedstawione na rycinie 3.

**Rycina 3. Główne priorytety rozwoju Miasta Nowa Sól według ankietowanych**



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców wskazują, że kluczowe dla rozwoju i wymagające interwencji obszary to:

1. Usługi społeczne.
2. Transport i łączność.
3. Poprawa jakości przestrzeni i środowiska.
4. Sport i oferta spędzenia wolnego czasu.

Zdaniem mieszkańców najważniejszym elementem, który poprawi jakość życia w Nowej Soli jest zwiększenie dostępu do usług społecznych (w szczególności poprzez zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów i poradni specjalistycznych oraz zwiększenie dostępności miejsc w żłobku miejskim). Kolejnym obszarem jest poprawa transportu i łączności Miasta poprzez lepsze połączenia komunikacyjne z innymi Gminami i miastami, zwiększenie przepustowości głównych tras komunikacyjnych (zminimalizowanie utrudnień w ruchu drogowym w godzinach szczytu) oraz rozbudowa ciągów pieszo-jezdnych. Poprawa jakości przestrzeni

i środowiska powinna się przejawiać przez poprawę jakości powietrza oraz zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz rewitalizację terenów przemysłowych. Sport i oferta spędzenia wolnego czasu jest obszarem, który zostanie zmieniony dzięki wzbogaceniu oferty kulturalnej i sportowej w Mieście oraz dostosowaniu jej do potrzeb różnych grup wiekowych.

Ostatnim pytaniem zadany w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Miasta. Wskazuje ono również na pożądane priorytety rozwoju według mieszkańców. Na wizytówkę Miasta respondenci wybierali tereny nadodrzańskie z Portem nad Odrą, Park Krasnala z Krasnalem Solusiem oraz rower jako element popularnej aktywności fizycznej mieszkańców. Mieszkańcy wskazywali również na zieleni, czystość, bezpieczeństwo, ofertę sportowo-rekreacyjną oraz strefę przemysłową.

### **5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej**

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Podczas analizy danych, dokonano podziału zebranych informacji na cztery grupy:

- S (ang. Strengths) – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę,
- W (ang. Weaknesses) – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę rozwojową, wadę,
- O (ang. opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany,
- T (ang. threats) – zagrożenia: wszystko to co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany oraz może uniemożliwić wykorzystanie szans rozwojowych.

Analizy dokonano w oparciu o:

1. Wnioski z opisu charakterystyki Miasta,
2. Dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Urzędu Miasta oraz ze źródeł zewnętrznych,
3. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 13 grudnia 2021 r. do 9 stycznia 2022 r.,
4. Warsztaty strategiczne, które odbyły się w dniach 15-16 lutego 2022 r.



Analizę SWOT z podziałem na obszary: przestrzeń, gospodarka i społeczeństwo dla Miasta Nowa Sól przedstawia poniższe zestawienie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<b>Przeźren</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Korzystne położenie Nowej Soli pomiędzy dwoma większymi ośrodkami miejskimi: Zieloną Górą i Głogowem,</li> <li>▪ Dobra dostępność komunikacyjna dzięki drodze ekspresowej S3, usprawniającej dojazd do Zielonej Góry, a dalej do autostrady A2,</li> <li>▪ Dostęp mieszkańców do zagospodarowanych, bezpiecznych terenów nadodrzańskich, skwerów i miejsc wypoczynku, dających możliwość aktywnego i atrakcyjnego spędzenia wolnego czasu poza przestrzenią miejską,</li> <li>▪ Połączenie kolejowe z większymi ośrodkami m.in. w relacji Wrocław-Szczecin, Poznań – Berlin,</li> <li>▪ Uporządkowana przestrzeń miejska, zachowany ład przestrzenny, wysokie walory estetyczne Miasta,</li> <li>▪ Konsekwentna polityka mieszkaniowa wraz z budową nowych mieszkań komunalnych w rozwijających się częściach Miasta,</li> <li>▪ Wysoki udział powierzchni pokrytej planami miejscowymi.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Brak rynku głównego jako centrum reprezentacyjnego Miasta,</li> <li>▪ Brak zintegrowanej sieci dróg rowerowych,</li> <li>▪ Brak dostępu do kąpielisk otwartych,</li> <li>▪ Niewykorzystany potencjał terenów nadodrzańskich,</li> <li>▪ Zbyt mała liczba miejsc parkingowych,</li> <li>▪ Niezagospodarowanie terenów przemysłowych, wymagających rewitalizacji,</li> <li>▪ Niedokończone inwestycje na terenach rekreacyjnych,</li> <li>▪ Brak darmowych stref wi-fi,</li> <li>▪ Zły stan techniczny i niewystarczająca liczba zasieków,</li> <li>▪ Duża ilość zbędnego oznakowania drogowego i reklam,</li> <li>▪ Mała dostępność miejsc sportu i rekreacji dla młodzieży,</li> <li>▪ Podział Miasta przez linię kolejową 273 „Odrzanekę”,</li> <li>▪ Nieuregulowana Odra powodująca zagrożenie powodziowe, utrudnienia w żegludze i brak możliwości zagospodarowania brzegu na cele rekreacyjne,</li> <li>▪ Duży ruch kolejowy powodujący utrudnienia w ruchu drogowym w Mieście,</li> <li>▪ Zła jakość powietrza i stagnacja zanieczyszczeń przez położenie w pradolinie.</li> </ul>
<b>Gospodarka</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Stymulacja rozwoju gospodarczego dzięki powiązaniu Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego z Lubuskim Trójmiastem,</li> <li>▪ Dostępność na rynku pracy różnorodnych i atrakcyjnych miejsc pracy,</li> <li>▪ Działalność Parku Technologicznego Interior, siecującego różnorodne firmy i wspierającego młodych pracowników,</li> <li>▪ Atrakcyjne tereny inwestycyjne,</li> <li>▪ Obecność na terenie Miasta dużych, innowacyjnych, znanych firm stwarzających atrakcyjne miejsca pracy zarówno dla osób wysoko wykształconych jak i z niższym wykształceniem,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Niewystarczająca długość sieci kanalizacji deszczowej,</li> <li>▪ Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców,</li> <li>▪ Brak zbiorników małej retencji,</li> <li>▪ Zanieczyszczone środowisko przez wykorzystywanie nieekologicznych źródeł ciepła,</li> <li>▪ Duże opłaty za wywóz śmieci dla instytucji, przedsiębiorców i mieszkańców,</li> <li>▪ Obecność dużych firm w centrum Miasta,</li> <li>▪ Niewystarczająca liczba pracowników niższego szczebla w lokalnych przedsiębiorstwach,</li> </ul>

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wysoki poziom skanalizowania i wodociągowania Miasta,</li> <li>▪ Prowadzenie monitoringu jakości powietrza na terenie Miasta, stała weryfikacja zagrożeń w tym zakresie.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Brak nowych terenów inwestycyjnych,</li> <li>▪ Niewystarczająca baza hotelarsko-biznesowa,</li> <li>▪ Niski poziom edukacji ekonomicznej młodych mieszkańców Miasta,</li> <li>▪ Niewystarczająca oferta turystyczna w okresie zimowym,</li> <li>▪ Niskie wynagrodzenia w sferze publicznej,</li> <li>▪ Brak produktów lokalnych i przestrzeni do ich tworzenia.</li> </ul>
Społeczeństwo	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Dostęp do różnorodnej oferty kształcenia,</li> <li>▪ Dobra baza dydaktyczna z dostępem do pracowni językowych i przedmiotowych,</li> <li>▪ Szerokie zaplecze w postaci bazy sportowej, kulturalnej i turystycznej,</li> <li>▪ Aktywna i wielopłaszczyznowa polityka senioralna oraz działania z zakresu aktywnej integracji realizowane za pośrednictwem Środowiskowego Domu Samopomocy, Dziennego Domu Seniora, Noclegowni,</li> <li>▪ Dobry dostęp do usług medycznych, w tym do szpitala powiatowego,</li> <li>▪ Dostęp do licznych placówek leczenia odwykowego,</li> <li>▪ Rozwój działań na rzecz pomocy rodzinie,</li> <li>▪ Bliska odległość do placówek opiekuńczo-wychowawczych,</li> <li>▪ Szeroka oferta Miejskiej Biblioteki Publicznej, Muzeum Miejskiego oraz Nowosolskiego Domu Kultury,</li> <li>▪ Zaangażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych,</li> <li>▪ Coroczny wzrost środków w budżecie Miasta na profilaktykę,</li> <li>▪ Rozwój usług społecznych poprzez działalność instytucji takich jak Centrum Aktywności Społecznej oraz Dzienny Dom „Senior+”, Środowiskowy Dom Samopomocy.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Niski przyrost naturalny i ujemne saldo migracji skutkujące trudną sytuacją demograficzną w przyszłości,</li> <li>▪ Zbyt mała liczba żłobków,</li> <li>▪ Niezadawalające wyniki nauczania w szkołach,</li> <li>▪ Niewystarczająca liczba specjalistów w zakresie ochrony zdrowia,</li> <li>▪ Mała skuteczność organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych,</li> <li>▪ Zbyt mała ilość stołówek, jadłodajni miejskich, świetlic środowiskowych w związku ze zdiagnozowanymi potrzebami,</li> <li>▪ Brak schroniska całodobowego, ogrzewalni dla osób bezdomnych uniemożliwiającej zapewnienie pomocy potrzebującym,</li> <li>▪ Brak dostosowania dostępności architektoniczno-budowlanej placówek opiekuńczo-wychowawczych do osób z niepełnosprawnością,</li> <li>▪ Brak oferty społecznej dla osób w wieku produkcyjnym,</li> <li>▪ Brak Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego i hospicjum,</li> <li>▪ Niewystarczające zaspokojenie potrzeb uczniów w zakresie dostępu do stołówek,</li> <li>▪ Niedostateczny poziom i jakość wsparcia psychologicznego w szkołach,</li> <li>▪ Starzejące się społeczeństwo,</li> <li>▪ Emigracja młodzieży,</li> <li>▪ Brak pozainstytucjonalnej integracji mieszkańców,</li> <li>▪ Duża liczba lekarzy i nauczycieli w starszym wieku skutkująca powstaniem luk zawodowych w przyszłości,</li> <li>▪ Brak kompleksowej pomocy rodzinie,</li> <li>▪ Mała aktywność społeczna i społecznikowska mieszkańców.</li> </ul>

SZANSE	ZAGROŻENIA
<b>Przestrzeń</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Możliwość współpracy z Wodami Polskimi w zakresie regulacji Odry,</li> <li>▪ Fuzja międzygminna,</li> <li>▪ Przebudowany most na Odrze w ciągu drogi wojewódzkiej 315,</li> <li>▪ Dostępność terenów do zagospodarowania m.in. Kacza Górka.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Brak miejsc pod zabudowę spowalniające rozrastanie się Miasta,</li> <li>▪ „Wąskie gardło” w ciągu drogi wojewódzkiej 315 w postaci mostu na Odrze zagrażające bezpieczeństwu uczestnikom ruchu w tym rowerowego.</li> </ul>
<b>Gospodarka</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Położenie geograficzne Miasta wpływające na możliwości rozwoju gospodarczego,</li> <li>▪ Możliwość wykorzystania zasobów złóż miedzi dzięki nowo zidentyfikowanym i badanym złożom miedzi,</li> <li>▪ Przyciąganie nowych mieszkańców Miasta poszukujących pracy,</li> <li>▪ Potencjał produktów lokalnych np. zielony targ,</li> <li>▪ Zwiększenie widoczności Miasta i dalsza współpraca w ramach <i>Lubuskiego Trójmiasta</i> oraz <i>Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego</i> z wykorzystaniem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych i możliwości pozyskiwania środków na rozwój partnerstwa.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zmiany klimatyczne,</li> <li>▪ Ucieczka młodych mieszkańców do większych miast, w których mogą osiągać lepsze zarobki,</li> <li>▪ Ograniczenia dostępu gazu i znaczny wzrost cen,</li> <li>▪ Wzrost wartości wskaźnika inflacji, rosnące ceny paliw, prądu, gazu,</li> <li>▪ Brak wsparcia dużych firm,</li> <li>▪ Niestabilność w zakresie przepisów regulujących prowadzenie działalności gospodarczej m.in. podatkowych, z zakresu ubezpieczeń zdrowotnych i społecznych,</li> <li>▪ Występowanie wydarzeń wpływających negatywnie na funkcjonowanie gospodarki na różnych szczeblach od międzynarodowego do krajowego – sytuacja epidemiczna COVID, wojna w Ukrainie – napływ uchodźców,</li> <li>▪ Niż demograficzny – zmiana struktury społeczeństwa, zwiększający się udział grupy w wieku poprodukcyjnym, zmniejszanie udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców.</li> </ul>
<b>Społeczeństwo</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Aktywne organizacje pozarządowe wspierające Miasto w realizacji zadań publicznych;</li> <li>▪ Nowa perspektywa finansowa.</li> </ul>	

## CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU MIASTA NOWA SÓL

### 1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą. Zwrócono uwagę na mocne strony oraz obszary problemowe.

W procesie tworzenia, dla późniejszej realizacji Strategii, istotne jest również określenie misji i wizji rozwoju Miasta. Są to dwa elementy dokumentu, które ukazują najważniejsze kierunki rozwoju Miasta i odnajdują swoje przełożenie w całym dokumencie – od określenia celów Strategii Miasta, przez kierunki działań, aż po samo kształtowanie polityki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom i mieszkańcom Miasta w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego coś robimy? Co jest naszym priorytetem?

Z kolei wizja to obraz Miasta, który ma być efektem realizacji podejmowanej Strategii. Ukazuje Nową Sól w perspektywie strategicznej – do 2030 r., zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów.

Uwzględniając powyższe założenia opracowano misję Nowej Soli, która brzmi:

***Nowa Sól – miasto na fali... dążące do stworzenia przyjaznego i bezpiecznego miejsca do życia, otwarte na nowoczesność, rozwój i społeczeństwo obywatelskie. Miasto, które jednoczy, przyciąga i integruje ludzi i pokolenia. Bądź z nami... na fali...***

Wizja Nowej Soli w 2030 r. została określona poniżej:

***Nowa Sól to miasto inteligentne z bogatą kulturą i tradycją zapewniające swoim mieszkańcom bezpieczeństwo, dostęp do różnorodnej oferty sportowo-rekreacyjnej i integrujące pokolenia. Nowa Sól dzięki swojej atrakcyjności przyciąga zarówno turystów jak i inwestorów. Miasto wyróżnia się w regionie innowacyjnością w nauce i gospodarce, dzięki wyspecjalizowanej kadrze zawodowej.***

Kapitał ludzki i kapitał społeczny są obecnie podstawowym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Są również fundamentem najnowszej generacji Smart City poprzez zaangażowanych społecznie mieszkańców wykorzystujących nowe technologie. Dlatego najważniejszą wartością Miasta Nowa Sól są jego mieszkańcy i to na nich ma opierać się jego rozwój.



## 2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Miasta Nowa Sól, jego sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Miasta opisanego w wizji rozwoju, określono 4 cele strategiczne oraz cel horyzontalny, którymi są:

CEL STRATEGICZNY I:	PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ MIEJSKA POPRAWIAJĄCA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I WPŁYWAJĄCA NA STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO
CEL STRATEGICZNY II:	ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA LOKALNYM POTENCJALE
CEL STRATEGICZNY III:	ZINTEGROWANE I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO Z DOSTĘPEM DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH
CEL STRATEGICZNY IV:	INNOWACYJNA GOSPODARKA OPARTA NA NAUCE I ROZWOJU
CEL HORYZONTALNY:	ROZWÓJ TECHNOLOGII, INTELIGENTNE ZARZĄDZANIE MIASTEM I AKTYWNY UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W MYŚL IDEI SMART CITY

CELE STRATEGICZNE:							
Przyjazna przestrzeń miejska poprawiająca jakość życia mieszkańców i wpływająca na stan środowiska naturalnego		Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na lokalnym potencjale		Zintegrowane i aktywne społeczeństwo z dostępem do wysokiej jakości usług publicznych		Innowacyjna gospodarka oparta na nauce i rozwoju	
CELE OPERACYJNE:							
1.1.	Poprawa dostępności infrastruktury transportowej i mobilności miejskiej	2.1.	Rozwój oferty inwestycyjnej miasta i budowanie konkurencyjności rynku	3.1.	Rozwój przestrzeni społecznych i miejsc integracji	4.1.	Zacieśnienie relacji świata nauki i biznesu
1.2.	Wzmacnianie wartości przestrzeni miejskiej poprzez racjonalne planowanie przestrzenne	2.2.	Rozwój oferty turystycznej i kulturalnej opartej na rodzimym potencjale	3.2.	Rozwój i dostosowanie oferty do potrzeb pokoleniowych mieszkańców miasta	4.2.	Przyciąganie i zatrzymywanie potencjału, kapitału i talentu
1.3.	Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i wspieranie zielonego rozwoju	2.3.	Budowanie i promocja marki produktów lokalnych i regionalnych	3.3.	Poprawa jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie zaangażowania społecznego	4.3.	Wzrost jakości i atrakcyjności usług edukacyjnych

W ramach Strategii Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030 wyznaczono cel horyzontalny odnoszący się do 3 generacji Smart City tj. miasto inspirowane technologiami, miasto z zaawansowaną technologicznie administracją publiczną, miasto oparte na twórczych rozwiązaniach mieszkańców. Cel horyzontalny obejmuje wszystkie dotychczas postawione cele strategiczne i operacyjne. Rozwiązania i kluczowe działania celu horyzontalnego są jednocześnie uzupełnieniem kierunków działań określonych dla celów strategicznych i operacyjnych. Cel horyzontalny Nowej Soli to dążenie do miasta inteligentnego (*ang. Smart City*), czyli miasta z inteligentną gospodarką (*smart economy*), zaangażowanymi obywatelami (*smart people*), mądrze zarządzanego (*smart governance*), wykorzystującego inteligentną i bezpieczną mobilność (*smart mobility*), z naturalnym środowiskiem i czystą energią (*smart environment*), tworzące inteligentne i zrównoważone życie (*smart living*).

**CEL HORYZONTALNY: ROZWÓJ TECHNOLOGII, INTELIĞENTNE ZARZĄDZANIE MIASTEM  
I AKTYWNY UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W MYŚL IDEI SMART CITY**

<b>Smart City 1.0 Rozwój technologii w Nowej Soli</b>	
<b>Kluczowe działania:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wykorzystanie cyfryzacji do lepszego zarządzania Miastem przez wprowadzenie zintegrowanego systemu planowania przestrzennego wykorzystującego model 3D.</li> <li>2. Inteligentne rozwiązania w zakresie transportu i zintegrowanej mobilności miejskiej, m.in. sterowanie ruchem ulicznym, wprowadzenie inteligentnych stref parkingowych, wprowadzenie zintegrowanego biletu, promocja transportu ekologicznego i przyjaznego środowisku oraz uruchomienie nowoczesnych, miejskich rozwiązań transportowych i inne.</li> <li>3. Rozbudowa Inteligentnego Systemu Transportowego (optymalizacja sygnalizacji świetlnych).</li> <li>4. Budowa ekologicznych punktów elektromobilności (systemy fotowoltaiczne z magazynowaniem energii przy parkingach, punktach postoju na ścieżkach rowerowych itp.).</li> <li>5. Nowoczesna mała architektura z rozwiązaniami Smart City.</li> </ol>
<b>Smart City 2.0 Podniesienie jakości usług społecznych przez wdrażane innowacje</b>	
<b>Kluczowe działania:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wprowadzenie e-usług do administracji.</li> <li>2. Inteligentne sterowanie ruchem ulicznym.</li> <li>3. Wprowadzenie inteligentnych stref parkingowych.</li> <li>4. Zwiększenie transparentności danych przez wprowadzenie usług <i>open data</i>.</li> <li>5. Promocja transportu ekologicznego i przyjaznego środowisku.</li> <li>6. Wprowadzenie zintegrowanego biletu miejskiego.</li> </ol>
<b>Smart City 3.0 Zaangażowanie mieszkańców</b>	
<b>Kluczowe działania:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Organizowanie hackathon'ów miejskich przy wykorzystaniu <i>open data</i>.</li> <li>2. Zwiększenie udziału mieszkańców w życiu publicznym.</li> </ol>

Cele strategiczne Miasta Nowa Sól odwzorowują obszary rozwojowe w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

#### **CEL STRATEGICZNY 1: PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ MIEJSKA POPRAWIAJĄCA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I WPŁYWAJĄCA NA STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO**

- 1.1. Poprawa dostępności infrastruktury transportowej i mobilności miejskiej
- 1.2. Wzmacnianie wartości przestrzeni miejskiej poprzez racjonalne planowanie przestrzenne
- 1.3. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i wspieranie zielonego rozwoju

Podstawą do zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców jest stworzenie atrakcyjnej przestrzeni do życia, pracy i wypoczynku. Ład przestrzenny uwzględnia bowiem w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Dlatego też, stanowi on niezbędny element zrównoważonego rozwoju. Cel strategiczny I zakłada więc stworzenie przyjaznej przestrzeni do życia, pracy i wypoczynku poprzez zwiększenie dostępności przestrzennej, racjonalne gospodarowanie przestrzenią i ochronę ładu przestrzennego. Niewątpliwym aspektem wpływającym zarówno na jakość przestrzeni, jak i na środowisko jest dostępność infrastrukturalna i zrównoważona mobilność miejska. Usprawnienie komunikacyjne z gminami ościennymi i większymi ośrodkami jest ważnym aspektem z perspektywy rozwoju Miasta, a jego wyraźne braki potwierdzają wyniki badań ankietowych. Istotnym elementem rozwoju Miasta jest jego korzystne położenie komunikacyjne. Nowa Sól zlokalizowana jest pomiędzy dwoma większymi ośrodkami miejskimi tj. Zieloną Górą (w odległości 20,6 km) i Głogowem (w odległości 29,7 km). Zakłada się zwiększenie przepustowości, zarówno między tymi ośrodkami, jak i gminami ościennymi, w szczególności w zakresie sieci drogowej, kolejowej i rowerowej, która ma być przyjazna dla wszystkich użytkowników i środowiska naturalnego. Popularyzacja i użytkowanie transportu multimodalnego przez mieszkańców będzie miało bezpośrednie przełożenie na realizację celu dzięki zmniejszonej emisji niskiej co wpłynie na przyjazność przestrzeni miejskich.

Barierę przestrzenną stanowi ciąg linii kolejowej nr 273, która dzieli Miasto na część wschodnią i zachodnią, powodując utrudnienia w przemieszaniu się i komunikacji w Mieście. Jednym z założeń Strategii Rozwoju Miasta jest poprawa dostępności infrastruktury transportowej i mobilności, tak aby upłynnić ruch miejski i ułatwić mieszkańcom przemieszczanie się różnymi środkami transportu.

Przyjazna przestrzeń miejska to także przestrzeń racjonalnie gospodarowana. W ramach celu operacyjnego: wzmocnienie wartości przestrzeni miejskiej poprzez racjonalne planowanie przestrzenne, należy rozumieć zwiększanie dostępności przestrzeni miejskiej<sup>4</sup> oraz obiektów użyteczności publicznej, partycypacyjne zarządzanie przestrzenią miejską, wprowadzenie estetycznego systemu informacji wizualnej, która wkomponuje się w tkankę miejską, a także kontynuowanie procesu rewitalizacji na terenach przemysłowych.

Nowa Sól jest gminą z uporządkowaną przestrzenią miejską o wysokich walorach estetycznych. W nowych częściach Miasta powstają tereny przystosowane pod mieszkalnictwo. Niewątpliwym atutem Miasta jest także wysokie pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Pozwala to na racjonalne gospodarowanie terenami miejskimi.

Miasto Nowa Sól posiada wysokie walory przyrodnicze i wypoczynkowe związane z występowaniem terenów nadodrzańskich, przy których zlokalizowane są liczne parki, a sama Dolina Środkowej Odry objęta jest ochroną przyrody – stanowi obszar Natura 2000. Badania ankietowe potwierdzają, że port i tereny nadodrzańskie są niewątpliwą wartością i potencjałem Miasta, a respondenci często wskazywali, że to właśnie one powinny być wizytówką Miasta.

Należy zatem stale wzmocniać ochronę zasobów środowiska przyrodniczego oraz wspierać zielony rozwój, który może przejawiać się zarówno poprzez zagospodarowanie terenów przy Odrze, jak i regulacji pływu rzeki. Tereny te stanowią zarówno potencjał turystyczny, jak i rekreacyjny. Realizacja kierunków działań tj. podnoszenie jakości funkcjonalnych, estetycznych i przyrodniczych przestrzeni dla poprawy warunków życia mieszkańców Nowej Soli poprzez modernizację terenów zielonych, a także intensyfikacja prac i działań na rzecz zagospodarowania i rekultywacji obszarów zdegradowanych i zagrażających środowisku naturalnemu bezpośrednio przyczyni się do realizacji celu jakim jest ochrona zasobów

---

<sup>4</sup> Zgodnych z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. 2019 poz. 1696).

środowiska przyrodniczego i wspieranie zielonego rozwoju. Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.



**CEL STRATEGICZNY I: PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ MIEJSKA POPRAWIAJĄCA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I WPŁYWAJĄCA NA STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p><b>1.1. Poprawa dostępności infrastruktury transportowej i mobilności miejskiej</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Poprawa układu komunikacyjnego w Mieście na rzecz zwiększenia przepustowości komunikacyjnej w szczególności drogowej, kolejowej i rowerowej, przyjaznej dla wszystkich użytkowników;</li> <li>▪ Rozwój przyjaznego środowiska transportu publicznego wraz z rozbudową infrastruktury niezbędnej dla rozwoju i optymalizacji systemu mobilności m.in. poprzez zakup taboru autobusowego z napędem elektrycznym lub wodorowym, budowę centrów przesiadkowych;</li> <li>▪ Oznakowanie przyjazne uczestnikom ruchu drogowego;</li> <li>▪ Utworzenie sieci stacji ładowania pojazdów elektrycznych;</li> <li>▪ Wprowadzenie zintegrowanego systemu monitoringu kamer live;</li> <li>▪ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego m.in. poprzez utworzenie i wykorzystanie systemów inteligentnych przejść dla pieszych oraz wprowadzenie bezkolizyjnych ciągów ruchu pieszo-rowerowego;</li> <li>▪ Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży z zakresu mobilności i bezpieczeństwa w ruchu drogowym;</li> <li>▪ Integracja komunikacyjna w ramach Lubuskiego Trójmiasta, w tym budowa Szybkiej Kolei Trójmiejskiej w relacji Sulechów – Zielona Góra – Nowa Sól wraz z centrami przesiadkowymi.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Spójny układ komunikacyjny w Mieście łączący transport multimodalny;</li> <li>▪ Zwiększenie liczby osób korzystających z transportu pieszo-rowerowego;</li> <li>▪ Poprawa dostępności komunikacyjnej na terenie Miasta;</li> <li>▪ Dobrze rozwinięty i przyjazny środowisku transport publiczny;</li> <li>▪ Łatwy dostęp mieszkańców Miasta do stacji ładowania pojazdów elektrycznych;</li> <li>▪ Poprawa bezpieczeństwa dzięki dobrze rozwiniętemu systemowi monitoringu;</li> <li>▪ Zminimalizowanie liczby i negatywnych skutków wypadków komunikacyjnych;</li> <li>▪ Usprawnienie komunikacji na terenie obsługiwanym przez Szybką Kolej Trójmiejską w ramach współpracy z Lubuskim Trójmiastem oraz zmniejszenie czasu podróży transportem publicznym do Miast takich jak Sulechów czy Zielona Góra.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Liczba wykonanych wozokilometrów komunikacji miejskiej na terenie Nowej Soli (ogółem oraz przypadająca na 1 tys. mieszkańców);</li> <li>▪ Długość sieci komunikacji miejskiej (ogółem oraz przypadająca na 1 km<sup>2</sup> powierzchni miasta);</li> <li>▪ Roczna liczba podróży komunikacją miejską (ogółem oraz na 1 mieszkańca);</li> <li>▪ Długość dróg rowerowych na 1 km<sup>2</sup> powierzchni miasta;</li> <li>▪ Liczba kolizji i wypadków drogowych na 1 tys. mieszkańców;</li> <li>▪ Liczba zarejestrowanych samochodów osobowych na 1 mieszkańca;</li> <li>▪ Czas dojazdu do większych miast (kolej, samochód, rower);</li> <li>▪ Wydatki na transport i łączność w stosunku do wydatków budżetu miasta ogółem.</li> </ul>
<p><b>1.2. Wzmacnianie wartości przestrzeni miejskiej poprzez racjonalne planowanie przestrzenne</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Niwelowanie barier architektonicznych w przestrzeni miejskiej i obiektach użyteczności publicznej poprzez wprowadzenie zasad projektowania uniwersalnego dla nowych i istniejących budynków;</li> <li>▪ Partycypacyjne zarządzanie przestrzenią miejską przy udziale i zaangażowaniu interesariuszy na rzecz poprawy jakości życia w Mieście;</li> <li>▪ Stworzenie uniwersalnego, nowoczesnego narzędzia do konsultacji społecznych służącego kreowaniu i wykorzystaniu przestrzeni miejskiej zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców;</li> <li>▪ Wprowadzenie przyjaznego systemu informacji wizualnej w przestrzeni miejskiej;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zminimalizowanie barier architektonicznych w przestrzeni miejskiej oraz brak barier w obiektach użyteczności publicznej dzięki wprowadzonym zasadom projektowania uniwersalnego;</li> <li>▪ Przestrzeń miejska współtworzona z mieszkańcami Miasta dzięki partycypacyjnemu zarządzaniu i wykorzystaniu nowoczesnego narzędzia do konsultacji społecznych;</li> <li>▪ Zintegrowany system informacji wizualnej wkomponowany w przestrzeń miejską;</li> <li>▪ Partycypacyjne przestrzenie urządzonych terenów zielonych wpływające na zacieśnianie więzi społecznych;</li> <li>▪ Zrewitalizowane przestrzenie na obszarach pofabrycznych „Odry” i „Dozamet”;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością;</li> <li>▪ Pokrycie powierzchni miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w stosunku do powierzchni miasta;</li> <li>▪ Odsetek powierzchni terenów zieleni w ogólnej powierzchni miasta;</li> <li>▪ Odsetek mieszkańców biorących udział w konsultacjach społecznych dokumentów planistycznych.</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Realizacja urządzonych terenów zieleni miejskiej przy udziale i zaangażowaniu mieszkańców;</li> <li>▪ Kontynuacja rewitalizacji obszarów zdegradowanych i przemysłowych w oparciu o założenia Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym na obszarach pofabrycznych „Odry” i „Dozamet”;</li> <li>▪ Wspieranie procesów rewaloryzacji i renowacji zabytków w Mieście;</li> <li>▪ Przygotowanie atrakcyjnych terenów pod zabudowę mieszkaniową mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców;</li> <li>▪ Modernizacja i poszerzenie atrakcyjnej bazy sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej przyjaznej mieszkańcom;</li> <li>▪ Utworzenie Multidyscyplinarnego Centrum dla Młodzieży.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Przestrzeń miejska wzbogacona o odnowione obiekty zabytkowe w Mieście wpływające na jego atrakcyjność wizualną i rozpoznawalność w regionie;</li> <li>▪ Zwiększenie powierzchni terenów pod zabudowę mieszkaniową;</li> <li>▪ Rozbudowana baza sportowa, rekreacyjna i kulturalna wpływająca na różnorodność spędzania wolnego czasu mieszkańców Nowej Soli i dostosowana do potrzeb różnych grup mieszkańców;</li> <li>▪ Różnorodna oferta dostosowana do młodzieży mająca na celu przyciąganie i rozwój młodych talentów i integrację dzięki stworzeniu Multidyscyplinarnego Centrum dla Młodzieży.</li> </ul>	
<p><b>1.3. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i wspieranie zielonego rozwoju</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Ograniczenie niskiej emisji poprzez programy wsparcia;</li> <li>▪ Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego ze szczególnym uwzględnieniem edukacji ekologicznej mieszkańców;</li> <li>▪ Podnoszenie jakości funkcjonalnych, estetycznych i przyrodniczych przestrzeni dla poprawy warunków życia mieszkańców Nowej Soli poprzez modernizację terenów zielonych;</li> <li>▪ Tworzenie otwartych, zintegrowanych, bezpiecznych i dostępnych dla mieszkańców przestrzeni miejskich z uwzględnieniem dostosowania do skutków zmiany klimatu;</li> <li>▪ Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w gospodarstwach domowych, poprawę infrastruktury technicznej dla rozwoju elektromobilności, popularyzację niskoemisyjnych środków transportu zbiorowego i indywidualnego;</li> <li>▪ Intensyfikacja prac i działań na rzecz zagospodarowania i rekultywacji obszarów zdegradowanych i zagrażających środowisku naturalnemu;</li> <li>▪ Promocja Odnawialnych Źródeł Energii.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i CO<sup>2</sup> do atmosfery związanej z tzw. emisją liniową;</li> <li>▪ Ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery z tradycyjnych źródeł ciepła;</li> <li>▪ Wysoka świadomość społeczna dotycząca wykorzystywania ekologicznych źródeł ciepła w gospodarstwach domowych;</li> <li>▪ Zwiększona odporność Miasta na zmiany klimatyczne;</li> <li>▪ Rozwinięta sieć terenów zielonych na terenie Miasta;</li> <li>▪ Wysoka jakość terenów i ład przestrzenny w obszarze Miasta;</li> <li>▪ Złagodzenie skutków zmian klimatycznych</li> <li>▪ Rozwinięta sieć elektromobilności zwiększenie zainteresowania mieszkańców niskoemisyjnymi środkami transportu;</li> <li>▪ Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego z wykluczeniem zagrożeń dla środowiska naturalnego.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Udział terenów zieleni w całkowitej powierzchni Miasta;</li> <li>▪ Udział obszarów prawnie chronionych w całkowitej powierzchni Miasta;</li> <li>▪ Relacja liczby drzew nasadzonych do usuwanych;</li> <li>▪ Wskaźniki emisji zanieczyszczeń gazowych (na 1 mieszkańca) oraz pyłowych (na 1 km<sup>2</sup>);</li> <li>▪ Liczba dni ze złymi i bardzo złymi kategoriami indeksu oceny jakości powietrza (w przeliczeniu na dni kalendarzowe ogółem);</li> <li>▪ Liczba ogólnodostępnych punktów ładowania pojazdów;</li> <li>▪ Ilość odprowadzonych i oczyszczonych ścieków;</li> <li>▪ Udział odpadów zebranych selektywnie w odpadach ogółem;</li> <li>▪ Wskaźniki recyklingu wybranych frakcji odpadów.</li> </ul>

## CEL STRATEGICZNY 2: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na lokalnym potencjale

- 2.1. Rozwój oferty inwestycyjnej miasta i budowanie konkurencyjności rynku
- 2.2. Rozwój oferty turystycznej i kulturalnej opartej na rodzimym potencjale
- 2.3. Budowanie i promocja marki produktów lokalnych i regionalnych

Rozwój Nowej Soli w ujęciu gospodarczym jest silnie stymulowany dzięki Nowosolskiemu Obszarowi Funkcjonalnemu i Lubuskiemu Trójmiastu. W naturalny sposób gminy z obszaru są ze sobą powiązane, co sprzyja działaniom na rzecz integracji ich systemów komunikacyjnych, podnoszeniu dostępności komunikacyjnej oraz spójności wewnętrznej. Nowa Sól odgrywa w nim ważną rolę, gdyż stanowi centrum rozwoju gospodarczego dzięki dostępności na rynku pracy różnorodnych, silnych i innowacyjnych branż. Szansą rozwoju Miasta jest funkcjonowanie Specjalnej Strefy Ekonomicznej, jednak barierę stanowią braki terenów pod nowe inwestycje. Z tego względu zakłada się zwiększenie intensywności promocji terenów inwestycyjnych oraz stworzenie klimatu sprzyjającego inwestorom. Atrakcyjność inwestycyjna obszaru Miasta została zauważona także przez jego mieszkańców w przeprowadzonych badaniach ankietowych, w których obszar ten był jednym z najwyższej ocenionych.

Rozwój oferty inwestycyjnej miasta i budowanie konkurencyjności rynku jest jednym z celów operacyjnych niniejszego celu strategicznego w obszarze gospodarczym. Przez jego realizację należy rozumieć sieciowanie lokalnych przedsiębiorców, zapewnienie przestrzeni do networkingu i szkoleń, tworzenie programu mentoringu biznesu dla NGO, umiędzynarodowienie lokalnych przedsiębiorstw czy też rozwój ponadlokalnych partnerstw na rzecz wspierania przedsiębiorstw.

Szansą do rozwoju oferty turystycznej i kulturalnej jest występowanie bogatych walorów kulturowych. W Nowej Soli zachował się zabytkowy układ urbanistyczny, w skład którego wchodzi kościoły, stylowe kamienice i wille. W Nowej Soli występuje ponad 1 300 zabytków, z czego 156 wpisanych jest do rejestru zabytków. Występowanie terenów nadodrzańskich jest mocną stymulantą do rozwoju turystycznego. Tereny nadodrzańskie to przede wszystkim miejsce turystyki i rekreacji, a w bezpośredniej bliskości rzeki Odry znajduje się zespół obiektów rekreacyjnych o nazwie Nadodrzański Park Rekreacyjny. Ten niewątpliwie potencjał jest podstawą do dalszego rozwoju turystyki, która będzie oparta zarówno na środowisku naturalnym, jak i rodzimym potencjale. Atrakcyjność turystyczną Miasta dostrzegli jego mieszkańcy oceniając ją jako jeden z atrakcyjniejszych czynników, natomiast z analizy SWOT wypracowanej warsztatowo wśród interesariuszy wskazano braki w zakresie bazy hotelarsko-biznesowej.

Realizując cel operacyjny, jakim jest rozwój oferty turystycznej i kulturalnej opartej na rodzimym potencjale zakłada się m.in. stworzenie kompleksowej i zintegrowanej oferty turystycznej, rozwój infrastruktury turystycznej, promocję bazy turystycznej, wsparcie całorocznej bazy turystycznej i kulturalnej w oparciu o potencjał m.in. Nadodrzańskiego Parku Rekreacyjnego.



Miasto posiada również ogromne możliwości do tworzenia markowych produktów lokalnych, które mają szansę rozpoznawalności w całym regionie. Potencjał ten występuje dzięki prężnie rozwijającym się lokalnym firmom, zaangażowaniu przedsiębiorców oraz obecności na terenie Miasta markowych firm, dających nowe możliwości zarówno pod kątem zatrudnienia mieszkańców, jak i tworzenia produktów wyróżniających się w regionie. Cel operacyjny jakim jest budowanie i promocja marki produktów lokalnych i regionalnych będzie możliwy do zrealizowania m.in. poprzez działania takie jak stworzenie kompleksowej oferty gospodarczej przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii oraz tworzenie i promowanie produktów lokalnych i regionalnych.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.



**CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA LOKALNYM POTENCJALE**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p><b>2.1. Rozwój oferty inwestycyjnej miasta i budowanie konkurencyjności rynku</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Utworzenie partnerstwa na rzecz praktycznej ekonomii;</li> <li>▪ Wsparcie komercjalizacji w formie know-how;</li> <li>▪ Tworzenie i wsparcie start-upów poprzez rozwój Parku Technologicznego Interior i rozszerzenie jego oferty;</li> <li>▪ Sieciowanie lokalnych przedsiębiorców;</li> <li>▪ Zapewnienie przestrzeni do wymiany doświadczeń pomiędzy doświadczonymi a początkującymi przedsiębiorcami;</li> <li>▪ Rozwój podmiotów ekonomii społecznej poprzez szkolenia, inkubatory przedsiębiorczości, tworzenie lepszych warunków oraz wsparcie finansowe;</li> <li>▪ Stworzenie programu mentoringu biznes dla NGO, dającego możliwość tworzenia i rozwoju start-upów;</li> <li>▪ Internacjonalizacja mikro, małych i średnich przedsiębiorstw;</li> <li>▪ Rozwój ponadlokalnych partnerstw na rzecz wspierania przedsiębiorstw i budowania ich konkurencyjności.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Rozbudowana sieć partnerstwa przedsiębiorstw w Nowej Soli;</li> <li>▪ Zwiększająca się liczba zakładanych start-upów i rozwijająca się postawa przedsiębiorcza mieszkańców;</li> <li>▪ Stworzenie możliwości do networkingu i wymiany doświadczeń lokalnych przedsiębiorców;</li> <li>▪ Zwiększająca się liczba firm międzynarodowych wpływających na rozpoznawalność Miasta;</li> <li>▪ Zwiększająca się liczba firm zatrudniających obcokrajowców;</li> <li>▪ Dobrze rozwinięta sieć ponadlokalnych partnerstw wpływająca na konkurencyjność regionu;</li> <li>▪ Wzrastająca liczba przedsiębiorstw wpływająca na rozpoznawalność Miasta w regionie;</li> <li>▪ Dostosowana oferta do potrzeb nowych inwestorów lokujących się na terenie Miasta.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Liczba start-upów w stosunku do liczby przedsiębiorstw ogółem;</li> <li>▪ Liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w stosunku do zarejestrowanych ogółem;</li> <li>▪ Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Nowej Soli;</li> <li>▪ Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Nowej Soli;</li> <li>▪ Powierzchnia nowych uzbrojonych terenów inwestycyjnych w Nowej Soli;</li> <li>▪ Udział przemysłów kreatywnych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych.</li> </ul>
<p><b>2.2. Rozwój oferty turystycznej i kulturalnej opartej na rodzimym potencjale</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Stworzenie kompleksowej i zintegrowanej oferty turystycznej miasta i okolic pod przewodnictwem Centrum Informacji Turystycznej;</li> <li>▪ Rozwój bazy turystycznej pod koordynacją Centrum Informacji Turystycznej w oparciu o potencjał Nadodrzańskiego Parku Rekreacyjnego;</li> <li>▪ Spójna i skoordynowana promocja bazy turystycznej w tym w ramach Lubuskiego Trójmiasta;</li> <li>▪ Jednolita identyfikacja terenów i obiektów turystycznych;</li> <li>▪ Uatrakcyjnienie oferty kulturalnej w mieście w oparciu o dotychczasowe i nowe produkty lub przedsięwzięcia kulturalne skierowane zarówno do mieszkańców jak i turystów.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zwiększenie atrakcyjności walorów i potencjału turystycznego Miasta;</li> <li>▪ Poszerzenie wiedzy o istniejącej ofercie rekreacyjnej i ofercie spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców i turystów;</li> <li>▪ Rozbudowana oferta turystyczna ze spójnym oznakowaniem terenów i obiektów turystycznych;</li> <li>▪ Funkcjonowanie całorocznej bazy turystycznej, szczególnie na terenie Nadodrzańskiego Parku Rekreacyjnego;</li> <li>▪ Wykorzystanie potencjału rekreacyjnego dzięki położeniu Miasta oraz współpracy w ramach Lubuskiego Trójmiasta;</li> <li>▪ Większa rozpoznawalność turystyczna Miasta;</li> <li>▪ Zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną Miasta, w tym zwiększenie liczby odwiedzających;</li> <li>▪ Zapewnienie oferty spełniającej oczekiwania nowoczesnego modelu podróżowania i wypoczynku;</li> <li>▪ Wykorzystanie lokalnego potencjału i produktów na rzecz rozwoju turystycznego Miasta.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Liczba turystów (z noclegiem) w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców;</li> <li>▪ Liczba obiektów i miejsc noclegowych na 1 tys. mieszkańców;</li> <li>▪ Udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie turystów.</li> </ul>
<p><b>2.3. Budowanie i promocja marki produktów</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Stworzenie kompleksowej oferty gospodarczej przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Rozbudowana i wyróżniająca się w regionie baza lokalnych produktów tworząca <i>markę produktów lokalnych</i>;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nakłady na wydatki na działania związane z promocją produktów regionalnych.</li> </ul>

**lokalnych  
i regionalnych**

- Wsparcie dla nowych przedsiębiorców lokujących się na terenie Miasta;
- Tworzenie i promowanie produktów lokalnych i regionalnych;
- Budowa marki turystycznej o zasięgu ponadlokalnym i ponadregionalnym;
- Rozpoznawalna marka turystyczna wyróżniająca się w regionie i kraju.



### CEL STRATEGICZNY 3: ZINTEGROWANE I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO Z DOSTĘPEM DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

3.1. Rozwój przestrzeni społecznych i miejsc integracji

3.2. Rozwój i dostosowanie oferty do potrzeb pokoleniowych mieszkańców miasta

3.3. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie zaangażowania społecznego

Czynnikiem poprawiającym jakość życia mieszkańców, jest nie tylko wysoki poziom infrastruktury, lecz również wysoka poziom oferty edukacyjnej i innych usług społecznych. W Nowej Soli, podobnie jak w całym kraju, obserwuje się starzenie społeczeństwa. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym co roku się zwiększa i w najbliższym okresie może przewyższyć liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Powoduje to zmianę zapotrzebowania na usługi społeczne. W tym celu potrzebna jest rozbudowana oferta społeczna, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy społeczności gminnej: zawodowej, wiekowej czy zróżnicowanej ze względu na płeć, sytuację rodzinną lub materialną, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne. Poprawę jakości usług społecznych powinna również wspierać infrastruktura społeczna, techniczna, a także zdrowotna, uwzględniająca potrzeby osób starszych, chorych i z niepełnosprawnością. Ważnym elementem do osiągnięcia celu jest również zwiększenie świadomości i aktywności mieszkańców w życiu Miasta.

Cel strategiczny 3 zakłada zatem działania w zakresie poprawy jakości i przestrzeni społecznej oraz tworzenie miejsc integracji. Z uwagi na zwiększający się odsetek osób starszych należy również zadbać o dostosowane oferty do potrzeb wynikających ze zmian pokoleniowych mieszkańców Miasta. Cele operacyjne oraz kierunki działań wynikają ze słabych i mocnych stron określonych w analizie SWOT, wskazanych przez uczestników warsztatów, ale również wynikających z badań ankietowych wśród mieszkańców. Respondenci wskazywali na braki w dostępie do miejsc w żłobku miejskim, problem z dostępem do bezpłatnych programów profilaktycznych, niewystarczające wsparcie dla uczniów z niepełnosprawnościami, braki w systemie wsparcia dla rodzin i osób w kryzysie.

Działania te mają na celu również kształtowanie właściwych postaw i zachowań międzyludzkich, tożsamości lokalnej, a także integrują wszystkich uczestników życia społecznego. Kapitał społeczny to przede wszystkim więzi międzyludzkie, stopień zaufania między nimi, a także umiejętność i chęć współdziałania. Wpływa to na jakość zarządzania w Mieście, zwiększa poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu Miasta, a także przyczynia się do ograniczenia zaburzeń społecznych i wykluczenia.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

**CEL STRATEGICZNY III: ZINTEGROWANE I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO Z DOSTĘPEM DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p><b>3.1. Rozwój przestrzeni społecznych i miejsc integracji</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Rozwój oferty Centrum Aktywności Społecznej,</li> <li>▪ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego i klubu młodzieży poprzez tworzenie nowych i modernizację istniejących placówek;</li> <li>▪ Tworzenie sieci infrastruktury sportowej dla mieszkańców Miasta;</li> <li>▪ Rozwój bazy kulturalnej ze szczególnym uwzględnieniem rozszerzenia oferty kulturalnej w Mieście.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Stale rozbudowująca się oferta Centrum Aktywności Społecznej dostosowana do bieżących potrzeb mieszkańców;</li> <li>▪ Dostosowane placówki wsparcia dziennego i klubu młodzieży dzięki modernizacji obecnych placówek;</li> <li>▪ Rozbudowana infrastruktura sportowa wpływająca na liczbę osób z niej korzystających;</li> <li>▪ Zwiększająca się liczba uczestników wydarzeń kulturalnych w Mieście.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Liczba wydarzeń sąsiedzkich realizowanych na terenie miasta oraz liczba ich uczestników;</li> <li>▪ Liczba wydarzeń i działań kulturalnych na 1 tys. mieszkańców;</li> <li>▪ Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych oraz imprez artystyczno-rozrywkowych w relacji do liczby mieszkańców.</li> </ul>
<p><b>3.2. Rozwój i dostosowanie oferty do potrzeb pokoleniowych mieszkańców miasta</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Tworzenie miejsc integracji młodzieży, w tym stworzenie centrów dla młodzieży;</li> <li>▪ Wyznaczanie miejsc publicznych i ich zagospodarowanie do rozwoju kreatywnego młodych mieszkańców Miasta;</li> <li>▪ Tworzenie miejsc sportowo-rekreacyjnych w celu zwiększenia aktywności młodych mieszkańców;</li> <li>▪ Rozwój miejsc integracji i aktywizacji seniorów.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Dostosowana oferta dla młodzieży oraz stworzenie możliwości do spotkań i integracji;</li> <li>▪ Zwiększenie zaangażowania społecznego młodzieży i partycypacji w życiu publicznym Miasta;</li> <li>▪ Implementacja budowania i rozwoju kreatywności młodzieży;</li> <li>▪ Młodzież reprezentująca aktywny tryb życia i korzystająca z dedykowanej oferty sportowo-rekreacyjnej;</li> <li>▪ Dopasowanie oferty usług społecznych do zmieniającej się struktury demograficznej.</li> <li>▪ Rozwój oferty dla seniorów.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych na 1 tys. mieszkańców;</li> <li>▪ Liczba miejsc integracji młodzieży na terenie Miasta;</li> <li>▪ Liczba miejsc integracji i aktywizacji seniorów.</li> </ul>
<p><b>3.3. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie zaangażowania społecznego</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wzrost dostępności do komunalnych zasobów mieszkaniowych;</li> <li>▪ Wsparcie placówki zapewniającej opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym;</li> <li>▪ Wsparcie osób bezdomnych i uzależnionych poprzez zapewnienie usług z szeroką ofertą pomocy;</li> <li>▪ Rozwój pomocy psychologicznej i terapeutycznej poprzez utworzenie Centrum Wspierania Rodziny;</li> <li>▪ Profesjonalizacja i aktywizacja organizacji pozarządowych;</li> <li>▪ Zaangażowanie młodych mieszkańców do działania na rzecz rozwoju Miasta poprzez utworzenie Młodzieżowej Rady Miejskiej;</li> <li>▪ Wspieranie liderów społecznych i działań społecznikowskich;</li> <li>▪ Wzrost partycypacji mieszkańców oraz wzmocnienie więzi sąsiedzkich, asymilacji imigrantów i uchodźców poprzez różne narzędzia integracji mieszkańców;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zwiększona baza zasobów komunalnych Miasta oraz skrócony czas oczekiwania na mieszkanie komunalne;</li> <li>▪ Wsparcie i integracja osób starszych i osób ze specjalnymi potrzebami;</li> <li>▪ Zmniejszająca się liczba osób bezdomnych i uzależnionych dzięki ofercie wspierającej osoby w potrzebach;</li> <li>▪ Zapewnienie osobom w kryzysie bezdomności całodobowego schronienia;</li> <li>▪ Poprawiający się dostęp do pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej w Mieście dzięki utworzeniu Centrum Wspierania Rodziny;</li> <li>▪ Zwiększenie zaangażowania trzeciego sektora w życie i rozwój Miasta;</li> <li>▪ Zwiększona partycypacja lokalnych liderów reprezentujących nowosolskie szkoły poprzez zaangażowanie w powstanie Młodzieżowej Rady Miejskiej;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Liczba osób bezdomnych na 1 tys. mieszkańców;</li> <li>▪ Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 tys. mieszkańców;</li> <li>▪ Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Nowej Soli;</li> <li>▪ Liczba mieszkań socjalnych, komunalnych i chronionych oraz czas oczekiwania na mieszkanie.</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"><li>▪ Stworzenie systemu wsparcia dla osób potrzebujących poprzez utworzenie Centrum Wolontariatu skupiającego społecznie aktywnych i angażujących się mieszkańców.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>▪ Zwiększenie zaangażowania społecznego mieszkańców w życie Miasta;</li><li>▪ Poszerzenie usług ogólnodostępnego wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami dzięki Centrum Wolontariatu;</li><li>▪ Ograniczenie skali problemów społecznych występujących na terenie Miasta.</li></ul>	
--	---	--	--



## **CEL STRATEGICZNY 4: INNOWACYJNA GOSPODARKA OPARTA NA NAUCE I ROZWOJU**

- 4.1. Zacieśnienie relacji świata nauki i biznesu
- 4.2. Przyciąganie i zatrzymywanie potencjału, kapitału i talentu
- 4.3. Wzrost jakości i atrakcyjności nowoczesnych usług edukacyjnych

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców jest również rozwój oferty edukacyjnej i rozwój lokalnego biznesu. Występowanie na terenie Miasta różnorodnych branż oraz możliwości wykorzystania Regionalnego Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o. do rozwoju wiedzy i wdrażaniu nowoczesnych rozwiązań stanowi impuls do rozwoju młodych mieszkańców. Obecność Parku jest również szansą na nowe, atrakcyjne miejsca pracy i daje możliwość zatrzymania mieszkańców z różnych grup wiekowych w Mieście. W niekorzystnej sytuacji demograficznej miast istotne jest przyciąganie przez Miasto młodych talentów, którzy w przyszłości na stałe osiedlą się na terenie Miasta, tworząc przy tym jego potencjał intelektualny i inwestycyjny. Analiza SWOT wykazała znaczący potencjał i możliwość wykorzystania Parku Technologicznego Interior do działań integrujących biznes i naukę.

Osiągnięcie celu operacyjnego zacieśnienia relacji świata nauki i biznesu będzie możliwe dzięki realizacji m.in. kształcenia kadry dydaktycznej w kierunku rozwijania postaw przedsiębiorczych dzieci i młodzieży, zwiększenia świadomości w zakresie doradztwa zawodowego, utworzenia wirtualnego inkubatora przedsiębiorczości przy współpracy placówek wychowawczo-oświatowych z Regionalnym Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o., wdrażania projektów mających na celu rozwijanie zainteresowań związanych z przedsiębiorczością od najmłodszych lat.

Wdrożenie nowoczesnych usług edukacyjnych już od najmłodszych lat jest zarówno inwestycją w przyszłość młodych mieszkańców, jak i stymulatorem rozwoju Miasta. Budowanie postaw przedsiębiorczych oraz nietuzinkowe podejście do edukacji może przynieść wymierne korzyści w postaci wysokiego zaangażowania społecznego mieszkańców, powstaniu nowych firm po ukończeniu ich edukacji, spadku poziomu bezrobocia, a tym samym również ubóstwa. Może również zapobiec odpływowi wykwalifikowanych osób do innych, większych ośrodków.

Kolejnym celem operacyjnym dla postawionego celu strategicznego jest przyciąganie i zatrzymywanie potencjału, kapitału i talentu. Cel ten ma za zadanie nie tylko zatrzymać młodych mieszkańców Miasta i zapewnić im dalszy rozwój w miejscu zamieszkania, ale również przyciągnąć nowych mieszkańców i stworzyć im możliwości do miejsca życia i pracy. Jest to odpowiedź na ogólnopolski trend starzejącego się społeczeństwa, negatywne trendy migracyjne w mieście i ma na celu niwelowanie różnic demograficznych pomiędzy ludnością w wieku poprodukcyjnym i produkcyjnym. Kierunki działań, do realizacji których należy dążyć to m.in. dualny system kształcenia poprzez połączenie nauki z praktyką, nowoczesna edukacja w placówkach oświatowych ukierunkowana na potrzeby lokalnego rynku pracy, stworzenie programu przyciągającego talenty i wspierającego młodych podczas startu na rynku pracy –

program wyrównywania (zmniejszania) różnic w wynagrodzeniach w porównaniu z innymi miastami oraz zwiększanie integracji europejskiej w szkołach.

Nowoczesna gospodarka oparta na nauce i rozwoju charakteryzuje się również wysoką jakością i atrakcyjnością nowoczesnych usług edukacyjnych. Realizując trzeci cel operacyjny należy skupić się m.in. na poprawie jakości infrastruktury placówek oświatowo-wychowawczych poprzez zwiększenie ich dostępności, innowacyjności, przyjazności w stosunku do środowiska przyrodniczego i wykorzystaniu nowych technologii, zwiększeniu różnorodności oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych i doposażenie szkół i przedszkoli w nowoczesne pomoce dydaktyczne.

Kierunki działań zakładają również wzmocnienie współpracy z Uniwersytetem Zielonogórskim, dzięki czemu wzrośnie zainteresowanie światem nauki i rozwoju oraz pojawią się korzyści w postaci podniesienia wyników nauczania. Jednym z czynników poprawiających jakość kształcenia jest także jakość pomocy dydaktycznych. Zakłada się zatem ich poprawę i doposażenie szkół oraz przedszkoli w nowoczesne pomoce dydaktyczne, zgodnie z rozwojem nowoczesnej technologii.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.





**CEL STRATEGICZNY IV: INNOWACYJNA GOSPODARKA OPARTA NA NAUCE I ROZWOJU**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p><b>4.1. Zacieśnienie relacji świata nauki i biznesu</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wzrost konkurencyjności i współpraca podmiotów gospodarczych, szkół, instytucji publicznych, w szczególności w zakresie promowania przedsiębiorczości, edukacji, rozwoju technologicznego skutkująca powstawaniem innowacyjnych projektów;</li> <li>▪ Kształcenie kadry dydaktycznej w kierunku rozwijania postaw przedsiębiorczych dzieci i młodzieży;</li> <li>▪ Rozwój w zakresie doradztwa zawodowego dla młodych mieszkańców Nowej Soli;</li> <li>▪ Utworzenie wirtualnego inkubatora przedsiębiorczości przy współpracy placówek wychowawczo-oświatowych z Parkiem Technologicznym Interior;</li> <li>▪ Wdrażanie projektów mających na celu rozwijanie zainteresowań związanych z przedsiębiorczością od najmłodszych lat, w tym m.in. projekt Przedsiębiorcza Młodzież, Przedsiębiorcze Dzieciaki.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań dzięki współpracy przedsiębiorstw, szkół, instytucji publicznych i trzeciego sektora;</li> <li>▪ Oferta szkolna dostosowana do potrzeb rynku pracy;</li> <li>▪ Wykształcona kadra pedagogiczna efektywniej wspierająca w nauce młodych mieszkańców Miasta i kształtująca w młodzieży postawy przedsiębiorcze skutkujące założeniem firm w przyszłości;</li> <li>▪ Wzrost świadomości młodzieży w zakresie możliwości edukacyjnych, własnych preferencji edukacyjnych i zawodowych i chęć rozwijania się we właściwej dla nich dziedzinie nauki / pracy;</li> <li>▪ Integracja i współpraca placówek oświatowych z Parkiem Technologicznym Interior.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Nowej Soli;</li> <li>▪ Odsetek nauczycieli biorących udział w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych w stosunku do liczby nauczycieli ogółem.</li> </ul>
<p><b>4.2. Przyciąganie i zatrzymywanie potencjału, kapitału i talentu</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Dualny system kształcenia poprzez połączenie nauki z praktyką;</li> <li>▪ Nowoczesna edukacja w placówkach oświatowych ukierunkowana na potrzeby lokalnego rynku pracy;</li> <li>▪ Uruchomienie programu przyciągającego talenty i wspierającego młodych podczas startu na rynku pracy – program wyrównywania (zmniejszania) różnic w wynagrodzeniach w porównaniu z innymi miastami;</li> <li>▪ Zwiększanie integracji europejskiej w szkołach;</li> <li>▪ Zwiększenie udziału mieszkańców w akcjach społecznościowych propagujących zdrowy i ekologiczny styl życia, integrujących społeczność lokalną i ponadlokalną;</li> <li>▪ Utworzenie ponadkonkurencyjnych i innowacyjnych partnerstw, w tym w ramach Lubuskiego Trójmiasta na rzecz rozwoju potencjału i talentów.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek pracy dzięki dualnemu systemowi kształcenia, niwelująca w przyszłości problemy bezrobocia osób w wieku kreatywnym;</li> <li>▪ Zwiększenie zainteresowania światem nauki i rozwoju osobistego dzięki nowoczesnej edukacji ukierunkowanej na potrzeby rynku;</li> <li>▪ Zmniejszone różnice podczas wdrożenia na rynku pracy dzięki wprowadzeniu dedykowanego wsparcia;</li> <li>▪ Zwiększenie zainteresowania różnorodnością kulturową wśród młodzieży poprzez wymianę międzynarodowe w szkołach i tworzenie środowiska międzynarodowego w placówkach edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych;</li> <li>▪ Zwiększająca się liczba mieszkańców promująca zdrowy styl życia integrująca lokalną i ponadlokalną społeczność;</li> <li>▪ Zwiększająca się liczba innowacyjnych partnerstw w ramach Lubuskiego Trójmiasta wpływająca na wizerunek i ponadkonkurencyjność Miasta w regionie.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Liczba i odsetek uczniów szkół spoza Nowej Soli;</li> <li>▪ Odsetek uczniów objętych systemem doradztwa zawodowego;</li> <li>▪ Odsetek uczniów objętych dodatkowymi zajęciami z przedsiębiorczości oraz programowania;</li> <li>▪ Wartości wsparcia stypendialnego dla uczniów.</li> </ul>

<p><b>4.3. Wzrost jakości i atrakcyjności nowoczesnych usług edukacyjnych</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wzmocnienie opieki psychologicznej w placówkach oświatowych;</li> <li>▪ Poszerzenie dostępu do opieki medycznej w placówkach oświatowych;</li> <li>▪ Poprawa infrastruktury placówek oświatowo-wychowawczych poprzez zwiększanie dostępności budynków i infrastruktury;</li> <li>▪ Zwiększenie różnorodności ofert zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży;</li> <li>▪ Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych i wyposażenie szkół i przedszkoli w nowoczesne pomoce dydaktyczne;</li> <li>▪ Rozwinięcie współpracy z Uniwersytetem Zielonogórskim w zakresie podnoszenia świadomości uczniów przy wyborze ścieżki zawodowej;</li> <li>▪ Rozszerzenie możliwości korzystania z posiłków dla uczniów w szkołach;</li> <li>▪ Wzmocnienie współpracy w ramach Lubuskiego Trójmiasta.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zwiększenie liczby i aktywności punktów pomocy psychologiczno-terapeutycznej w placówkach oświatowych;</li> <li>▪ Poprawa jakości opieki zdrowotnej i stworzenie możliwości dostępu do opieki zdrowotnej w placówkach oświatowych;</li> <li>▪ Dostosowanie obiektów oświatowych do wymogów osób ze szczególnymi potrzebami;</li> <li>▪ Poprawa istniejącej infrastruktury w budynkach oświatowych;</li> <li>▪ Zwiększenie zainteresowania uczniów szkół dodatkowymi zajęciami oferującymi różnorodną ilość zajęć pozalekcyjnych;</li> <li>▪ Rozwój kompetencji cyfrowych dzięki wyposażeniu szkoły w nowoczesne pomoce dydaktyczne;</li> <li>▪ Systematyczna modernizacja i wymiana sprzętu informatycznego w szkołach;</li> <li>▪ Wysokie wyniki egzaminów zewnętrznych;</li> <li>▪ Zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi do lat 3;</li> <li>▪ Realizacja projektów w ramach programów UE i innych projektów szkolnej współpracy międzynarodowej;</li> <li>▪ Rozwijanie współpracy z uczelniami, instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze oświaty;</li> <li>▪ Podniesienie kompetencji zawodowych nauczycieli;</li> <li>▪ Podniesienie wyników nauczania.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Odsetek uczniów objętych dodatkowymi zajęciami;</li> <li>▪ Mediana wieku nauczycieli;</li> <li>▪ Wyniki egzaminów.</li> </ul>
---	---	---	--

### 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Nowa Sól

Miasto Nowa Sól stanowi siedzibę powiatu nowosolskiego. Nowa Sól zlokalizowana jest pomiędzy dwoma większymi ośrodkami miejskimi tj. Zieloną Górą (w odległości 20,6 km) i Głogowem (w odległości 29,7 km). Najważniejszy ciąg komunikacyjny stanowi droga ekspresowa S3, która znajduje się w pobliżu zachodniej części Miasta. Droga ta stanowi połączenie z Zieloną Górą oraz innymi większymi miastami. Przez Miasto przebiegają drogi wojewódzkie nr 292, nr 297 i nr 315, łącząc tym samym wschód z zachodem.

Dawniej, przylegająca do wschodniej granicy Miasta rzeka Odra pełniła m.in. funkcję szlaku komunikacyjnego. Obecnie Dolina Środkowej Odry jest objęta ochroną przyrody tj. Natura 2 000, a teren wokół niej jest zagospodarowany pod funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Przez centralną część Miasta przebiega linia kolejowa nr 273, wykorzystywana do ruchu pasażerskiego i towarowego. Linia ta naturalnie dzieli Miasto na część zachodnią i wschodnią. W strukturze użytkowania terenów dominują grunty zabudowane i zurbanizowane (46%), natomiast użytki rolne zajmują 37% powierzchni miasta, a 14% to lasy i zadrzewienia.

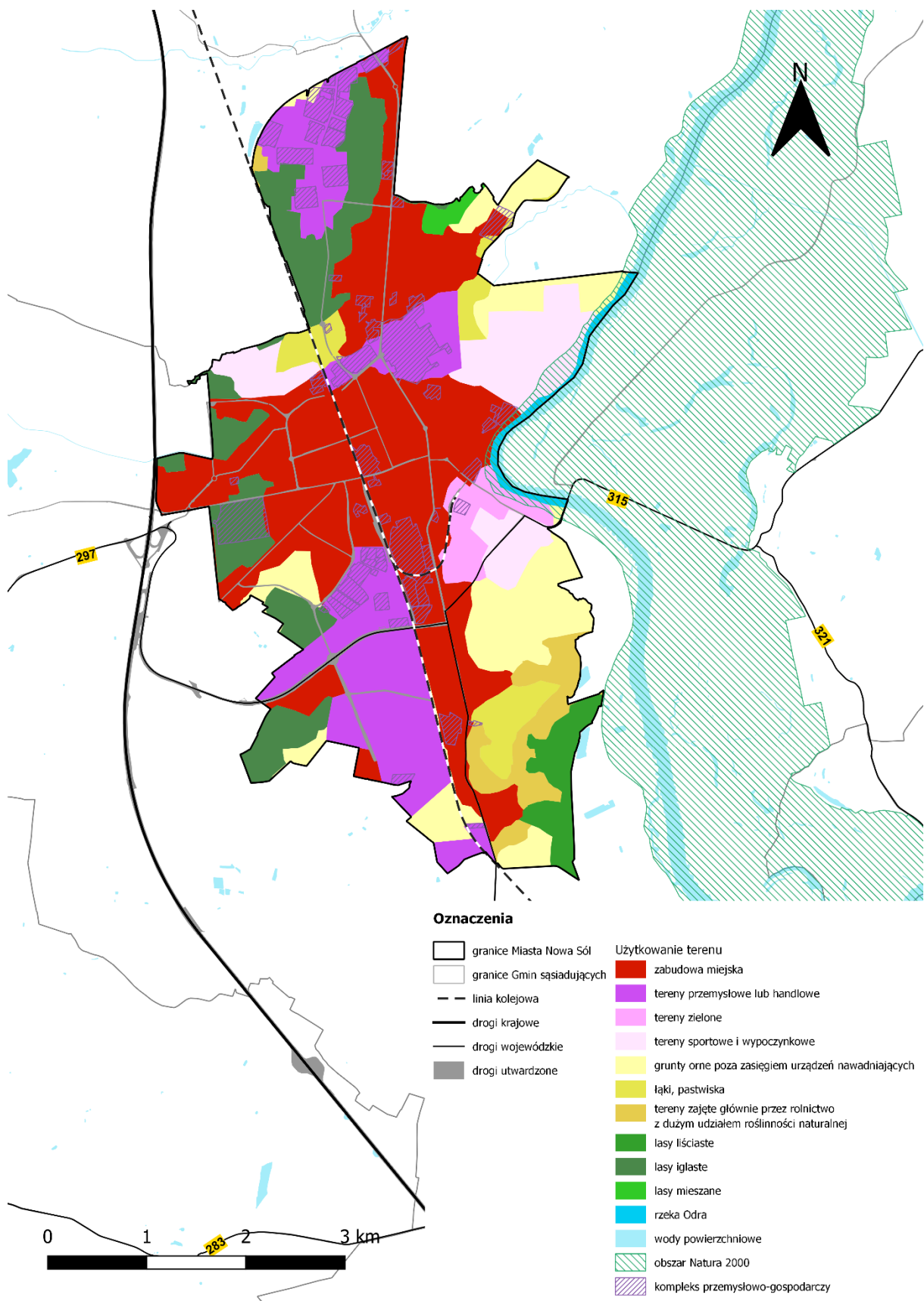
W Nowej Soli występuje 6 osiedli nazwanych zwyczajowo: Armii Krajowej, Konstytucji 3 Maja, Kopernika, Spółdzielcze, Paderewskiego, Fredry. Wśród dzielnic nazwanych zwyczajowo można wyróżnić: Pleszówek, Stare Żabno, Zatorze. Najczęstszym typem zabudowy jest zabudowa wielo- i jednorodzinna, ale również usługowa. Brak wyodrębnionego centrum Miasta dla Nowej Soli może stanowić niewątpliwą trudność – zarówno pod kątem gospodarczym, urbanistycznym, a także społecznym. Obecnie centralną część Miasta stanowi obszar między ulicami Zjednoczenia, Moniuszki, Witosa i Piłsudskiego oraz Placem Wyzwolenia. W planach miejscowych wyznacza się teren śródmieścia pomiędzy ulicami: 1 Maja, Piłsudskiego, Wyspiańskiego, Wandy, Boh. Getta, Fabryczna, Portowa, Topolowa, Towarowa. Zabudowa wielorodzinna ulokowana jest przy głównych ciągach komunikacyjnych w centrum, natomiast zabudowa jednorodzinna w szczególności umiejscowiona jest na południe od ul. Południowej i ul. Poprzecznej i wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 292 oraz w północnej części Miasta (Pleszówek) i zachodniej (Zatorze).

Obszarami mocno rozwiniętymi pod względem przemysłowym jest północna i południowo-zachodnia część Miasta. Tam też zlokalizowane są tereny przemysłowe oraz kompleksy przemysłowe.

Miasto charakteryzuje się dominacją gleb mało urodzajnych, wytworzonych na podłożu osadów polodowcowych. Są to głównie gleby bielicowe, piaszczyste i słabo-gliniaste, jakie wytworzyły się na glinach piaszczystych i piaskach, szczególnie w strefach akumulacji czołowomorenowej, w obrębie rozmytych moren dennych oraz częściowo w strefach sandrowych. Pod względem bonitacyjnym dominują gleby VI klasy. W terenach przyległych do Odry występują mady. W gruntach ornych przeważają gleby bardzo lekkie do uprawy, zawierające piasek słabo gliniasty i luźny.

Istotnym aspektem z punktu widzenia planowania przestrzennego jest brak głównego rynku jako centrum Miasta, które zarówno wpływałoby na reprezentatywność ośrodka, ale również skupiałyby wiele funkcji.

Rycina 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Nowa Sól



Źródło: opracowanie własne.

#### **4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Nowej Soli**

Nadrzędnym dokumentem planistycznym określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego w Nowej Soli jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto”, przyjęte Uchwałą Nr LVI/472/18 Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie: zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto”. W 2018 r. nastąpiła aktualizacja Studium, które pierwotnie przyjęto w 2016 r. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa z zakresu planowania przestrzennego, konieczne jest wykonywanie oceny aktualności dokumentu i przekazywanie jej wyników Radzie Miejskiej, co najmniej raz w okresie trwania kadencji. W okresie realizacji Strategii Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030, rekomenduje się rozpoczęcie prac nad analizą aktualności Studium, które dostosowane będzie do aktualnej sytuacji Miasta.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną Miasta Nowa Sól kształtują w głównej mierze zmiany w układzie komunikacyjnym oraz potrzeby inwestorów. W ostatnich latach zauważa się wzrost zapotrzebowania na tereny rozwoju działalności gospodarczej i usługowej. Elementem wyróżniającym i charakteryzującym Miasto są rozwijające się strefy przemysłowe. Niewątpliwym kapitałem Miasta jest jego system przestrzenny wraz z występującymi w jego strukturze terenami zurbanizowanymi, w tym zabudowanymi i niezabudowanymi, jak również obszarami niezurbanizowanymi (otwartymi, przede wszystkim leśnymi w zachodniej części Miasta oraz rolnymi i łąkami, położonymi w dolinie Odry – we wschodniej części Miasta). Obszary te oddziałują na ciągłość dotychczasowych i stabilność przyszłych procesów rozwojowych Miasta, opartych na utrzymaniu wysokiego standardu środowiska<sup>5</sup>.

W Studium określono również zasady strefowania funkcji, uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe, uwarunkowania wynikające z infrastruktury technicznej, ocenę warunków budowlanych, dziedzictwo kulturowe i zabytki oraz tereny przeznaczone pod zabudowę.

Zgodnie z zapisami Studium, Miasto Nowa Sól podzielono na siedemnaście stref funkcjonalno-przestrzennych:

- 1.** Strefa śródmieścia S,
- 2.** Strefa mieszkalnictwa (Pleszówek) M1,
- 3.** Strefa mieszkalnictwa (Zatorze) M2,
- 4.** Strefa mieszkalnictwa (Stare Żabno) M3,
- 5.** Strefa aktywności gospodarczej (Dozamet) G,
- 6.** Strefa przemysłowa (Północna) P1,
- 7.** Strefa przemysłowa (Południowo-Zachodnia) P2,
- 8.** Strefa rekreacji R1,
- 9.** Strefa rekreacji R2,
- 10.** Strefa rekreacji R3,

---

<sup>5</sup> Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto.

11. Strefa otwarta Z1,
12. Strefa otwarta Z2,
13. Strefa otwarta Z3,
14. Strefa otwarta Z4,
15. Strefa otwarta Z5,
16. Strefa otwarta Z6,
17. Strefa otwarta Z7.

Główne kierunki rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta zgodne ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Nowa Sól – Miasto” to:

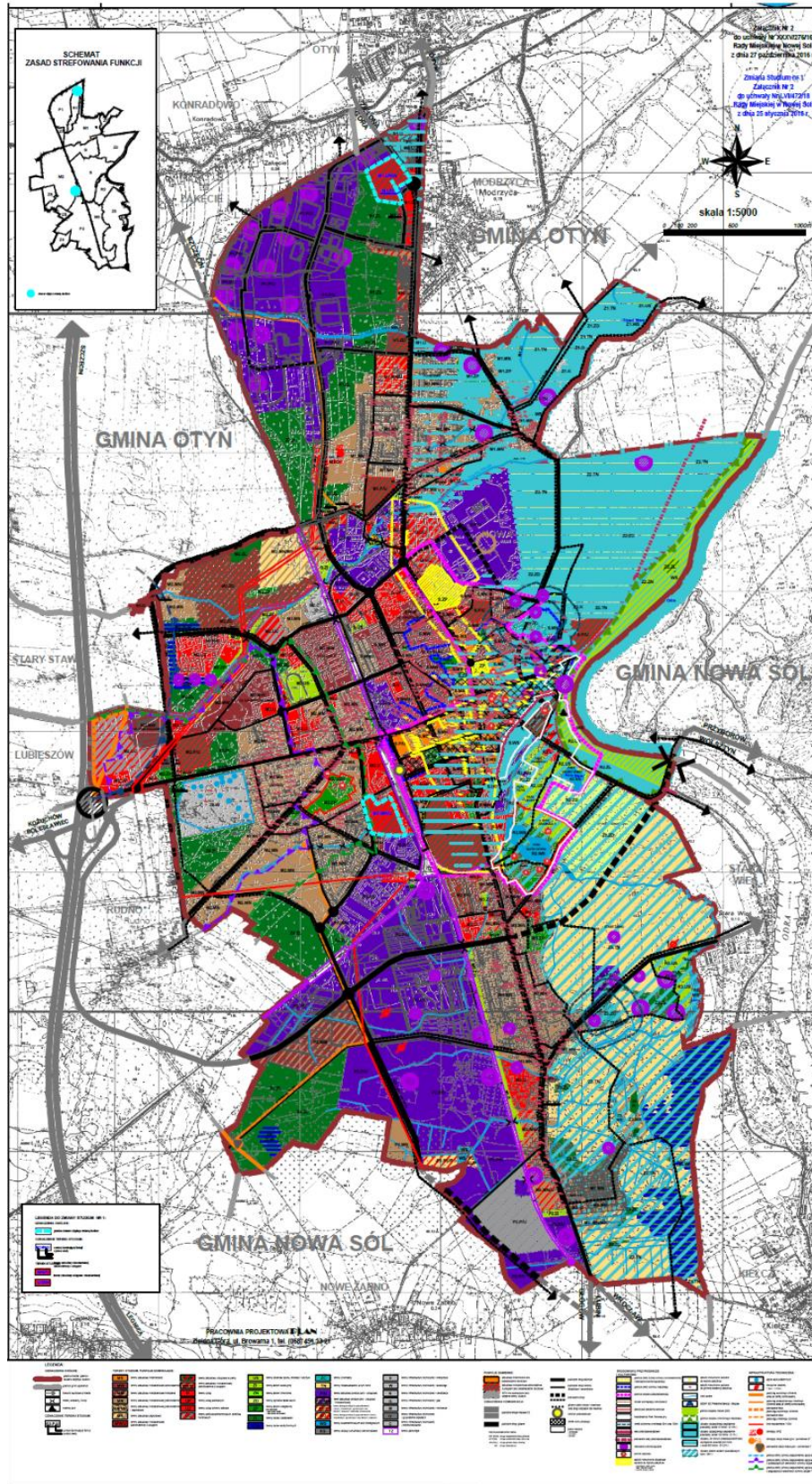
- rozwój funkcji miasta jako ośrodka o znaczeniu subregionalnym, jako rdzenia Nowosolskiego Ośrodka Funkcjonalnego, a z tym jest związana poprawa dostępności transportowej i komunikacyjnej, zewnętrznej i wewnętrznej,
- zachowanie skali i charakteru, a jednocześnie odrębności przestrzennej miasta otwartego na rzekę Odrę, o układzie pasmowym, ze znacznym udziałem terenów otwartych (zielonych), w tym leśnych i parków leśnych, tworzących naturalną otulinę obszarów zurbanizowanych,
- zrównoważony rozwój przestrzenny miasta, oparty przede wszystkim na zmianie jakościowej, nie tylko ilościowej, terenów zurbanizowanych, realizowany przez wyznaczenie maksymalnego zasięgu terenów zurbanizowanych, z wyodrębnieniem stref,
- rozwój usług wyższego rzędu oraz wysokiej jakości handlu w centrum miasta,
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych i kontynuacja zagospodarowania terenów nadodrzańskich,
- kontynuacja przebudowy i uzupełniania istniejącego układu komunikacji wewnętrznej i ponadlokalnej,
- kontynuacja wyposażania zespołów zabudowy w infrastrukturę techniczną,
- rozwój produkcji i usług okołoprodukcyjnych, przede wszystkim w ramach stref produkcyjno – usługowych w północnej i południowo – zachodniej części miasta oraz stopniowe eliminowanie funkcji przemysłowych ze śródmieścia,
- ukierunkowanie rozwoju stref produkcyjno – usługowych, w kierunku realizacji funkcji produkcyjnych wysokotechnicznych i usługowych,
- wyznaczenie i rozwój obszarów przestrzeni publicznych,
- transformacja śródmiejskich terenów przemysłowych w kierunku rozwoju usług o charakterze ogólnomiejskim,
- kontynuacja realizacji spójnego systemu urządzonych terenów zieleni miejskiej, powiązanej głównymi ciągami ekologicznymi miasta z terenami doliny Odry oraz układem istniejących alei i szpalerów,
- rozwój turystyki i rekreacji na terenie Miasta,
- ochrona obszarów decydujących o zachowaniu walorów środowiska i dziedzictwa kulturowego wraz z przypisanymi im programami ochrony,

- przyjęcie wieloletniej spójnej polityki ochrony, gospodarowania i zarządzania terenami: leśnymi w tym parkami leśnymi, zieleni urządzonej, zieleni pozostałej oraz zespołami ogrodów działkowych,
- minimalizacja lub eliminacja zagrożeń wynikających ze stanu środowiska, wywołanego dotychczasową działalnością inwestycyjną w tym przemysłową,
- realizacja inwestycji związanych z modernizacją i rozbudową systemów infrastruktury technicznej i komunalnej,
- etapowanie zadań strategicznych w ścisłej koordynacji z długoterminową polityką ich finansowania, zarówno z budżetu miasta jak i innych źródeł, przede wszystkim: funduszy strukturalnych, celowych dotacji, realizacji refundowanych programów inwestycyjnych oraz współfinansowania zadań wspólnych miasta i innych podmiotów,
- dążenie do wyznaczenia w granicach miasta systemu ciągłych obszarów zielonych, zwanego obszarem przestrzeni zielonych, występujących w granicach różnych stref i terenów Studium, pełniących między innymi funkcję powiązań ekologicznych.





Rycina 5. Kierunki rozwoju przestrzennego wyznaczone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto



Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto.

Miasto Nowa Sól w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 zostało określone jako Ośrodek Subregionalny/Miasto średnie, wchodzące w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego (MOF OW) oraz należy do Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Nowa Sól objęta jest Planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego, który uchwalony został dnia 23 kwietnia 2018 r. uchwałą nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 2 maja 2018 r. poz. 1163). Miasto położone jest w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Ośrodka Subregionalnego Nowa Sól (MOF OS Nowa Sól), w którym pełni rolę rdzenia obszaru.

Nowa Sól jest częścią tzw. „Lubuskiego Trójmiasta”, obejmującego także Zieloną Górę, Sulechów (miasto i gminę), Czerwieńsk, Nowogród Bobrzański, Otyń, Świdnica, Zabór oraz Powiat Nowosolski z którymi Nowa Sól ma bezpośrednie relacje funkcjonalno-przestrzenne. Zaleca się by działania planistyczne i inwestycyjne były podejmowane w ramach koordynacji działań w obszarze MOF OW Zielona Góra i MOF OS Nowa Sól<sup>6</sup>.

Dla omawianego obszaru funkcjonalnego przyjęto następujące zasady zagospodarowania:

- zachowanie spójności przestrzennej obszaru,
- zachowanie ładu przestrzennego w strefach zurbanizowanych jak i na terenach wiejskich,
- kształtowanie przyjaznych mieszkańcom przestrzeni publicznych, zapobieganie rozpraszaniu zabudowy, rozwój urbanizacji w nawiązaniu do ukształtowanych układów osadniczych,
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- zachowanie ciągłości i ochrona przed zabudową obszarów pełniących głównie funkcje przyrodnicze, w tym klimatyczne (kliny napowietrzające),
- dbałość o wysoki standard terenów zieleni,
- wzmacnianie infrastruktury turystycznej,
- podejmowanie działań mających na celu ochronę zabytków i zachowanie krajobrazu kulturowego,
- wyznaczenie nowych terenów mieszkaniowych z zapewnieniem dostępu do infrastruktury technicznej jak i społecznej,
- wzmacnianie infrastruktury społecznej,
- wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych w oparciu o istniejący układ komunikacyjny i tereny uzbrojone w infrastrukturę techniczną oraz w sposób minimalizujący negatywny wpływ na jakość środowiska przyrodniczego i warunki zamieszkania, z zachowaniem obowiązujących przepisów,
- wykluczenie lokalizacji zabudowy chronionej akustycznie w bezpośrednim sąsiedztwie terenów kolejowych,

---

<sup>6</sup> Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego wraz z planami zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Zielona Góra i Gorzów Wlkp., TOM 1.

- wyznaczanie nowych terenów mieszkaniowych z uwzględnieniem uwarunkowań demograficznych,
- zapewnienie niezbędnych rezerw terenowych pod lokalizację systemów infrastruktury technicznej obsługującej obszary aktywności gospodarczej,
- rozbudowa zintegrowanej sieci transportowej oraz sieci infrastruktury technicznej,
- dążenie do zapewnienia dostępności komunikacyjnej ośrodka miejskiego za pomocą komunikacji publicznej i rowerowej,
- uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów zagrożonych powodzią oraz budowy niezbędnej infrastruktury służącej ograniczaniu ryzyka powodziowego i skutków powodzi.

Nowa Sól należy również do Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego (NOF), do którego przynależą również gminy z powiatu nowosolskiego tj. Bytom Odrzański, Kolsko, Koźuchów, Nowa Sól (gmina wiejska), Nowe Miasteczko, Otyń, Siedlisko. Miasto Nowa Sól stanowi główny ośrodek rozwoju tego obszaru i generuje powiązania gospodarcze oraz funkcjonalno-przestrzenne z gminami włączonymi do obszaru. Nowosolski Obszar Funkcjonalny stanowi prężnie rozwijający się ośrodek gospodarczy. W „Strategii rozwoju Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego” wyszczególniono trzy obszary rozwojowe: strefę gospodarczą, społeczną oraz strefę usług.

Kształtowanie polityki przestrzennej Miasta powinno odbywać się w oparciu o zasady zagospodarowania ujęte w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa, jak i o poniższe wytyczne:

- tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Miasta,
- harmonijnego i skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu,
- stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną,
- ochronę tradycji i kultury regionu,
- ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego,
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia,
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Miasta oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.

## **5. Spójność kierunków rozwoju Miasta z kierunkami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.**

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Miasta Nowa Sól, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Główny cel Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) to „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 realizowany będzie w oparciu o uzupełniające się trzy cele szczegółowe:

- 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,**
- 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,**
- 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.**

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 wyznaczono następujące cele strategiczne:

- 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna,**
- 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi,**
- 3. Integracja przestrzenna regionu,**
- 4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.**

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Cele	
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030	Strategia Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030
<p><b>1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna</b></p> <p>1.1. Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji</p> <p>1.2. Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku</p> <p>1.3. Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy</p> <p>1.4. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu</p> <p>1.5. Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji</p> <p>1.6. Rozwój potencjału turystycznego</p> <p>1.7. Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych</p>	<p><b>Cel IV: Innowacyjna gospodarka oparta na nauce i rozwoju</b></p> <p>4.1. Zacieśnienie relacji świata nauki i biznesu</p> <p>4.2. Wzrost jakości i atrakcyjności nowoczesnych usług edukacyjnych</p> <p><b>Cel II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na lokalnym potencjale</b></p> <p>2.1. Rozwój oferty inwestycyjnej miasta i budowanie konkurencyjności rynku</p> <p>2.2. Rozwój oferty turystycznej i kulturalnej opartej na rodzimym potencjale</p> <p>2.3. Budowanie i promocja marki produktów lokalnych i regionalnych</p>
<p><b>2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi</b></p> <p>2.1. Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi</p> <p>2.2. Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów</p> <p>2.3. Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia</p> <p>2.4. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego</p> <p>2.5. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu</p> <p>2.6. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej</p>	<p><b>Cel III: Zintegrowane i aktywne społeczeństwo z dostępem do wysokiej jakości usług publicznych</b></p> <p>3.1. Rozwój przestrzeni społecznych i miejsc integracji</p> <p>3.2. Rozwój i dostosowanie oferty do potrzeb pokoleniowych mieszkańców miasta</p> <p>3.3. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie zaangażowania społecznego</p> <p><b>Cel IV: Innowacyjna gospodarka oparta na nauce i rozwoju</b></p> <p>4.1. Zacieśnienie relacji świata nauki i biznesu</p> <p>4.2. Przyciąganie i zatrzymywanie potencjału, kapitału i talentu</p> <p>4.3. Wzrost jakości i atrakcyjności nowoczesnych usług edukacyjnych</p>
<p><b>3. Integracja przestrzenna regionu</b></p> <p>3.1. Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego</p> <p>3.2. Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej</p> <p>3.3. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego</p> <p>3.4. Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu</p> <p>3.5. Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi</p> <p>3.6. Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich</p> <p>3.7. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich</p>	<p><b>Cel I: Przyjazna przestrzeń miejska poprawiająca jakość życia mieszkańców i wpływająca na stan środowiska naturalnego</b></p> <p>1.1. Poprawa dostępności infrastruktury transportowej i mobilności miejskiej</p> <p>1.2. Wzmacnianie wartości przestrzeni miejskiej poprzez racjonalne planowanie przestrzenne</p> <p>1.3. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i wspieranie zielonego rozwoju</p>
<p><b>4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę</b></p> <p>4.1. Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna</p> <p>4.2. Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa</p>	<p><b>Cel II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na lokalnym potencjale</b></p> <p>2.4. Budowanie i promocja marki produktów lokalnych i regionalnych</p>

Cele	
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030	Strategia Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030
4.3. Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu 4.4. Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym 4.5. Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa	<b>Cel IV: Innowacyjna gospodarka oparta na nauce i rozwoju</b> 4.3. Wzrost jakości i atrakcyjności nowoczesnych usług edukacyjnych

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. Miasto Nowa Sól zostało zaliczone do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego OW, należące do miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Nowa Sól zaliczona została do grupy miast obniżającego się potencjału – silne powiększanie niekorzystnego dystansu, umiarkowanie zła sytuacja społeczno-gospodarcza.

Zgodnie z KSRR 2030 jako cele dedykowane miastom średnim tracącym funkcje społeczno-gospodarcze wskazano:

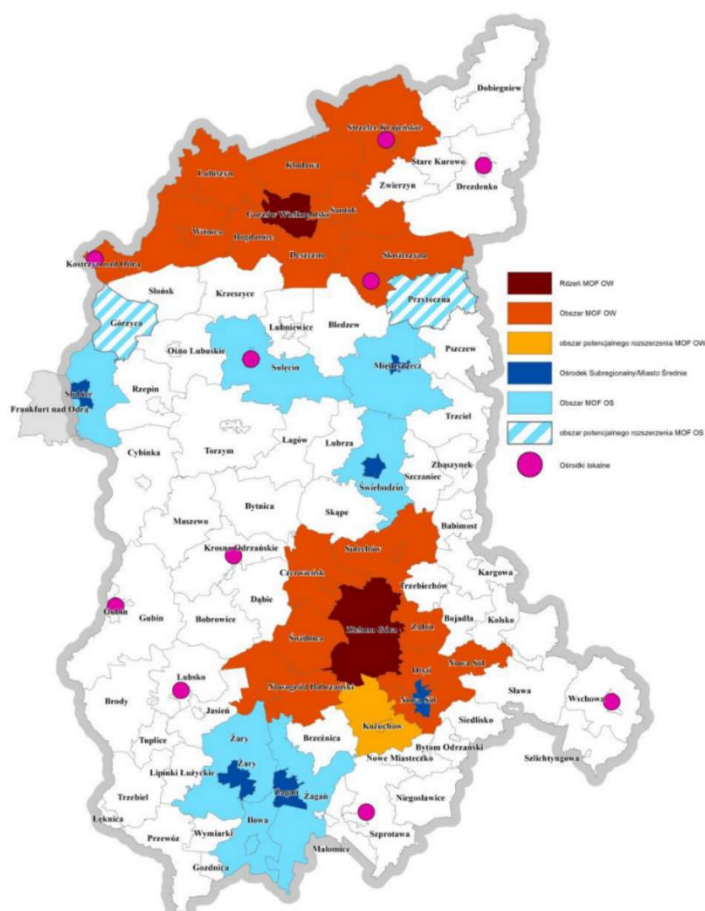
- odbudowę bazy gospodarczej,
- rozwój przedsiębiorczości oraz inwestycji,
- zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej,
- rewitalizację,
- poprawę jakości zarządzania rozwojem,
- poprawę jakości świadczenia usług publicznych.

W przypadku MOF OW, obszar strategicznej interwencji został rozszerzony i obejmuje Miasta: Zielona Góra, Nowa Sól oraz gminy: Sulechów, Czerwieńsk, Świdnica, Zabór, Otyń, Nowogród Bobrzański i Nowa Sól. Obszar należy określić jako OSI miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego (OSI MOF OW). Jest on jednak bardzo specyficzny, ponieważ w jego skład wchodzi miasto średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze<sup>7</sup>.

Z MOF Zielonogórsko-Nowosolskim, szczególnie jego podobszarem nowosolskim, silnie związane są pozostałe gminy powiatu nowosolskiego (tzw. NOF), a z Zieloną Górą, po wybudowaniu mostu na Odrze w Milsku – wzmocnią się powiązania gmin Bojadła i Trzebiechów. Współpraca gmin w różnych obszarach możliwa będzie nie tylko w formule ZIT ale np. jako tzw. porozumienie terytorialne.

<sup>7</sup> Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Rycina 6. Obszary strategicznej interwencji w województwie lubuskim oindykatywnym zasięgu



Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Interwencja w stosunku do miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych powinna koncentrować się m.in. na:

- wsparciu powstawania nowych i funkcjonowania istniejących ośrodków innowacji oraz instytucji naukowych i badawczych, zwiększenia potencjału wyższych uczelni oraz wzmacnianiu innowacyjności i konkurencyjności sektora przedsiębiorstw, zwłaszcza rozwój funkcji B+R,
- zwiększeniu dostępności do usług publicznych wyższego rzędu oraz budowie i modernizacji infrastruktury związanej z usługami publicznymi,
- rozwoju terenów inwestycyjnych,
- rozwoju zintegrowanych systemów transportu publicznego przy wykorzystaniu elektromobilności i nisko- oraz bezemisyjnych środków transportu, w tym promowanie ruchu pieszego i rowerowego,
- realizacji działań związanych z poprawą jakości powietrza, likwidacją niskiej emisji z systemów grzewczych oraz adaptacją do zmian klimatu obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami dotyczącymi wykorzystania OZE i ochroną środowiska naturalnego,
- inwestycji w infrastrukturę drogową,

- promowaniu innowacji w obszarze Smart City i zielonej gospodarki,
- podnoszeniu jakości przestrzeni w miastach – wzmocnieniu planowania przestrzennego i wsparcie działań z zakresu racjonalnego gospodarowania przestrzenią,
- wspieraniu współpracy partnerskiej w obszarach funkcjonalnych miast,
- rozwoju różnych form współpracy sieciowej w skali krajowej i międzynarodowej, upowszechnieniu gospodarki o obiegu zamkniętym w miejskich obszarach funkcjonalnych miast wojewódzkich i zapewnieniu wsparcia dla działań związanych z jej promocją i rozwojem,
- animowaniu współpracy na rzecz łączenia potencjałów miast wojewódzkich i ich specyfiki rozwojowej.

Wsparcie dla obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich powinno być realizowane m.in. w formie dedykowanego narzędzia terytorialnego wykorzystującego środki publiczne (krajowe oraz europejskie). Przy konstrukcji tego narzędzia należy uwzględnić pozytywne doświadczenia z poprzedniego okresu funkcjonowania instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT).

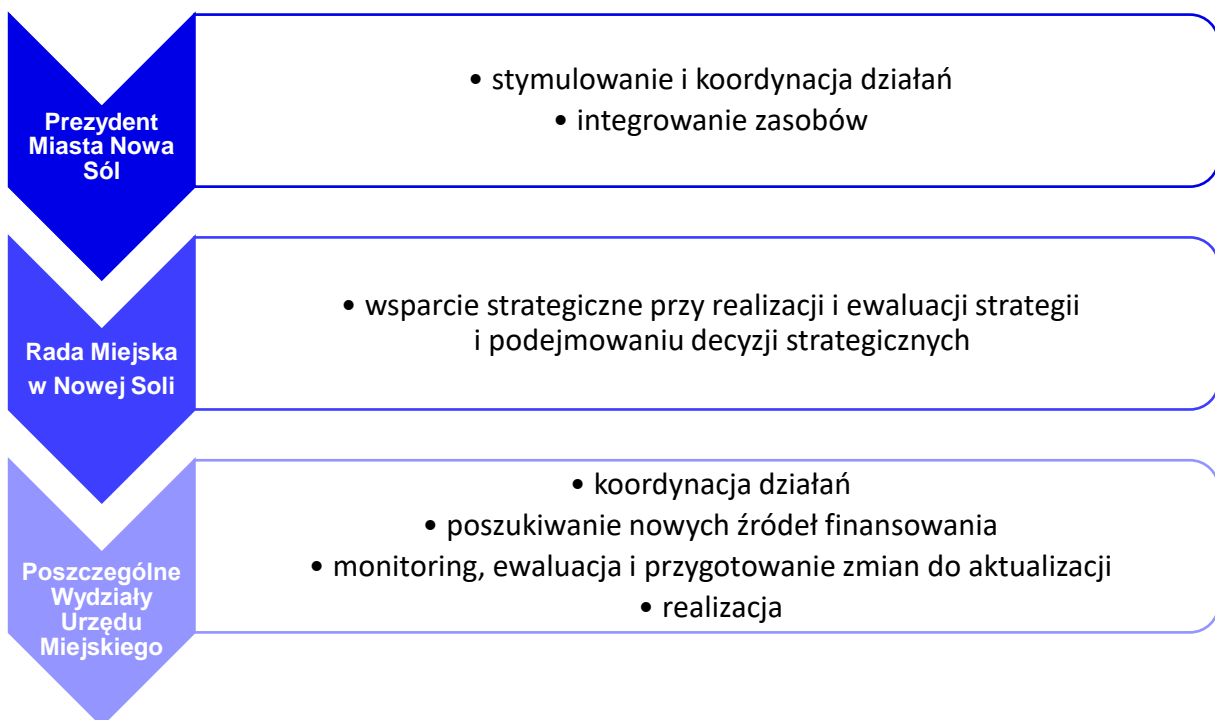
Powyższe działania, w szczególności z zakresu: wspierania istniejących ośrodków innowacji oraz instytucji naukowych i badawczych, wzmocnienia innowacyjności i konkurencyjności sektora przedsiębiorstw, zwłaszcza rozwój funkcji B+R, rozwoju terenów inwestycyjnych, rozwoju elektromobilności i promocji transportu niskoemisyjnego, działań związanych z poprawą jakości powietrza, likwidacja niskiej emisji z systemów grzewczych, promowania innowacji w obszarze Smart City i zielonej gospodarki, podnoszenia jakości przestrzeni poprzez partycypację, współpracy partnerskiej, wpisują się w Strategię Rozwoju Miasta na lata 2022-2030.



## 6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Miasta Nowa Sól na lata 2022-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, Urząd Miejski w Nowej Soli, jednostki organizacyjne Miasta, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei, za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Prezydent Miasta Nowej Soli, Rada Miejska oraz odpowiednie komórki Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Miasta.



Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Mieście są:

- Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Nowa Sól – Miasto na lata 2021-2033,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto,
- Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Nowa Sól na lata 2016-2023,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Sól - Miasto na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023 – 2026,
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Nowa Sól-Miasto,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Nowosolskiego Subobszaru Funkcjonalnego,
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2016-2025 z elementami zrównoważonej mobilności miejskiej dla Gminy Nowa Sól – Miasto i Gmin ościennych, które zawarły z Gminą Nowa Sól – Miasto porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego w ramach Nowosolskiego Subobszaru Funkcjonalnego,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowa Sól – Miasto na lata 2015-2032,
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Nowa Sól na lata 2021-2024,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowa Sól na lata 2014 – 2020,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Miasta Nowej Soli,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Miasta Nowej Soli,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Nowa Sól na lata 2021- 2024,
- Program Profilaktyki Zdrowotnej z zakresu szczepień przeciwko grypie sezonowej jako profilaktyki zachorowań w populacji osób w wieku 65 lat i więcej na lata 2021-2023,
- Program „Nowosolska Karta Seniora”,
- Program współpracy Gminy Nowa Sól – Miasto z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Nowa Sól – Miasto,
- Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2021-2024 dla Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Nowej Soli,
- Wieloletni Program Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Gminy Nowa Sól – Miasto na lata 2017-2021.

Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii będą m.in. Program Ochrony Środowiska, Gminny Program Opieki nad Zabytkami, Strategia

Rozwiązywania Problemów Społecznych, Lokalny Program Rewitalizacji, czy programy jednoroczne. W przypadku poprawy skoordynowania działań z zakresu planowania przestrzennego Miasto sporządzi ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wdrażając Strategię, Miasto będzie dbało o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo władze miejskie będą aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat nowosolski. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Miasto dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Miasto będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, rozpowszechniając ideę Smart City. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Miejskiego, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Nowej Soli.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Miasta, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą *„Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta (burmistrza, prezydenta) w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady miejskiej (...)”*. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje czy dane działanie zostało zrealizowane czy nie. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

## 7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Miasto Nowa Sól na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020 dla bieżącej perspektywy finansowej (wdrażanej do roku 2023) oraz kolejnego okresu, a także ogólnopolskich programów operacyjnych,
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych,
- programu jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Lubuskiego,
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze EOG, Fundusze Norweskie,
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Warto jest zauważyć, że w najbliższym czasie w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze tj. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Ostatni z wymienionych jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE),
- Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ),
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg.

Miasto może korzystać także z funduszy dedykowanych dla województwa lubuskiego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020 (RPO). W przypadku nowej perspektywy finansowej Fundusze Europejskie Województwa Lubuskiego 2021-2027 otrzymały 861 mln euro, z których jednostki samorządu terytorialnego mogą ubiegać się o dofinansowanie na realizację działań.

Powyzsze instrumenty finansowe, jak i środki własne Miasta wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Miasta Nowa

Sól na lata 2022-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Miejskiego w Nowej Soli oraz jednostek organizacyjnych Miasta.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, Powiatem Nowosolskim oraz Województwem Lubuskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Miasta oraz wieloletnia prognoza finansowa. Miasto będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Miasta, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczania limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Miasta.

Zgodnie z uchwałą nr L/445/21 Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie: uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Nowa Sól – Miasto na lata 2022 – 2036, potencjał inwestycyjny Miasta rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach 2022-2030 wyniesie około 256,9 mln zł.

## ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Miasta Nowa Sól



Załącznik 1. Diagnoza sytuacji  
przestrzennej, gospodarczej i społecznej  
Miasta Nowa Sól



## Spis treści

<b>CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ MIASTA</b> .....	<b>4</b>
1.1. Informacje ogólne.....	4
<i>Położenie i struktura miasta</i> .....	4
<i>Nowosolski Obszar Funkcjonalny</i> .....	5
<i>Stowarzyszenie Lubuskie Trójmiasto</i> .....	7
<i>Położenie komunikacyjne</i> .....	7
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne .....	8
<i>Tło historyczne Miasta</i> .....	8
<i>Sytuacja formalno-prawna</i> .....	9
<i>Transport i komunikacja miejska</i> .....	12
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe .....	14
<i>Ukształtowanie terenu</i> .....	14
<i>Obszary chronionego krajobrazu</i> .....	14
<i>Walory kulturowe Miasta</i> .....	16
<b>CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ MIASTA</b> .....	<b>19</b>
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy.....	19
<i>Struktura gospodarcza i lokalne przedsiębiorstwa</i> .....	19
<i>Rynek pracy</i> .....	24
<i>Bezrobocie rejestrowane</i> .....	25
2.2. Infrastruktura i środowisko.....	27
<i>Infrastruktura drogowa</i> .....	27
<i>Urządzenia sieciowe</i> .....	27
<i>Sieć wodociągowa i kanalizacyjna</i> .....	27
<i>Sieć gazowa</i> .....	28
<i>Gospodarka odpadami</i> .....	29
<i>Jakość powietrza atmosferycznego</i> .....	31
<i>Odnawialne Źródła Energii</i> .....	32
<i>Komórka Monitorowania Środowiska</i> .....	33
<i>Plany i programy</i> .....	33
<i>Edukacja ekologiczna</i> .....	33
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i> .....	34
2.3. Stan finansów samorządowych .....	35





<i>Wykonanie budżetu</i> .....	35
<i>Struktura dochodów i wydatków</i> .....	37
<i>Potencjał inwestycyjny</i> .....	40
<b>CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY</b> .....	<b>41</b>
3.1. Demografia .....	41
3.2. Kapitał społeczny .....	46
<i>Przedszkola i żłobki</i> .....	46
<i>Edukacja szkolna</i> .....	49
<i>Kultura i sport</i> .....	52
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i> .....	56
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Miasta</i> .....	56
3.3. <i>Opieka zdrowotna i pomoc społeczna</i> .....	57
<b>SPIS TABEL</b> .....	<b>63</b>
<b>SPIS WYKRESÓW</b> .....	<b>63</b>
<b>SPIS RYCIN</b> .....	<b>64</b>
Załącznik 2: Wzór ankiety .....	65
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna.....	71

## Benchmarking miast – opis grupy porównawczej

Na potrzebę opracowania diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Nowej Sól przeprowadzono analizę porównawczą miast. Grupa porównawcza obejmowała miasta województwa lubuskiego, w których łączna liczba mieszkańców nie przekraczała 40 tys. Benchmarking w poszczególnych częściach diagnozy opierał się na danych z wykorzystaniem statystyki publicznej miast tj.: Kostrzyn nad Odrą, Gubin, Nowa Sól, Żagań, Żary. Ośrodki miejskie zostały dobrane z uwzględnieniem charakterystyki i uwarunkowań rozwojowych. Miasta te posiadają zbliżoną strukturę osadniczą, podobny charakter i skalę występujących problemów m.in. w zakresie demografii oraz bezrobocia. Dane dla Miasta Nowa Sól dotyczące sfery przestrzennej, gospodarczej i społecznej zostały także zestawione ze średnią dla powiatu nowosolskiego oraz województwa lubuskiego.

## CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ MIASTA

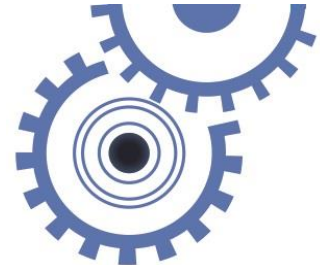
### 1.1. Informacje ogólne

#### Położenie i struktura miasta

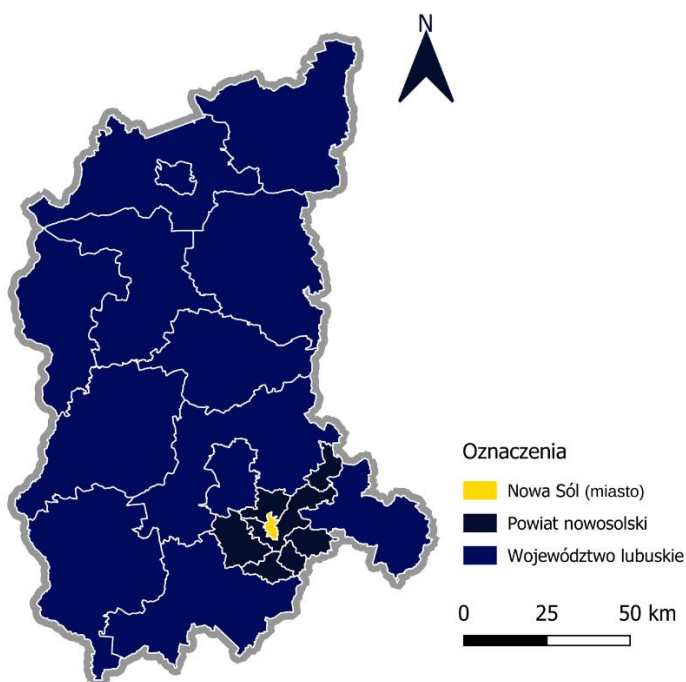
Nowa Sól jest to gmina miejska, będąca także siedzibą Powiatu Nowosolskiego. Miasto zlokalizowane jest w zachodniej części Polski, w województwie lubuskim i położone jest nad Odrą, wzdłuż której przebiega wschodnia granica miasta. Nowa Sól zlokalizowana jest pomiędzy dwoma większymi ośrodkami miejskimi tj. Zieloną Górą (w odległości 20,6 km) i Głogowem (w odległości 29,7 km). Pod względem liczby mieszkańców (38 191 osób na dzień 31 grudnia 2020 r.), Nowa Sól jest trzecim największym miastem w województwie lubuskim zaraz po Zielonej Górze i Gorzowie Wielkopolskim.

Przez teren miasta przepływają również rzeki: Czarna Strużka, Czarna Struga, stanowiące lewobrzeżny dopływ Odry oraz Solanka. Nowa Sól sąsiaduje z dwoma ościennymi gminami, tj:

- od północnego-zachodu z gminą Otyń, i jej dwoma sołectwami: Zakęcie, Modrzyca;
- od południa i wschodu z gminą Nowa Sól i jej ośmioma sołectwami: Stary Staw, Lubieszów, Rudno, Nowe Żabno, Kiełcz, Stara Wieś, Przyborów, Ciepiałów.



Rycina 7. Położenie Miasta Nowa Sól na tle województwa lubuskiego



Rycina 8. Położenie Miasta Nowa Sól na tle gmin sąsiadujących



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

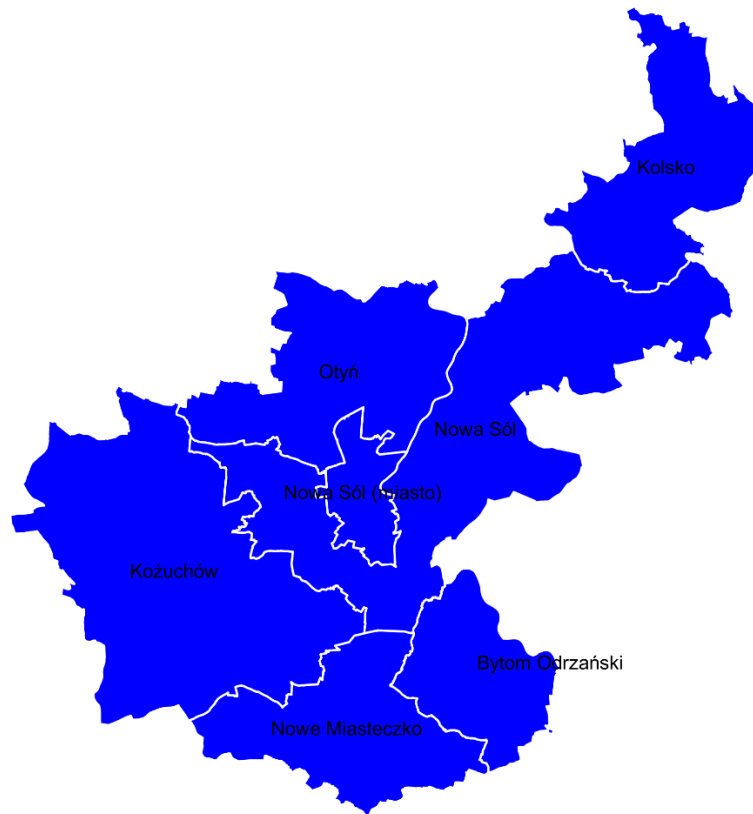
### Nowosolski Obszar Funkcjonalny

Miasto Nowa Sól wchodzi w skład Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego (NOF), który scala osiem gmin z całego powiatu. Powstanie Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego było pierwszą tego typu inicjatywą w województwie lubuskim. Głównymi działaniami NOF-u było m.in. wykonanie analizy delimitacyjnej, opracowanie i implementacja Strategii Rozwoju NOF, przygotowanie planu operacyjnego do działań w zakresie edukacji i rynku pracy, opracowanie planu transportowego i planu gospodarki niskoemisyjnej oraz programu rozwoju niskoemisyjnego transportu rowerowego NOF.

Kluczowe znaczenie dla sytuacji społeczno-gospodarczej Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego, a także jego perspektyw rozwoju ma zewnętrzna dostępność komunikacyjna NOF-u oraz jego wewnętrzna spójność. Na dostępność i spójność komunikacyjną obszaru rzutuje stan infrastruktury drogowej i kolejowej oraz powiązania komunikacyjne pomiędzy poszczególnymi ośrodkami NOF-u. Drogi występujące na terenie NOF-u nie gwarantują odpowiedniej przepustowości i mogą być barierą rozwoju gospodarki<sup>8</sup>. Priorytetem obszaru funkcjonalnego jest również zwiększenie poziomu dostępności rdzenia, jakim jest Nowa Sól z pozostałymi gminami dzięki środkom transportu zbiorowego. Zwiększenie przepustowości ma docelowo wpłynąć zarówno na osiedlanie się ludności w NOF-ie, jak i wsparcie potencjału gospodarczego Nowej Soli.

<sup>8</sup> Strategia Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego w perspektywie 2014-2020.

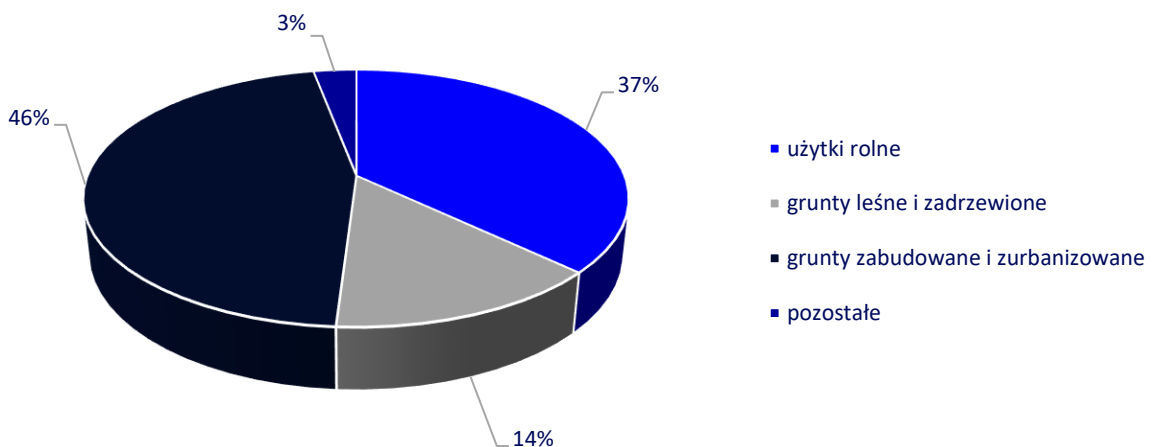
Rycina 9. Położenie Miasta Nowa Sól w Nowosolskim Obszarze Funkcjonalnym



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii i Strategii Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego w perspektywie 2014-2020.

Powierzchnia Miasta wynosi 21,8 km<sup>2</sup>, z czego 37% powierzchni zajmują użytki rolne, 14% to lasy i zadrzewienia. Struktura użytkowania gruntów została przedstawiona na wykresie 3.

Wykres 3. Struktura użytkowania gruntów w Nowej Soli w 2020 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.



## **Stowarzyszenie Lubuskie Trójmiasto**

Inicjatywa zapoczątkowana w 2004 r., reaktywowana w lipcu 2020 r. Skupia osiem gmin z regionu: Miasto Zielona Góra, Miasto Nowa Sól, Czerwieńsk, Nowogród Bobrzański, Otyń, Sulechów, Świdnica, Zabór oraz Powiat Nowosolski i działa na rzecz budowania powiązań społecznych, gospodarczych i przestrzennych tego obszaru. Partnerzy tworzą Zielonogórsko-Nowosolski Obszar Funkcjonalny w granicach, którego będzie można realizować zadania w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Obszar funkcjonalny jest oficjalnie zapisany w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 przyjętej przez Sejmik Województwa Lubuskiego. Cele i kierunki działania Stowarzyszenia Lubuskie Trójmiasto (LT) skierowane są na rzecz tworzenia i rozwoju Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego jako narzędzia pozyskiwania funduszy nowej perspektywy na lata 2021 – 2027 w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, opracowania „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego” oraz sporządzenia „Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego” („SUMP dla ZNOF”). Pozostałe zadania LT to m.in.: Szybka Kolej Trójmiejska, drogi dojazdowe do trasy S3 wraz z budową węzła północnego leżącego na tej trasie w Sulechowie, rozwój szpitalnictwa, oświaty ponadpodstawowej, uzbrojenie terenów inwestycyjnych w trójkącie Nowa Sól-Zielona Góra-Sulechów i ścieżki rowerowe.

## **Położenie komunikacyjne**

Nowa Sól wyróżnia się dobrą dostępnością komunikacyjną. W pobliżu zachodniej części Miasta znajduje się węzeł drogi ekspresowej S3 usprawniającej dojazd do Zielonej Góry, a dalej do autostrady A2. Droga ta stanowi zachodnią obwodnicę Miasta, która pozwala na uniknięcie uciążliwego tranzytu w ścisłym jego centrum. Nowa Sól jest przecięta siatką dróg łączących północ z południem oraz wschód z zachodem. Drogi wojewódzkie mają łączną długość 6,5 km i należą do nich drogi nr 292, nr 297 i nr 315. Drogi powiatowe stanowią 26,6 km, a gminne drogi publiczne to 70,6 km.

W przeszłości, przylegająca do wschodniej granicy Miasta, rzeka Odra pełniła m.in. funkcję szlaku komunikacyjnego. Do dziś pozostał tam port, który kiedyś służył do załadunku soli, a obecnie stanowi największą bazę turystyczną na Szlaku Doliny Środkowej Odry. Jest tam również zlokalizowana funkcjonująca stocznia remontowa barek.

Po II Wojnie Światowej infrastruktura Doliny Odry została zniszczona w znacznym stopniu. Zostały zburzone miasta, wysadzone mosty, uszkodzone nabrzeża portowe i zniszczony sprzęt pływający<sup>9</sup>. Mimo prowadzonym działaniom renowacyjnym, transport rzeczny przez

<sup>9</sup> Źródło: E. Marszałek, 2010, Krajobrazy kulturowe dolin rzecznych. Potencjał i wykorzystanie. Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego Nr 13, Komisja Krajobrazu Kulturowego PTG: *Odra jako szlak komunikacyjno-transportowy oraz turystyczny*, Sosnowiec.

niedoinwestowanie stale ulegał degradacji. Przewozy drogą wodną spadały, stopniowo ustępując miejsca kolejowym i samochodowym.

W centralnej części Miasta znajduje się dworzec kolejowy i Centrum Przesiadkowe. Przez Nową Sól przechodzi Linia kolejowa nr 273 wykorzystywana do ruchu pasażerskiego i towarowego uwzględniająca komunikację przez Nową Sól w relacji Wrocław Główny – Szczecin Główny. Śladem dawnej linii kolejowej nr 371, stanowiącej połączenie Nowej Soli w relacji Wolsztyn – Żagań dziś biegnie ścieżka rowerowa na odcinku Stypułów – Sławocin o nazwie „Kolej na rower”.

## 1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

### Tło historyczne Miasta

Tereny w granicach administracyjnych Nowej Soli zostały ukształtowane w wyniku wielowiekowej działalności człowieka. Powstanie miasta związane jest z utworzeniem tu ponad 450 lat temu warzelnii soli i osady Neusalz (1563). Zadaniem funkcjonującego do początków XVIII stulecia zakładu było dostarczanie na rynek Śląska soli jadalnej, którą sprowadzano w postaci soli morskiej i uzdatniano do spożycia. Nadodrzańskie położenie osady sprawiło, że po zamknięciu warzelnii jej mieszkańcy mogli się utrzymać z zajęć, które dawała im rzeka, tj. rybołówstwa, szkutnictwa i przewoźnictwa rzeczno-jezernego. Te walory miejscowości sprawiły, że w 1743 r. król Prus Fryderyk II nadał Nowej Soli prawa miejskie. Pod koniec XVIII stulecia Nowa Sól weszła na drogę stałego rozwoju urbanistycznego i przemysłowego, który trwał nieprzerwanie ponad stulecie. Na początku XIX wieku za sprawą uruchomionej fabryki nici i huty żelaza miasto stało się liczącym ośrodkiem przemysłowym. W latach 80. XIX wieku powstała fabryka mebli, wytwórnia papieru, parowy tartak i fabryka maszyn rolniczych. Znaczącą rolę w żegludze na Odrze odgrywał port przeładunkowy oraz miejscowa stocznia. Rozwinął się również przemysł przetwórczo-spożywczy. Do rozwoju przemysłu przyczyniły się inwestycje komunikacyjne. W 1871 r. za sprawą budowy mostu otwarto stałe połączenie z drugim brzegiem Odry. W tym samym czasie miasto otrzymało połączenie kolejowe z Wrocławiem i Zieloną Górą. Rozwinęła się także strefa usług dla mieszkańców. Powstawały restauracje, gospody i hotele. Właściciele przedsiębiorstw budowali okazałe kamienice, wille oraz fundowali szpitale i biblioteki. Powstawały również osiedla robotnicze. Szczególnie dbano o zieleń zakładając liczne parki.

Po zakończeniu I Wojny Światowej, pomimo trudności ekonomicznych prowadzono nadal śmiało inwestycje miejskie, budując m.in. szpital, nowy most odrzański i osiedla mieszkaniowe. W 1945 r. Miasto znalazło się w granicach Polski i zostało zasiedlone przez ludność polską. W 1953 r. Miasto stało się siedzibą powiatu, który po reformie administracyjnej od 1999 r. funkcjonował pod nazwą Powiatu Nowosolskiego.

W drugiej połowie XX stulecia nadal funkcjonowały w mieście dawne zakłady przemysłowe – fabryka nici, huta żelaza, stocznia i port przeładunkowy na Odrze. Rozwinęły się także nowe gałęzie przemysłu. W latach 70. i 80. Nowa Sól należała do najbardziej uprzemysłowionych



miast w tej części Polski. Obszar Miasta uległ podwojeniu za sprawą zagospodarowywania terenów na zachód od Nowej Soli i budowy nowych osiedli mieszkaniowych. Dynamiczny rozwój Miasta zahamowany został w końcu stulecia. Skutkiem przemian ustrojowo-gospodarczych było załamanie ekonomiczne i zamknięcie wiodących zakładów przemysłowych. Na początku XXI wieku kryzys został przezwyciężony i miasto weszło ponownie na drogę rozwoju. Powstały nowe gałęzie przemysłu a miasto objęto programem rewitalizacji, który stopniowo zmienia oblicze Nowej Soli.

Ważnym aspektem przemian jest ponowne zwracanie się Miasta w kierunku Odry, która po dramatycznych wydarzeniach powodzi w 1997 r. za sprawą nowych inwestycji (port turystyczny, biała flota, ściana przeciwpowodziowa, bulwar, Nadodrzański Park Rekreacyjny) staje się ponownie miejscem rekreacji nie tylko dla nowosolan, ale również przyjezdnych<sup>10</sup>.

Wraz z prowadzonymi działaniami mającymi na celu zwalczanie wysokiego poziomu bezrobocia nastąpił intensywny rozwój strefy przemysłowej. Obecnie tereny produkcji przemysłowej obejmują prawie połowę powierzchni zurbanizowanej Miasta i znajdują się w jego północno-zachodniej i południowo-zachodniej części. Miasto prowadzi także działania na rzecz rewitalizacji terenów poprzemysłowych po byłych zakładach Nowosolskiej Fabryki Nici „Odra” i Dolnośląskich Zakładach Metalurgicznych „Dozamet”. To dwie duże enklawy w centrum Miasta, które podlegają stałym procesom zagospodarowania i nadawania im nowej funkcji.

Według danych Miasta obecnie ogromną szansą dla rozwoju regionu stanowi wykorzystanie zasobów złóż miedzi. Odkryte złoża znajdują się na terenie gmin: Kolsko, Nowa Sól i Siedlisko (powiat nowosolski), Sława (powiat wschowski), Bojadła (powiat zielonogórski). Zasoby złóż miedzi pod Nową Solą szacowane są na 848 mln ton rudy miedzi i srebra, 11 mln ton miedzi oraz 36 tys. ton srebra<sup>11</sup>.

### **Sytuacja formalno-prawna**

Obecny stan struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta regulują zapisy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto”, które są wyznacznikiem do tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W 2018 r. Miasto dokonało aktualizacji i przyjęło zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto” (uchwała nr LVI/472/18 Rady Miejskiej w Nowej Soli), które w pierwotnym swoim brzmieniu zostało uchwalone dnia 27 października 2016 r. Studium jest dokumentem obligatoryjnym, co wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2022 r., poz. 503). Jego celem jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym

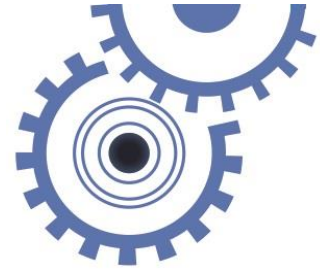
<sup>10</sup> Źródło: <http://nowasol.pl/o-nowej-soli> [dostęp 2.02.2022].

<sup>11</sup> Źródło: Bilans Zasobów Kopalini Polskich, s. 58-59 - [bilans\\_2020.pdf \(pgi.gov.pl\)](#) [dostęp: 5.04.2022].

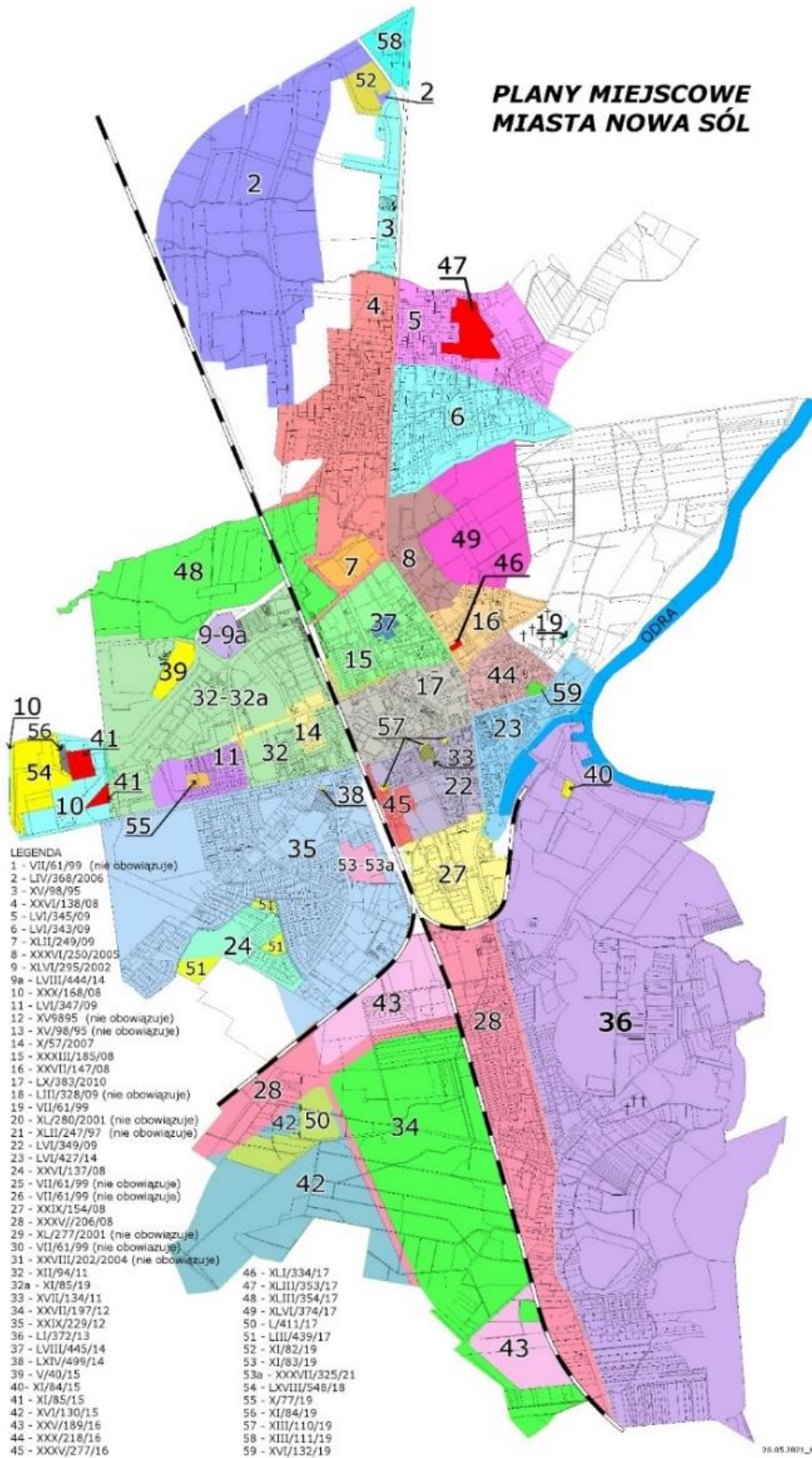
lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, zaraz po określeniu uwarunkowań rozwoju gminy. Bezpośredni wpływ na kształtowanie się przestrzeni miejskiej mają uchwalane przez Radę Miejską miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które stanowią akty prawa miejscowego. Stopień pokrycia obszaru Miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w Nowej Soli w 2020 r. osiągnął wartość 84,4% w stosunku do powierzchni Miasta ogółem. Obecnie trwają prace nad czterema nowymi planami miejscowego zagospodarowania przestrzennego, a ich szacunkowa powierzchnia stanowi 12% powierzchni Miasta. Ich uchwalenie nie wpłynie jednak na wskaźnik pokrycia planami w stosunku do powierzchni Miasta ogółem, ponieważ plany objęte opracowaniem przeznaczone będą dla terenów, które obecnie posiadają plan miejscowy.







Rycina 10. Miejskie plany zagospodarowania przestrzennego w Nowej Soli w 2020 r.



Źródło: System Informacji Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

Na terenie nie objętym miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2022 r., poz. 503), wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Tabela poniżej przedstawia liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w Nowej Soli oraz powiecie nowosolskim w latach 2016-2020. Analiza danych wskazuje na nieznaczną liczbę wydawanych decyzji o warunkach zabudowy w Nowej Soli (a w minionym 2020 r. – ich brak), co ma swoje odzwierciedlenie we wskaźniku wydanych decyzji przypadających na 1 tys. mieszkańców. W stosunku do wskaźnika dla powiatu nowosolskiego, Nowa Sól ma znacząco niższy wskaźnik decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

**Tabela 2. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2016-2020**

		2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Nowa Sól	0	4	1	2	0
	powiat nowosolski	483	411	443	419	571
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Nowa Sól	0,00	0,10	0,03	0,05	0,00
	powiat nowosolski	5,54	4,73	5,11	4,86	6,66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z punktu widzenia rozwoju miast najbardziej efektywnymi instrumentami polityki przestrzennej są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. To one w największym stopniu zapewniają również utrzymanie ładu przestrzennego na danym terenie. Z uwagi na znaczący odsetek pokrycia planami miejscowymi Nowej Soli, wydawanie decyzji o warunkach zabudowy nie jest nadużywane i przyczynia się do poprawy jakości przestrzeni na terenie Miasta.

### Transport i komunikacja miejska

W granicach Miasta przebiegają ciągi komunikacyjne będące własnością gminy, powiatu i województwa. Miasto prowadzi stały monitoring stanu dróg, który przypada raz do roku. Organizatorem komunikacji miejskiej jest Miasto Nowa Sól. W strukturze Urzędu wydzielona została jednostka – Biuro Transportu Zbiorowego. Operatorem publicznego transportu jest Międzygminne Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SubBus Sp. z o.o. powołane na mocy porozumienia międzygminnego w skład, którego wchodzi gminy: Nowa Sól – Miasto, Nowa Sól, Koźuchów, Otyń, Siedlisko, Kolsko. Gminy przekazały zadania z zakresu organizacji publicznego transportu zbiorowego do realizacji Gminie Nowa Sól – Miasto. W siatce połączeń funkcjonują 34 linie komunikacyjne zapewniające połączenia wewnątrzgminne, jak również połączenia pomiędzy poszczególnymi miejscowościami a miastem Nowa Sól.

Alternatywą dla transportu samochodowego jest rozwijający się transport alternatywny. W ostatnim czasie zauważa się w Mieście, co koreluje z ogólnopolskim trendem, zwiększającą się liczbę pieszych, rowerzystów, osób korzystających z hulajnóg lub urządzeń transportu osobistego. Przekłada się to na zmniejszenie liczby pojazdów poruszających się po mieście, co w efekcie przyczynia się do poprawy jakości powietrza. Rozbudowa ciągów pieszo-



rowerowych pozwala na zwiększenie zainteresowania mieszkańców transportem alternatywnym dla transportu samochodowego. W Nowej Soli długość ścieżek rowerowych na terenie miasta w 2020 r. wynosiła 57,2 km, w tym 42,26 km to ścieżki będące w zarządzaniu gminy. Przez Miasto przebiega najdłuższa w regionie ścieżka rowerowa „Kolej na rower” o długości 48 km – łącząca Stypułów (gm. Kożuchów) i Sławocin (gm. Kolsko) a Nowa Sól na tej trasie jest elementem stałego ruchu rowerowego. Zgodnie z opinią Urzędu Miejskiego sieć dróg rowerowych jest niewystarczająca i stanowi słabą stronę Miasta. Na terenie Miasta Nowej Soli znajduje się 1 parking typu „Park&Ride” zlokalizowany przy Centrum Obsługi Pasażerów (dworzec PKP, dworzec autobusowy) ul. Towarowa. Parking ten umożliwia kierowcom pozostawienie samochodu w bezpiecznym miejscu w celu przesiadki do komunikacji miejskiej, pieszej bądź rowerowej i kontynuowania podróży do centrum.

W maju 2019 r. uchwałą Rady Miejskiej w Nowej Soli (uchwała nr XI/86/19 z dnia 31 maja 2019 r.) Miasto wprowadziło strefę płatnego parkowania. Do ulic, które są objęte strefą należą:

- pl. Floriana,
- ul. Głowackiego,
- ul. 8 Maja,
- ul. Muzealna,
- ul. Szeroka,
- ul. Św. Barbary,
- ul. Witosa,
- ul. Wojska Polskiego (od Kupieckiej do Towarowej), były parking MZGK (Moniuszki),
- ul. Poczтовая, ul. Dąbrowskiego,
- ul. Moniuszki,
- ul. Garbarska,
- ul. Wrocławska (od skrzyżowania z ul. Zjednoczenia do ul. Wróblewskiego),
- pl. Wyzwolenia,
- ul. Królowej Jadwigi oraz
- ul. Sikorskiego – wyłącznie w dni poniedziałek, środa, piątek w godzinach 7.00-14.00,
- ul. Zjednoczenia (od Towarowej do Muzealnej),
- ul. Towarowa (od Wojska Polskiego do Zjednoczenia, pierwsze pół godziny parkowania jest darmowe).

W nowosolskiej strefie płatnego parkowania, można zapłacić mobilnie z wykorzystaniem aplikacji moBilet. Kolejną wprowadzoną przez Miasto aplikacją, było oprogramowanie mPay, które zintegrowało usługi biletowe w miejskiej komunikacji publicznej oraz parkowanie.

W 2021 r. zostały opracowane standardy dostępności dla miasta Nowa Sól. Głównym celem standardów dostępności jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do

przestrzeni publicznej. Sprostanie temu wyzwaniu możliwe jest dzięki spełnieniu zasad projektowania uniwersalnego (*ang. universal design*), czyli projektowaniu otoczenia w taki sposób by mogło być one użyte przez wszystkich ludzi, w możliwie szerokim zakresie, bez spełniania dodatkowych wymogów (np. pomocy osób trzecich). Projektowanie to dotyczy zarówno zewnętrznej przestrzeni publicznej, jak i dostosowania budynków użyteczności publicznej. Dlatego też standardy dostępności stanowią zbiór wytycznych w zakresie projektowania uniwersalnego m.in. dla ciągów pieszych, przejść dla pieszych, przystanków komunikacji miejskiej, parków, miejsc parkingowych, wejścia do budynków publicznych i układu wewnątrz budynków.

### 1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Nowa Sól charakteryzuje się umiarkowanym stopniem lesistości. Wraz z końcem 2020 r. lasy zajmowały 14% powierzchni Miasta, a według danych GUS powierzchnia lasów gminnych wynosiła 45 ha. Najwięcej terenów leśnych i zakrzewionych zlokalizowanych jest na terenach przygranicznych Miasta, a dokładnie w części zachodniej, północnej i południowej.

#### Ukształtowanie terenu

Rzeźba terenu ukształtowana została przez lodowiec, dlatego w niedalekiej odległości od granic Miasta występuje pasmo moreny czołowej. Siła natury ma swoje odzwierciedlenie w charakterystycznych krajobrazach Wzgórz Dalkowskich i urozmaicony przez rynny polodowcowe krajobraz Pojezierza Sławskiego.

Według podziału fizycznogeograficznego Kondrackiego (1968), zachodnia część Miasta należy do mezoregionu Obniżenie Nowosolskie, a wschodnia część to Pradolina Głogowska. Teren Miasta objęty był najmłodszym zlodowaczeniem plejstoceniowym na ziemiach polskich, czyli zlodowaczeniem północnopolskim, a w północnej części Miasta – holocenem<sup>12</sup>.

#### Obszary chronionego krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu to tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względów turystycznych i wypoczynkowych lub na pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Na terenie Nowej Soli także występują tereny chronionego krajobrazu. Należy do nich m.in. Nowosolska Dolina Odry, występująca przy wschodniej granicy Miasta. Formą ochrony przyrody są także obszary Natura 2000, które obejmują: Dolinę Środkowej Odry (PLB080004) – obszary ptasie, Nowosolską Dolinę Odry (PLH080047) – obszary siedliskowe. Podstawami prawnymi dla występowania wyżej wymienionych obszarów są: *Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory* i *Dyrektywa 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków*. Na terenie Miasta wyznaczono 17 pomników przyrody w postaci drzew występujących pojedynczo i drzew w skupiskach<sup>13</sup>. Powierzchnia objęta formami ochrony

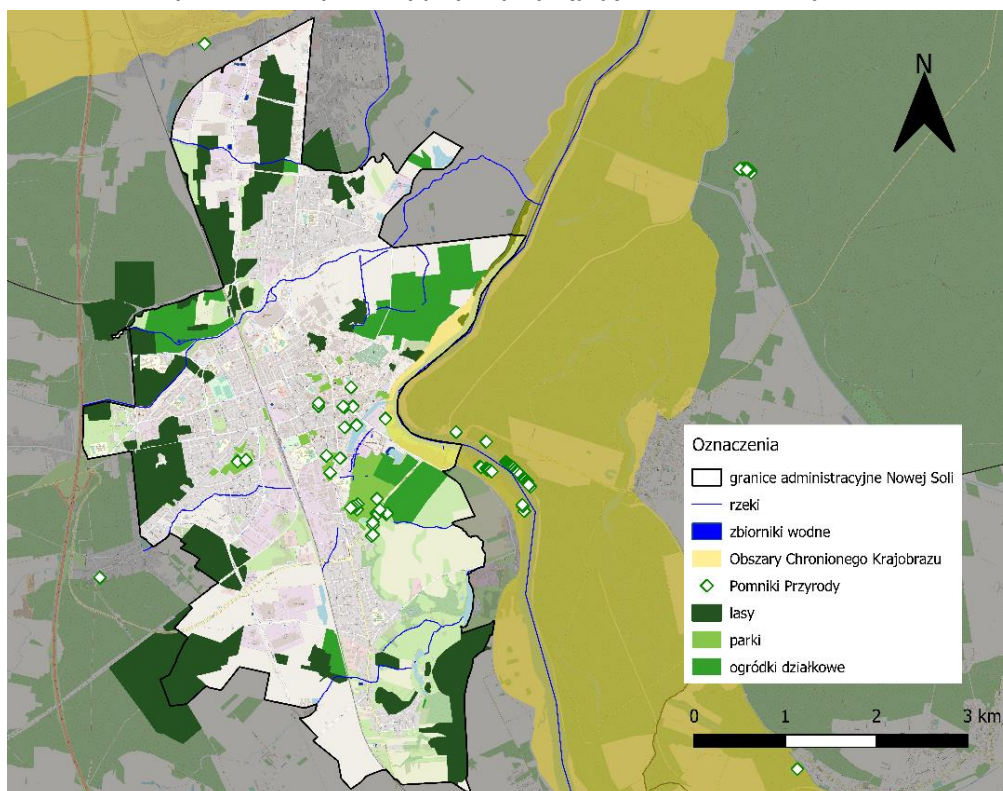
<sup>12</sup> Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy.

<sup>13</sup> Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.



przyrody w 2020 r. wynosiła około 55 ha, co w przeliczeniu stanowi około 2,5% całkowitej powierzchni Miasta. Wyjątkowość tego miejsca zauważyli również mieszkańcy Nowej Soli, którzy w badaniach ankietowych wskazywali tereny nadodrzańskie jako wizytówkę Miasta. Lokalizację terenów prawnie chronionych przedstawia mapa na rycinie 11.

Rycina 11. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Nowej Soli



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

W tkance przestrzennej każdego ośrodka miejskiego istotną rolę odgrywają również tereny zieleni. Należą do nich zazwyczaj otwarte tereny pokryte roślinnością, świadomie wkomponowane, wydzielone i ukształtowane zgodnie z regulacjami prawnymi. Tereny te spełniają także funkcje społeczne, rekreacyjne, a także usługowe.

Na terenie Miasta występują parki rekreacyjne tj.: Park Odry, Park Chrztu Polski, Park Kopernika, Park Kacza Górka i park zwany Ogrodem Sztuk przy Miejskiej Bibliotece Publicznej. Są to typowe parki spacerowo-wypoczynkowe. Nie wszystkie nazwy tych parków wynikają z przepisów prawa miejscowego. Ponadto na terenie Miasta występują również parki tematyczne funkcjonujące w ramach Nadodrzańskiego Parku Rekreacyjnego i należą do nich: Park Krasnala, Park Fizyki, Park Linowy, SkatePark, Wodny Świat, Skatepark, Pumptrack i Wake Park.

Park Krasnala jest wyjątkową atrakcją w Nowej Soli, szczególnie dla młodszej grupy wiekowej, a jego nazwa związana jest z historycznym zagłębieniem produkcji krasnali ogrodowych.

Niewątpliwym elementem Parku jest figura krasnala Solusia, która mierzy 5,4 m, a dzięki swoim gabarytom krasnal trafił do Księgi Rekordów Guinnessa. Nowosolski Krasnal Soluś to symbol pracowitości i zaradności nowosolan w ciężkich czasach transformacji gospodarczej lat 80-tych i 90-tych XX wieku. Co ciekawe, sami mieszkańcy Nowej Soli wskazują wyjątkowość Parku, a w badaniach ankietowych wskazali go jako wizytówkę Miasta.

Łączna powierzchnia parków w 2020 r. wynosiła 11,9 ha, natomiast tereny zieleni osiedlowej stanowiły 30,9 ha. Ogólna powierzchnia terenów zieleni, bez udziału lasów gminnych i terenów cmentarnych, wyniosła 51,7 ha a na przestrzeni pięciu ostatnich lat niewiele się zmieniła. Wartość ta stanowi 2,4% powierzchni miasta.

**Tabela 3. Wybrane informacje o terenach zieleni w Nowej Soli w latach 2016-2020**

	2016	2017	2018	2019	2020
Parki spacerowo-wypoczynkowe (ha)	11,9	11,9	11,9	11,9	11,9
Tereny zieleni osiedlowej (ha)	29,6	29,6	30,9	30,9	30,9
Zieleńce (ha)	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9
<b>Razem (ha)</b>	<b>50,4</b>	<b>50,4</b>	<b>51,7</b>	<b>51,7</b>	<b>51,7</b>
Odsetek powierzchni miasta (%)	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Miasto Nowa Sól od 2009 r. prowadzi działania rewitalizacyjne. Obecnie trwa proces rewitalizacji obszarów zdegradowanych wyznaczonych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Nowa Sól na lata 2016-2023”. Należą do nich tereny pofabryczne „Odra” oraz „Dozmet”.

W 2018 r. Miasto podjęło również chęć uporządkowania przestrzeni poprzez prace nad uchwałą krajobrazową. Uchwała ta miała na celu określenie zasad nośników reklamowych, szyldów, obiektów małej architektury oraz ogrodzeń.

### Walory kulturowe Miasta

W Nowej Soli zachował się zabytkowy układ urbanistyczny, w skład którego wchodzi kościoły, stylowe kamienice i wille. Z uwagi na cenny pod względem wartości kulturowych i zabytkowych obszar, w 2021 r. Miasto uchwaliło „Gminny Program opieki nad zabytkami dla Miasta Nowa Sól na lata 2021-2024” i na bieżąco aktualizuje bazę ewidencyjną zabytków, która stanowi załącznik do powyższego programu. W Gminnej Ewidencji Zabytków w 2020 r. widniało 1 309 zabytków, natomiast do wykazu rejestru zabytków wpisanych jest ich 156.

Do wyjątkowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków Nowej Soli mających niezwykle walory architektoniczne i kulturowe należą m.in.:

- Kościół staroluterański p.w. Zbawiciela,
- Dom starców przy ul. Bohaterów Getta 7,
- Kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła,
- Figura św. Floriana,
- Urząd Solny, ratusz, obiekt użyteczności publicznej,
- Willa Alexandra Gruschwitza (Muzeum Miejskie),
- Willa dyrektora Huty Pauliny Otto Schwagera,



- Willa współwłaściciela fabryki nici Alexandra Gruschwitza (budynek przedszkola „Odra”),
- Oranżeria przy ul. Muzealnej,
- Willa dyrektora fabryki kleju (Przedszkole nr 2),
- Kościół ewangelicki p.w. Św. Trójcy,
- Organy piszczałkowe wykonane przez Samuela Ludwiga Hartiga, stanowiące element wyposażenia kościoła pw. św. Antoniego,
- Królewski Sąd Okręgowy,
- Willa mistrza budowlanego i ciesielskiego Adolfa Theodora Jaekela,
- Willa właściciela Starej Huty Friedricha Wilhelma von Krause (Prokuratura Rejonowa),
- Ogród willi właściciela Starej Huty Friedricha Wilhelma von Krause wraz z drzewostanem, fontanną i murem,
- Odlewnia mała na terenie Starej Huty, b. Dolnośląskich Zakładów Metalurgicznych „Dozamet”,
- Budynek zaopatrzenia na terenie Starej Huty, b. Dolnośląskich Zakładów Metalurgicznych „Dozamet”,
- Budynek administracyjny na terenie Starej Huty, b. Dolnośląskich Zakładów Metalurgicznych „Dozamet”,
- Portiernia na terenie Starej Huty, b. Dolnośląskich Zakładów Metalurgicznych „Dozamet”,
- Prototypownia i wydział elektryczny na terenie Starej Huty, b. Dolnośląskich Zakładów Metalurgicznych „Dozamet”,
- Budynek laboratorium na terenie Starej Huty, b. Dolnośląskich Zakładów Metalurgicznych „Dozamet”,
- Dawna trafostacja, ob. podstacja nr 1 na terenie Starej Huty, b. Dolnośląskich Zakładów Metalurgicznych „Dozamet”,
- Wodna wieża ciśnień na terenie Starej Huty, b. Dolnośląskich Zakładów Metalurgicznych „Dozamet”,
- Stacja prób na terenie Starej Huty, b. Dolnośląskich Zakładów Metalurgicznych „Dozamet”,
- Budynek administracyjny w dawnej fabryce kleju,
- Szpital Powiatowy,
- Magazyny solne: przy Placu Solnym 1 i przy ul. Wróblewskiego 3,
- Willa przy ul. Wojska Polskiego 17,
- Most podnoszony,
- Willa współwłaściciela fabryki nici Heinricha Gruschwitza, obiekt sakralno-mieszkalny,
- Browar (budynek administracyjno-biurowy, budynek słodowni, warzelnia i laboratorium, rozlewnia piwa beczkowego, rozlewnia piwa butelkowego, leżakownia, fermentownia, budynek mieszkalny),

- Willa na terenie b. Nowosolskiej Fabryki Nici „Odra”,
- Zbór Braci Morawskich,
- Budynek mieszkalny przy ul. Wyspiańskiego 1,
- Willa przy ul. Zjednoczenia, ob. Państwowa Szkoła Muzyczna im. G. Bacewicz.

Niewątpliwym walorem Miasta jest dostęp do terenów nadodrzańskich. Obecnie rzeka pełni funkcję rekreacyjno-wypoczynkową oraz posiada wartość przyrodniczą i wizerunkową. Dominantami przestrzeni są: rzeka, port, Park Krasnała i Harcerska Górka. Od 2014 r. wizytówką turystyczną Nowej Soli jest Statek Laguna. To nowoczesna jednostka pasażerska, którą organizowane są rejsy po Dolinie Środkowej Odry. Porty i przystanie, w których pływa Laguna to: Nowa Sól, Głogów, Cigacice, Stara Wieś, Bobrowniki, Krępa, Pomorsko, Nietków. Bogate wyposażenie statku daje możliwość przeprowadzenia na jego pokładzie szerokiej oferty działań edukacyjnych i promocyjnych np. rejsów dla dzieci, imprez okolicznościowych. Do stycznia 2021 r. współwłaścicielem jednostki było Miasto Nowa Sól wraz z Bytomiem Odrzańskim, Krosnem Odrzańskim, Słubicami, Kostrzynem nad Odrą oraz Sulechowem. Od stycznia 2021 r. właścicielem jest Miasto Nowa Sól, a żegluga na Odrze możliwa jest przy wsparciu finansowym Miasta Zielona Góra, Głogowa i Sulechowa. W 2017 r. Statek Laguna otrzymał tytuł „Najlepszej atrakcji turystycznej Polski”. Laguna trzy razy zdobywała również tytuł Lubuskiej Perły Turystyki. Do nowosolskiego portu zawijają także inne statki turystyczne, którymi można odbyć rejsy po Odrze w sieci portów turystycznych Nowa Sól – Cigacice – Bytom Odrzański – Głogów. Tutejsza przystań pasażerska tuż przy wejściu do kanału portowego daje możliwość cumowania statków do 100 m długości. Łagodne zejście do trapów umożliwia korzystanie z miejsca przez osoby niepełnosprawne. W porcie jest możliwość podłączenia prądu, bunkrowanie wody z przystani kajakowej oraz na zamówienie odbiór ścieków.

Tereny nadodrzańskie to przede wszystkim miejsce turystyki i rekreacji. W bezpośredniej bliskości rzeki Odry znajduje się zespół obiektów rekreacyjnych o nazwie Nadodrzański Park Rekreacyjny, w skład którego wchodzi przystań kajakowa, marina, Park Krasnała, Wodny Świat, Park Fizyki, Park Linowy, Skatepark, Pumptrack i Wake Park. W 2021 r. w samym sercu portu przy bulwarze nadodrzańskim powołano do życia Centrum Informacji Turystycznej „CIT”, którego zadaniem jest promocja turystyczna miasta i jego okolic. W 2022 r. „CIT” otrzymał od Polskiej Organizacji Turystycznej trzy gwiazdki w ramach Certyfikacji Informacji Turystycznej.

Przy wejściu do portu w Nowej Soli znajduje się tzw. Harcerska Górka z amfiteatrem, tarasem widokowym i lokalem gastronomicznym. Zarówno Harcerka Górka jak i cypel nadodrzański znajdujący się bezpośrednio nad rzeką Odrą, to obszary stałych plenerowych wydarzeń kulturalnych pod szyldem „Naturalnie nad Odrą”.





## **CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ MIASTA**

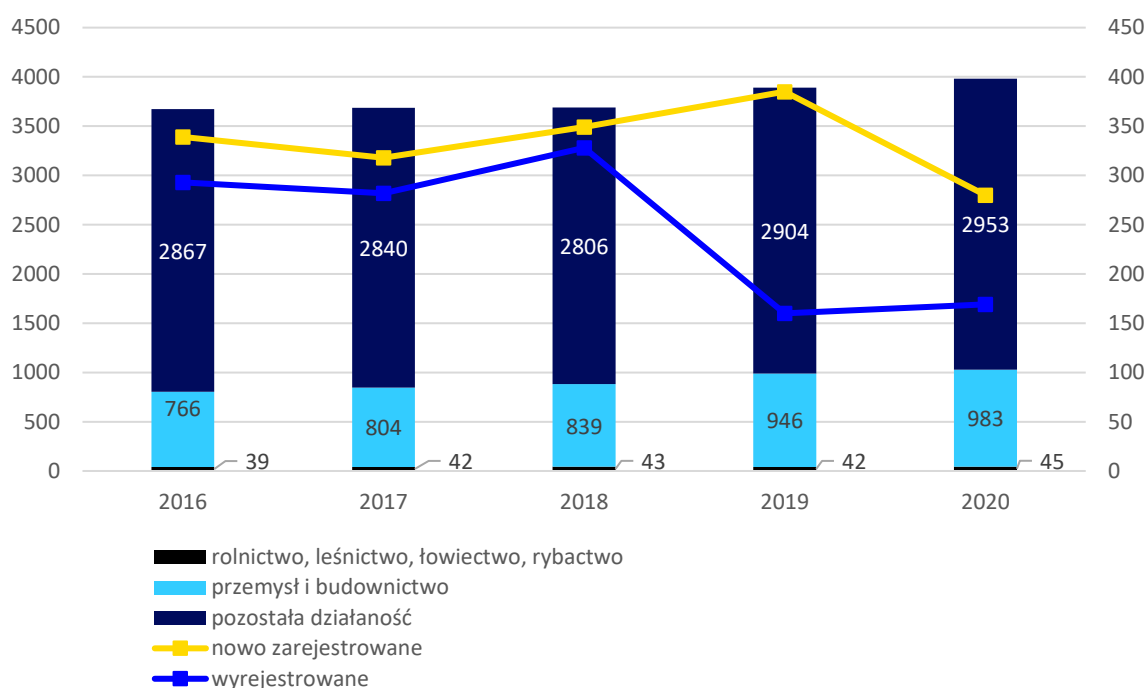
### **2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy**

Miasto Nowa Sól pełni ważną rolę ośrodka gospodarczego usytuowanego na osi przyspieszonego rozwoju – w trójkącie Berlin – Poznań – Wrocław oraz Nowa Sól – Zielona Góra – Gorzów Wlkp. Jest również rdzeniem Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz pełni istotny element pod kątem rozwoju gospodarczego w tzw. Lubuskim Trójmieście, do którego przynależą również Zielona Góra (Lider), Sulechów, Czerwieńsk, Nowogród Bobrzański, Otyń, Sulechów, Świdnica, Zabór i Powiat Nowosolski. Rozwój gospodarczy Miasta opiera się przede wszystkim na branżach: budowlanej, metalowej, maszynowej, elektrotechnicznej, spożywczej, motoryzacyjnej i elektronicznej.

#### **Struktura gospodarcza i lokalne przedsiębiorstwa**

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS na terenie Miasta Nowa Sól wraz z końcem 2020 r. w bazie danych REGON zarejestrowanych było 3 981 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 2 665 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Według danych z rejestru REGON, wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Nowej Soli, najwięcej (220) jest spółek handlowych z ograniczoną odpowiedzialnością zatrudniających 0-9 pracowników. Wśród podmiotów 1,1% stanowi rodzaj działalności deklarowanej jako rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 24,7% podmiotów, a 74,2% podmiotów w rejestrze zakwalifikowanych było jako pozostała działalność.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Nowej Soli w latach 2016–2020



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podmioty gospodarcze w Nowej Soli stanowiły 49,4% wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie nowosolskim. Do kluczowych podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Miasta należą:

- AB Foods Polska Sp. z o.o.,
- Alumetal Poland Sp. z o.o.,
- BCC Polska Sp. z o.o.,
- Fabryka Tapicerki Samochodowej Fatsa Sp. z o.o.,
- Gedia Poland Sp. z o.o. i Gedia Poland Assembly Sp. z o.o.,
- Bader Polska Sp. z o.o.,
- Zakład Produkcji Opakowań KARTON PAK S.A.,
- Zakłady Jajczarskie „OVOPOL” Sp. z o.o.,
- Omni Modo,
- Przedsiębiorstwo Projektowo-Produkcyjne TECHNICAL Sp. z o.o.,
- VOIT Polska Sp. z o.o.,
- JOST Sp. z o.o.,
- PPH „Jadik” Sp. z o.o.,
- Logosol Polska Sp. z o.o.,
- Mazel M.H. Mazurkiewicz Sp. j.,
- Nord Zakłady Produkcyjne Sp. z o.o.,
- MODEL Opakowania Sp. z o.o.,
- Läntmannen Unibake Poland Sp. z o.o.



Na pozycję gospodarczą Miasta w coraz większym stopniu wpływają przedsiębiorstwa zlokalizowane w Regionalnym Centrum Technologii i Wiedzy INTERIOR Sp. z o.o., do których należą:

- Audit Doradztwo Personalne sp. z o.o. (Oddział w Nowej Soli),
- P-D-C-A Szkolenia Doradztwo (HR),
- NewTech Solutions sp. z o.o. (IT),
- Sinersio Polska sp. z o.o. (IT),
- TOPTECH – Systemy znakowania Tomasz Wasyluk (obróbka precyzyjna metali),
- MPLAB Prototypes Sp. z o.o. (robotyzacja procesów produkcyjnych),
- BKW Biuro Konstrukcyjno-Wdrożeniowe Szymon Krystkowiak (projektowanie konstrukcji),
- Biuro Konstrukcyjne Paweł Stefanowicz (projektowanie konstrukcji),
- Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej (organizacja okołobiznesowa),
- Altervita Sp. z o.o. Sp. K. (ochrona środowiska),
- Agencja Ochrony Pracy i Środowiska BHPE s.c. (BHP),
- Ulma Construction Polska S.A. – budownictwo,
- LUX MED. Sp. z o.o. (ochrona zdrowia),
- Exact System Sp. z o.o. (HR),
- Consulting Kinga Chilińska (doradztwo gospodarcze),
- Biuro projektowe PLAN Anna Baranowska (budownictwo, projektowanie).

Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o. jest jednym z trzech prężnie działających w województwie lubuskim parków technologicznych. Prowadzi projekty badawcze oraz zatrudnia przedsiębiorców do pracy w nauce. Doradza, szkoli, edukuje i inkubuje. Świadczy także usługi w centrach badawczych, pomaga rozwijać start-upy, prowadzi fundusz inwestycyjny i Sieć Aniołów Biznesu. Obecnie podlega dalszym planom rozbudowy i zagospodarowywaniu na cele związane z transferem wiedzy i nauki w gospodarce. Dzięki działalności Parku Interior, Nowa Sól nazywana jest „lubuską stolicą start-upów”.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Nowej Soli najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są:

- handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (776 podmiotów, stanowiących 19% ogółu);
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (655 podmiotów, stanowiących 16% ogółu);
- budownictwo (637 podmiotów, stanowiących 16% ogółu).

W latach 2016-2020 liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie Nowej Soli zwiększyła się o 309 przedsiębiorstw i była to jednostka o największej dynamice wzrostu wśród analizowanej grupy porównawczej. Kolejnymi jednostkami samorządu terytorialnego były: Żary (wzrost liczby o 159 podmiotów), Kostrzyn nad Odrą (+130 podmiotów), Gubin (+128 podmiotów) i Żagań (+49 podmiotów). W oparciu o analizę danych na podstawie lat 2016-2020 zauważa się pozytywne zjawisko jakim jest wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów w analizowanych jednostkach. W przypadku Nowej Soli od 2016 r. liczba ta sukcesywnie wzrastała o kolejne podmioty. W 2019 r. miał miejsce znaczny spadek liczby podmiotów wyrejestrowanych (o 168 podmiotów wyrejestrowanych mniej w stosunku do roku poprzedzającego) oraz wzrost liczby podmiotów nowo zarejestrowanych (o 36 nowo zarejestrowanych podmiotów więcej w stosunku do roku poprzedzającego). Dokładne dane dotyczące podmiotów wpisanych do rejestru REGON przedstawia tabela 4 i wykres 5.

Tabela 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w grupie porównawczej w latach 2016–2020

JST	2016	2017	2018	2019	2020	zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2016-2020	średnia dynamika
Kostrzyn nad Odrą	2 218	2 203	2 245	2 287	2 348	130	101,4%
Gubin	2 191	2 175	2 195	2 252	2 319	128	101,4%
Nowa Sól	3 672	3 686	3 688	3 892	3 981	309	102,1%
Żagań	3 095	3 074	3 061	3 122	3 144	49	100,4%
Żary	4 408	4 337	4 369	4 482	4 567	159	100,9%

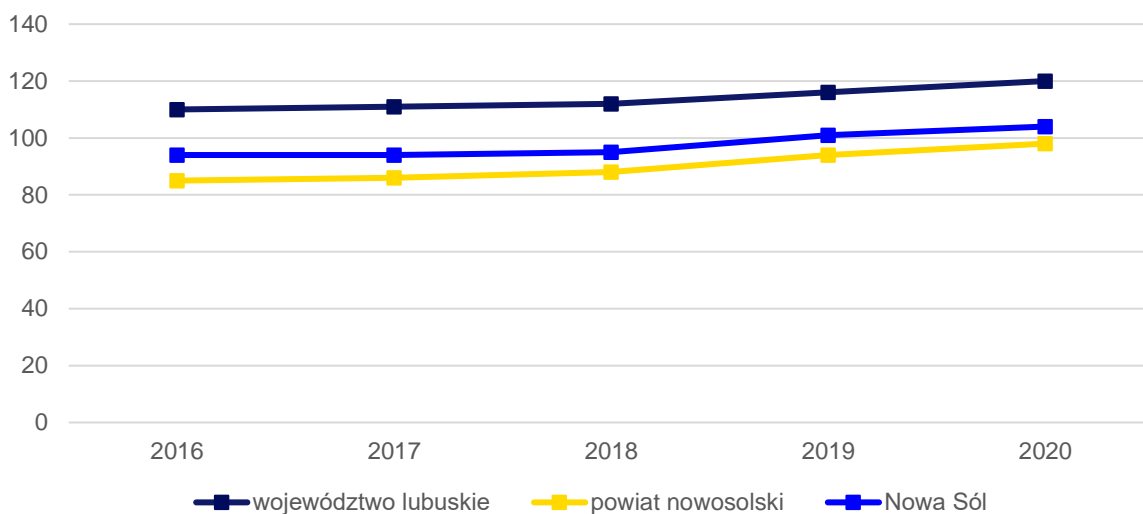
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując strukturę przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Miasta pod kątem liczby zatrudnionych przez nie pracowników można zauważyć, że dominują w niej mikroprzedsiębiorstwa (95,6% w 2020 r.). Małe przedsiębiorstwa, zatrudniające od 10 do 49 osób stanowiły w 2020 r. 3,4% ogólnej liczby przedsiębiorstw, średnie przedsiębiorstwa (zatrudniające do 250 przedsiębiorstw) 0,9%, a większe – 0,05%. Odsetek ten w ciągu ostatnich 5 lat utrzymywał się stosunkowo na porównywalnym poziomie.

Wskaźnikiem, który dobrze obrazuje stopień rozwoju przedsiębiorczości poszczególnych gmin jest liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W Nowej Soli współczynnik ten w 2020 r. osiągnął wartość 104 i w ciągu ostatnich 5 lat wzrósł o 10 pp. Jednocześnie współczynnik dla Nowej Soli w analizowanych latach był proporcjonalnie wyższy od współczynnika określonego dla powiatu nowosolskiego (wyższy o 6-9 pp.). W przypadku zestawienia ze średnią dla województwa lubuskiego, Nowa Sól klasyfikuje się niżej, a różnica między ośrodkami w ostatnich 5 lata oscyluje w granicy 22–25 pp.



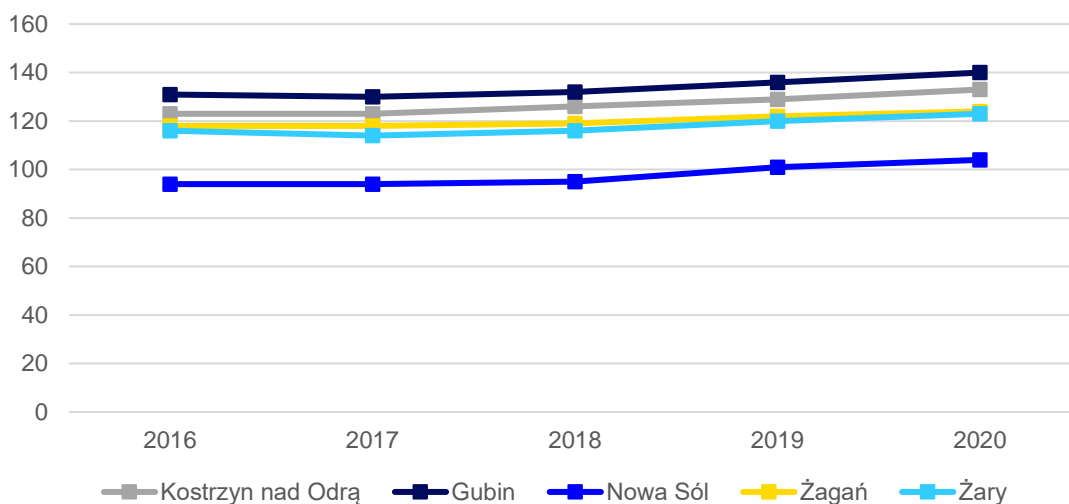
**Wykres 5. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Nowej Soli na tle powiatu i województwa**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

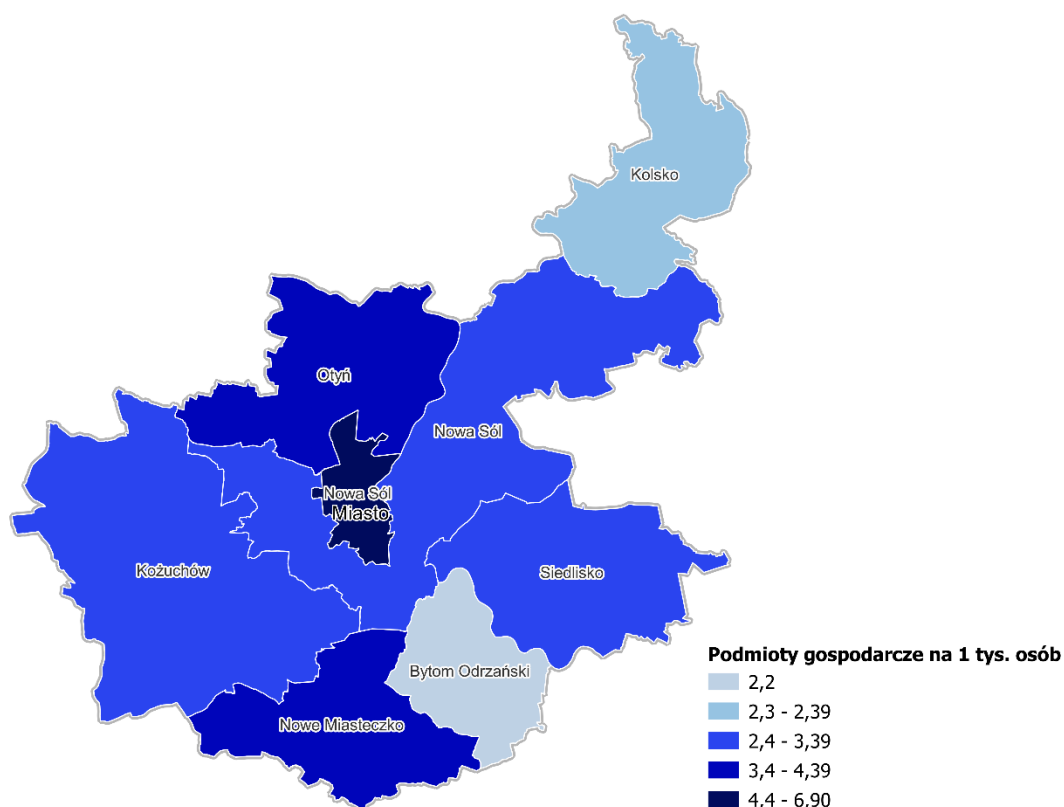
W 2020 r. wśród grupy porównawczej, zawierającej ośrodki miejskie w województwie lubuskim, wyższym wskaźnikiem pomiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców od Nowej Soli charakteryzowały się: Gubin (140), Kostrzyn nad Odrą (133), Żagań (124), Żary (123). Dane dotyczące powyższego wskaźnika wśród grupy porównawczej w latach 2016-2020 r. przedstawia wykres 6.

**Wykres 6. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Nowej Soli na tle grupy porównawczej**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rycina 12. Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Nowej Soli i gminach sąsiadujących w 2020 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

## Rynek pracy

Odrodzenie się przemysłu nowosolskiego związane było ze wzrostem przedsiębiorczości samych mieszkańców, szczególnie po negatywnych doświadczeniach transformacji gospodarczej przełomu lat 80-tych i 90-tych XX wieku, związanych z upadkiem dwóch największych zakładów, tj. Nowosolskiej Fabryki Nici „Odra” oraz Dolnośląskich Zakładów Metalurgicznych „Dozamet”. Powstały wtedy liczne zakłady produkcyjne wytwarzające krasnale i figury ogrodowe. Symbolem zaradności mieszkańców jest obecnie wpisany do Księgi Rekordów Guinnessa, największy na świecie Krasnal Soluś, znajdujący się w Parku Krasnala. Duży wpływ na rozwój gospodarczy miało powstanie w 2001 r. podstrefy Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (K-SSSE), w ramach której najpierw utworzono Północną Strefę Przemysłową, a później Południową Strefę Przemysłową. Łącznie Podstrefa Nowa Sól zajmuje powierzchnię 165 ha, z czego w Północnej Strefie Przemysłowej są 102 ha, a w Południowej Strefie Przemysłowej jest 63 ha. W Północnej Strefie Przemysłowej funkcjonuje 14 podmiotów zagranicznych i krajowych, natomiast w Południowej Strefie Przemysłowej działa 5 podmiotów zagranicznych i krajowych. Znaczącym punktem na mapie gospodarczej Miasta jest także rewitalizowany teren po byłej Nowosolskiej Fabryce Nici „Odra”, gdzie na powierzchni 20 ha zlokalizowanych jest ponad 40 podmiotów z sektora MŚP.



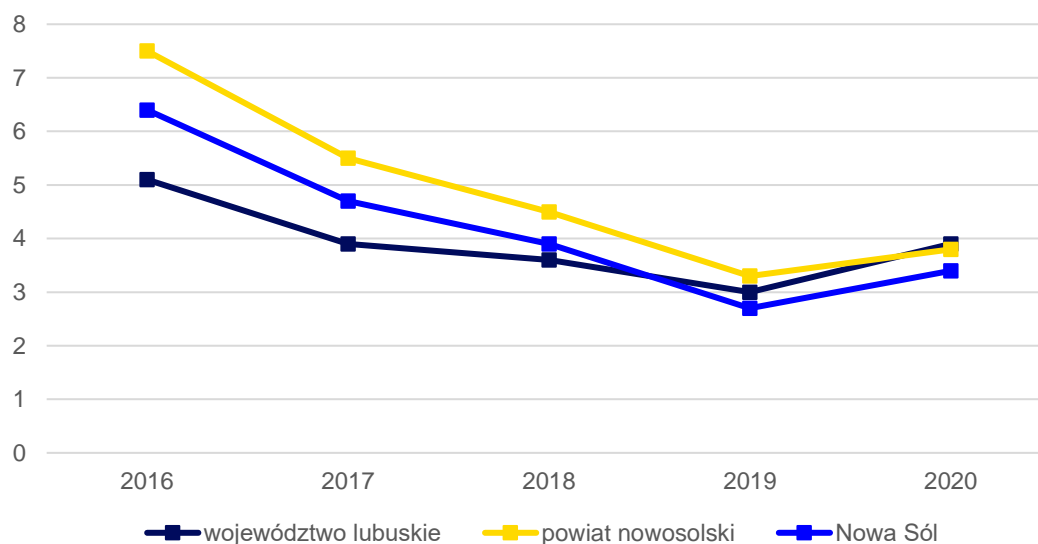
Dzięki temu Miasto obecnie jest jednym z większych ośrodków przemysłowych na terenie Województwa Lubuskiego.<sup>14</sup>

### Bezrobocie rejestrowane

Analizując dane ostatnich 5-ciu lat, zarówno w Nowej Soli, jak i w powiecie nowosolskim oraz w województwie lubuskim, zauważa się znaczący spadek udziału bezrobotnych mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2016-2019 oraz jego wzrost w 2020 r. Pandemia koronawirusa również wpłynęła na sytuację na rynku pracy – nie tylko w analizowanych jednostkach, ale i w całym kraju. Skutki COVID-19 oddziałują na funkcjonowanie samorządów, ale ich działania można odczytać także we wskaźnikach nie dotyczących stricte zdrowia publicznego. Jednym z tych wskaźników jest m.in. udział zarejestrowanych bezrobotnych w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby mieszkańców ogółem.

W 2020 r. wartość tego wskaźnika w Nowej Soli wyniosła 3,4 i była nieznacznie niższa od wartości dla powiatu nowosolskiego (3,8) i województwa lubuskiego (3,9). Warto jednak zaznaczyć, że w stosunku do wskaźnika krajowego (4,6) obszar objęty analizą porównawczą kształtuje się korzystniej.

Wykres 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Nowej Soli na tle powiatu i województwa



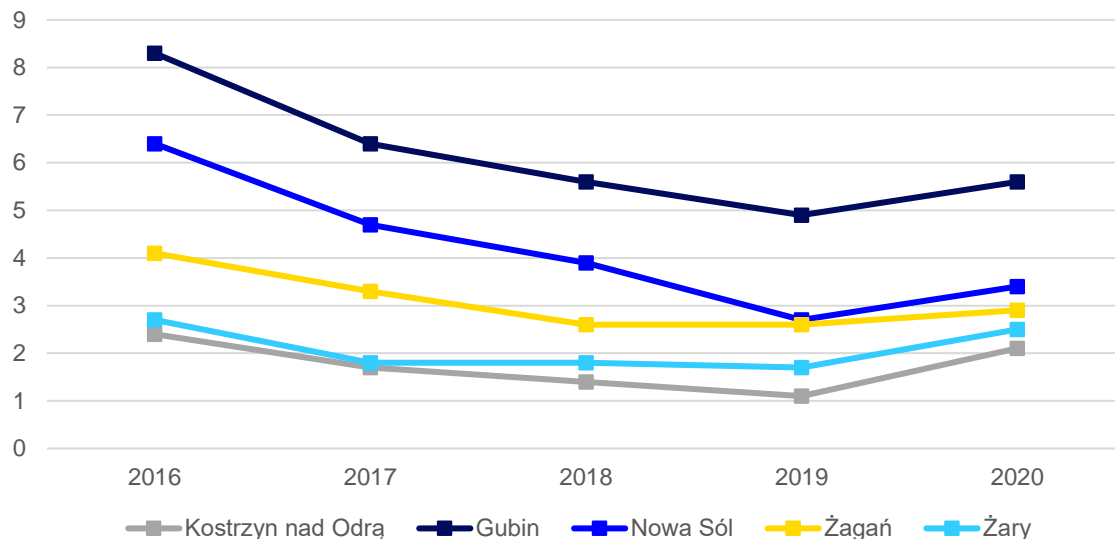
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2020 r. wśród grupy porównawczej, zawierającej ośrodki miejskie w województwie lubuskim, najniższy udział bezrobocia rejestrowanego występował w Kostrzynie nad Odrą (2,1). Kolejnymi Miastami ze stosunkowo niskim wskaźnikiem były Żary (2,5), Żagań (2,9), Nowa Sól (3,4). Najwyższym wskaźnikiem we wskazanej grupie charakteryzował się Gubin

<sup>14</sup> Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

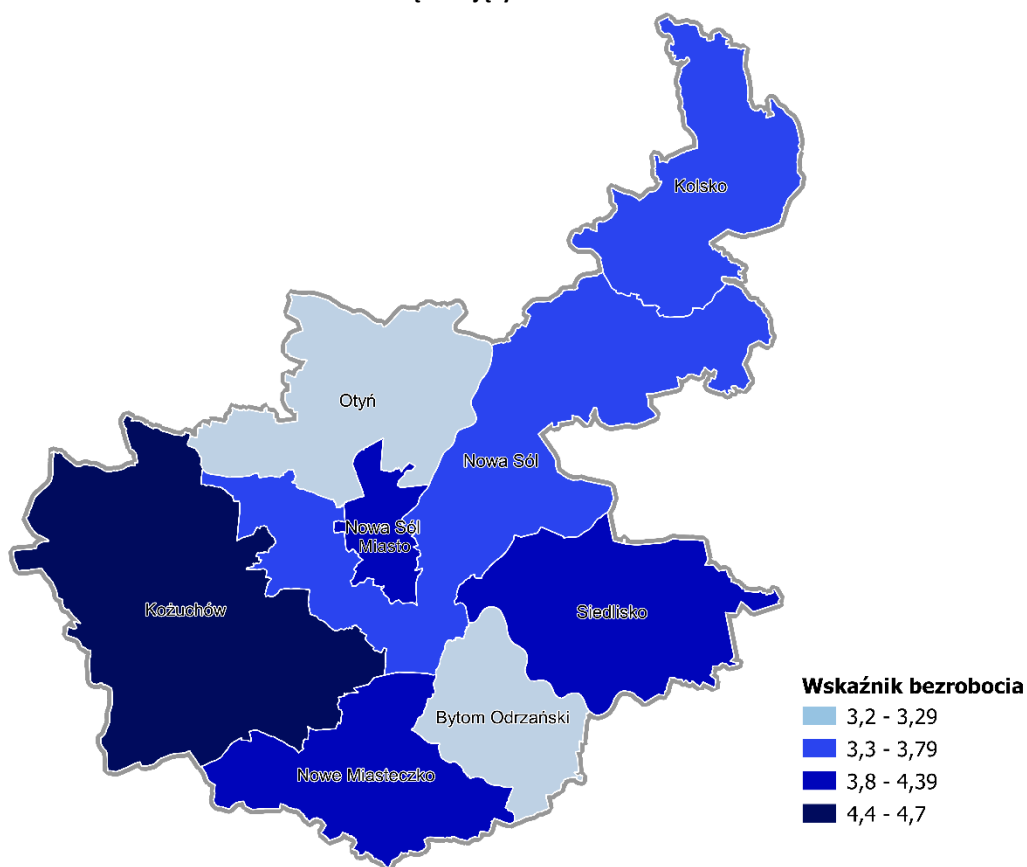
(5,6). Zestawienie danych wśród grupy porównawczej w latach 2016-2020 r. przedstawia wykres 8.

Wykres 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Nowej Soli na tle grupy porównawczej



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rycina 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Nowej Soli i gminach sąsiadujących w 2020 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.





## 2.2. Infrastruktura i środowisko

### Infrastruktura drogowa

W granicach Nowej Soli przebiega 70,6 km dróg gminnych, 26,6 km to drogi powiatowe, a 6,5 km stanowią drogi wojewódzkie. Zaledwie 4,1 km długości dróg to drogi nieutwardzone. Stan dróg monitorowany jest na bieżąco przez pracowników Wydziału Dróg Miejskich Urzędu Miejskiego w Nowej Soli. Dla dróg publicznych i obiektów inżynierskich wykonywane są roczne przeglądy okresowe potwierdzone wpisami w księgach dróg (obiektów). Bieżące zalecenia w zakresie poprawy stanu technicznego dróg dotyczą głównie wykonania wybiórczych napraw ubytków oraz uszkodzeń wynikających z eksploatacji.

Wśród najważniejszych szlaków komunikacyjnych można wyróżnić drogę ekspresową S3, znajdującą się po zachodniej stronie Miasta. Wydatki Miasta na transport i łączność w 2020 r. stanowiły 15% wydatków ogółem. Dane dotyczące wydatków na transport i łączność w latach 2016-2020 przedstawia poniższa tabela 5.

Tabela 5. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2016-2020 w Nowej Soli

	2016	2017	2018	2019	2020
Wydatki na transport i łączność	13 805 463,42	23 345 141,05	58 388 072,79	24 811 959,02	31 204 904,10
Udział w wydatkach ogółem (%)	10	15	30	13	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Współpraca międzygminna zauważalna jest dzięki partnerstwu w zakresie transportu zbiorowego. W celu optymalizacji oferty przewozowej w części powiatu nowosolskiego (Miasto Nowa Sól, Gminy: Nowa Sól, Koźuchów, Otyń, Kolsko, Siedlisko) oraz struktury zarządzania w 2017 r., zostało powołane Międzygminne Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SubBus Sp. z o.o., w której udziały posiadają wyżej wymienione gminy. Przewozy transportowe funkcjonują od lipca 2018 r. w formule komunikacji miejskiej. Udziałowcami spółki są gminy Nowosolskiego SubObszaru Funkcjonalnego, w którym Nowa Sól pełni rolę lidera obszaru. Przykładem działań NOF w zakresie usprawniania transportu zbiorowego pomiędzy gminami jest m.in. budowa Centrum Obsługi Pasażerów Nowosolskiego SubObszaru Funkcjonalnego w Nowej Soli oraz przebudowa budynku dworca PKP w Nowej Soli.

### Urządzenia sieciowe

#### Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Na terenie Nowej Soli działa Centralna Oczyszczalnia Ścieków, zlokalizowana przy ul. Polnej, dla której planowana jest modernizacja w celu poprawy technologicznej i ekonomicznej oczyszczalni. Działania te zostały zawarte w piątej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (V AKPOŚK), w której to Nowa Sól jest gminą wiodącą,

a w skład aglomeracji objętej działaniami wchodzi również Gmina Nowa Sól i Gmina Otyń. W ostatnim czasie w Nowej Soli trwają prace nad modernizacją sieci kanalizacyjnej. W 2020 r. wybudowano 2,4 km kanalizacji, przy czym całkowita jej długość wyniosła 108,8 km<sup>15</sup>.

Średnia dobowa przepustowość oczyszczalni to 8 175 m<sup>3</sup>, dla wartości maksymalnej określa wskaźnik 161 613 m<sup>3</sup> na dobę, a maksymalna wydajność oczyszczalni to 71 050 RLM. Jest to oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu, fosforu, spełniająca standardy odprowadzanych ścieków – spełnia wymagania określone w pozwoleniu wodnoprawnym oraz w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12.07.2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska oraz warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków.

Zgodnie z Wieloletnim Planem Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2021-2024<sup>16</sup> do najważniejszych działań na terenie Miasta w zakresie rozwoju sieci wodociągowej należą:

- modernizacja Stacji Uzdatniania Wody,
- likwidacja i wykonanie studni głębinowych,
- zasilanie w wodę wydzielonych obszarów na terenie południowej strefy Nowej Soli,
- wymiana sieci wodociągowej w ulicach: Struga, Targowej, Hożej, Bukowej, Akacyjnej, Wiśniowej, Czereśniowej, Klonowej, Sosnowej, Lubuskiej, Spacerowej, Żabiej,
- budowa sieci wodociągowej w ulicy przyległej do ul. Mickiewicza,
- rozbudowa systemu zdalnego odczytu wodomierzy,
- rozbudowa systemu monitoringu sieci wodociągowej.

Zadania z zakresu zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę realizuje Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Nowej Soli. Jednostka ta odpowiada za dostarczanie wody w Gminie Nowa Sól – Miasto oraz Gminie Nowa Sól – w miejscowościach Ciepeliów i Nowe Żabno. Według danych GUS długość sieci wodociągowej na terenie Miasta w 2020 r. wynosiła 106,3 km. W 2020 r. wszyscy mieszkańcy mieli dostęp do sieci wodociągowej. W tym samym roku według danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli 99,63% mieszkańców korzystała z sieci kanalizacyjnej, 0,25% osób korzystała ze zbiorników bezodpływowych, a 0,12% z przydomowych oczyszczalni ścieków.

### Sieć gazowa

Nowa Sól dysponuje siecią rozdzielczą gazu ziemnego o długości 101,33 km z 3 568 czynnymi przyłączami (w tym 3 041 przyłączy do budynków mieszkalnych). Zużycie gazu w 2020 r. wyniosło 76 296,6 MWh, z czego na ogrzewanie mieszkań przypało 75 246,8 MWh. Na

<sup>15</sup> Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

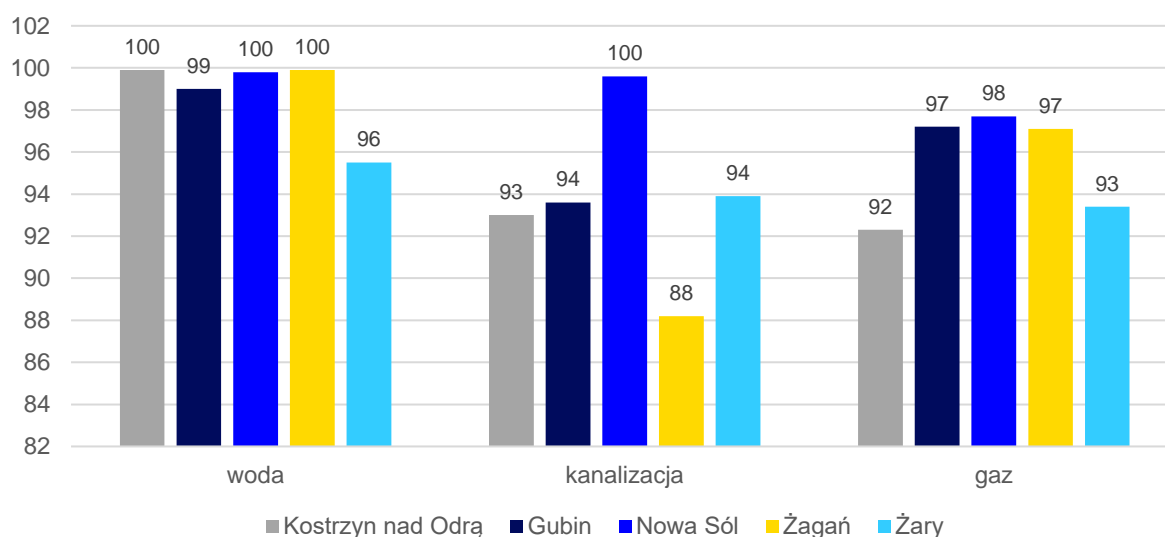
<sup>16</sup> Uchwała nr XLV/402/21 Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 30 września 2021 r.



terenie Miasta z sieci gazowej korzysta 37 327 osób, co w przeliczeniu daje 97,7% mieszkańców<sup>17</sup>.

Na wykresie 9. porównano udział korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej w Miastach z wybranej grupy porównawczej tj. Kostrzyn nad Odrą, Gubin, Nowa Sól, Żagań, Żary. Można zaobserwować, że stopień dostępności sieci wodociągowej jest najwyższy we wskazanej grupie – Kostrzyn nad Odrą, Nowa Sól i Żagań osiągają wskaźnik 100%, Gubin – 99%, a Żary – 96%. Natomiast pod względem skanalizowania oraz dostępu do sieci gazowej Nowa Sól osiągnęła najwyższe wyniki, czyli kolejno 100% i 98%. Różnice te są szczególnie znaczące w przypadku udziału osób korzystających z kanalizacji i świadczą o wysokim stopniu rozwinięcia opisywanej analizy technicznej w porównaniu z innymi jednostkami samorządowymi.

Wykres 9. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Nowej Soli i w grupie porównawczej w 2020 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

## Gospodarka odpadami

Za organizację systemu gospodarki odpadami komunalnymi z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych na terenie Nowej Soli odpowiada Związek Międzygminny „Eko-Przyszłość” w Nowej Soli.

Na terenie Miasta odpady odbierane są w rozdzieleniu na pięć frakcji: papier, tworzywa sztuczne i metale, szkło, bioodpady, odpady zmieszane. Odpady zmieszane i bioodpady z nieruchomości jednorodzinnych i niezamieszkałych odbierane są z częstotliwością co 2 tygodnie, selektywne – raz na miesiąc, z nieruchomości wielolokalowych i niezamieszkałych o zwiększonej częstotliwości odpady zmieszane i bioodpady co tydzień, a selektywne co

<sup>17</sup> Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

2 tygodnie, natomiast z nieruchomości wielolokalowych o zwiększonej częstotliwości odpady zmieszane i bioodpady 2 razy w tygodniu, a selektywne co tydzień.

Na posiedzeniu Zgromadzenia Związku Międzygminnego „Eko – Przyszłość” w dniu 26 listopada 2020 r. przyjęto uchwały, które od 1 stycznia 2021 r. wprowadzają zmianę wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Nowa wysokość opłaty podyktowana jest zmianami wynikającymi z nowelizacji ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 1439) z dnia 6 września 2019 r. m.in. obligatoryjną zbiórką selektywną, wyznaczeniem maksymalnych możliwych do ustalenia przez organ stawek opłat dla nieruchomości niezamieszkałych i letniskowych, skokową podwyżką opłat środowiskowych (o około 60%) oraz koniecznością pokrycia kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi (kosztów odbierania, transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych, tworzenia i utrzymywania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych tzw. PSZOK i obsługi administracyjnej tego systemu).

Punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych znajduje się przy ul. Polnej i przyjmuje odpady przez sześć dni w tygodniu, od poniedziałku do soboty. Poniższa tabela 6. przedstawia stan gospodarki odpadami na terenie Nowej Soli w latach 2016-2020. Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi sukcesywnie spada. Różnica między pierwszym a ostatnim analizowanym rokiem wynosi ponad 1 tys. Natomiast w przypadku ilości zebranych odpadów komunalnych wartość ta na przestrzeni ostatnich lat się zwiększała, osiągając wartość 16 932,0 Mg w 2020 r. Wartość ta bezpośrednio przekłada się na wskaźnik ilości zebranych odpadów przypadających na mieszkańca, który wzrósł z wartości 0,38 do 0,54.

Nowa Sól od lat wyróżniała się pod względem wskaźnika recyklingu. Już w 2016 r. przekraczała minimalny próg regulowany wymogami unijnymi w sprawie odpadów, poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu.

Tabela 6. Stan gospodarki odpadami w Nowej Soli w latach 2016-2020

		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi		32 465,00	32 115,00	32 062,00	31 673,00	31 457,00
Ilość zebranych odpadów komunalnych, w tym (Mg):		12 387,86	13 480,15	14 158,24	15 534,47	16 932,04
<i>zmieszane</i>		8 331,70	8 254,99	8 406,66	8 511,76	8 606,48
<i>segregowane</i>		4 056,16	5 225,16	5 751,58	7 022,71	8 325,56
<i>udział odpadów segregowanych</i>		33%	39%	41%	45%	49%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,38	0,42	0,44	0,49	0,54
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	Nowa Sól	28,43	32,8	44,4	40,37	46,13
	wymagany	18	20	30	40	50
Nowa Sól		70	78,1	98,7	100	95,31



		2016	2017	2018	2019	2020
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych	wymagany	42	45	50	60	70
	Nowa Sól	0	0	0	2,18	10,47
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	wymagany	45	45	40	40	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

Pomimo wszystkich opisywanych działań i prowadzonych przez Miasto polityk w zakresie gospodarowania odpadami, kwestią wymagającą uwagi jest problem występowania dzikich wysypisk. Pojawiają się one na terenie całego Miasta, szczególnie w centrum, ale także w miejscach niezagospodarowanych, zarośniętych i rzadko uczęszczanych.

### Jakość powietrza atmosferycznego

Jednym z czynników wpływających na stan powietrza atmosferycznego na terenie Miasta jest niska emisja, czyli emisja pyłów i szkodliwych gazów na wysokości do 40 m. Zanieczyszczenia te pochodzą z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób oraz z transportu spalinowego. Główne przyczyny niskiej emisji to:

- ogrzewanie domów słabej jakości paliwami (węglem i drewnem), palenie w piecach śmieci,
- korzystanie z przestarzałych pieców,
- nieodpowiednia izolacja domów i utrata energii w procesie ogrzewania,
- emisja komunikacyjna, czyli ruch samochodowy,
- mała popularność odnawialnych źródeł energii.

Niska emisja powoduje częstsze występowanie chorób alergicznych, zapalenia spojówek, astmy, poronień i niższej wagi urodzeniowej noworodków, POChP (przewlekłej, obturacyjnej choroby płuc) oraz nowotworów (w tym raka płuc). Nie tylko zdrowie pojedynczych ludzi jest narażone w wyniku długiej ekspozycji na niską emisję. Powoduje ona także m.in. zmiany klimatyczne na całym świecie, kwaśne deszcze, przenikanie zanieczyszczeń do wód i gleb, niszczenie zabytków i fasad budynków (w wyniku osadzania się na nich dwutlenku siarki).

Jakość powietrza w mieście pogarsza się głównie w okresie jesienno-zimowym, co skorelowane jest z okresem grzewczym. Na terenie Miasta zamontowanych jest 5 czujników do mierzenia jakości powietrza.

Sensory mierząc jakości powietrza pobierają następujące dane pomiarowe:

- temperaturę powietrza,
- wilgotność,
- ciśnienie,
- stężenie pyłów zawieszonych PM<sub>2,5</sub> oraz PM<sub>10</sub>.

W 2019, 2021 i obecnie, czyli w 2022 r. na terenie Miasta ustawiona jest mobilna stacja umożliwiająca pomiary stężeń zanieczyszczeń oraz ich ocenę poprzez roczne kampanie pomiarowe. Stacja wykonywała pomiary takich zanieczyszczeń, jak: tlenki azotu (NO, NO<sub>2</sub>, NO<sub>x</sub>), BTX (w tym benzen), pył zawieszony PM<sub>2,5</sub> i PM<sub>10</sub> oraz zawarte w nim benzo(a)piren B(a)P, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni i ołów Pb.

Od 1 lipca 2021 r. rozpoczął się proces zbierania deklaracji do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) informujących o rodzaju źródeł ciepła i spalania paliw. Obowiązek składania deklaracji spoczywa na właścicielu lub zarządcy budynku, w którym znajduje się źródło ciepła i spalania paliw. Dodatkowo Miasto Nowa Sól od marca 2021 r. rozpoczęło swoją inwentaryzację źródeł ciepła na terenie Miasta.

W celu ograniczania niskiej emisji na terenie miasta Rada Miejska w Nowej Soli w dniu 30 czerwca 2021 r. podjęła uchwałę nr XLII/381/21 w sprawie zasad udzielania i rozliczania dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Nowa Sól – Miasto na przedsięwzięcia ograniczania niskiej emisji poprzez dofinansowanie wymiany źródeł ogrzewania opartych na paliwie stałym, w lokalach i budynkach mieszkalnych na terenie Gminy Nowa Sól – Miasto (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2021 r., poz. 1670 ze zm.).

Celem programu pn. „Żegnamy kopciuchy”, który będzie realizowany także w latach następnych, jest wymiana starego pieca na paliwo stałe, tzw. „kopciucha” na inne ekologiczne źródła ogrzewania tj.: kotły gazowe, kotły na lekki olej opałowy, piece zasilane prądem elektrycznym, a także kotły na paliwo stałe lub na biomasę spełniające wymogi minimum klasy 5 oraz wymogi dotyczące ekoprojektu lub też podłączenie się do sieci ciepłowniczej z jednoczesną likwidacją wszystkich pieców opalanych paliwem stałym.

O dotację z miejskiego programu ubiegać się może osoba fizyczna bądź wspólnota mieszkaniowa, posiadająca tytuł prawny do nieruchomości znajdującej się w granicach administracyjnych miasta Nowa Sól.

### **Odnawialne Źródła Energii**

Jedną z najważniejszych kwestii znajdującą się w centrum uwagi samorządów jest konieczność dalszego zwiększenia produkcji energii z uwzględnieniem wpływu nowych mocy i rozwiązań na ekosystem. Może się to odbywać z udziałem Odnawialnych Źródeł Energii, czyli technologii, które z natury są najbezpieczniejsze dla środowiska naturalnego. Wśród OZE można wyróżnić m.in. elektrownie wodne, biomasę, biogaz, fotowoltaikę oraz elektrownie wiatrowe. W przypadku Nowej Soli, główną barierą dla rozwoju OZE jest brak terenów pod nie



przeznaczonych. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego w Nowej Soli nie przewidują terenów, które potencjalnie mogłyby zostać wykorzystane w przyszłości do m.in. wytwarzania ekologicznej energii.

Termomodernizacja budynków jest jedną z form oszczędzania energii, które pozwolą ograniczyć straty ciepła do minimum. Można to osiągnąć m.in. przez dodatkowe ocieplenie budynku oraz usprawnienie instalacji ogrzewania i ciepłej wody. W efekcie minimalne utraty ciepła przyczyniają się do oszczędności budżetowych pod względem ogrzewania budynków. W Nowej Soli większość budynków użyteczności publicznej będących w zarządzie Gminy Nowa Sól – Miasto w minionych latach zostały poddane termomodernizacji.

### **Komórka Monitorowania Środowiska**

Od 1 marca 2022 r. w Urzędzie Miejskim wydzielona została Komórka Monitorowania Środowiska. Ma ona ułatwić koordynację działań, które przyczynią się do lepszej jakości powietrza w mieście. Mieszkańcy otrzymają nie tylko wsparcie finansowe przy wymianie pieca, ale także wsparcie podczas ubiegania się o miejskie dotacje.

Ponadto Komórka zajmie się m.in. bieżącą aktualizacją danych o starych piecach i innych indywidualnych źródłach ciepła, wsparciem mieszkańców przy wymianie nieekologicznego systemu ogrzewania, rozbudową oraz zarządzaniem miejską siecią sensorów do mierzenia jakości powietrza, a także edukacją ekologiczną mieszkańców miasta. Będzie także koordynować działania związane z adaptacją miasta do zmian klimatu.

### **Plany i programy**

Gmina Nowa Sól – Miasto posiada opracowany i przyjęty uchwałą:

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Sól – Miasto na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowa Sól – Miasto na lata 2015-2032
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Nowosolskiego Subobszaru Funkcjonalnego,
- Miejski Program Wymiany Pieców pn.: „Żegnamy kopciuchy”

Zarządzeniem Prezydenta Miasta przyjęto także „Plan działań krótkoterminowych dla gminy Nowa Sól – Miasto w przypadku wystąpienia nadmiernej emisji szkodliwych substancji w powietrzu”.

### **Edukacja ekologiczna**

W ramach edukacji ekologicznej prowadzonej na terenie miasta Nowa Sól, organizowanych jest szereg akcji takich jak np. kampania na Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, teatrzyki oraz pikniki, które mają na celu zwiększenie świadomości na temat ochrony środowiska wśród

mieszkańców miasta Nowa Sól ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Na bieżąco dofinansowuje się edukację ekologiczną dzieci i młodzieży w nowosolskich przedszkolach oraz szkołach podstawowych.

Od kilkunastu lat prowadzona jest również akcja zwalczania szrotówka kasztanowcowiaczka, która polega między innymi na zakładaniu opasek lepowych oraz dyspenserów feromonowych z koszyczkiem na pniach kasztanowców, rosnących na terenie miasta Nowej Soli, rozdawaniu worków do gromadzenia liści z kasztanów, ich zbiórce oraz odpowiedniej utylizacji. Akcja dotyczy około 380 kasztanowców.

### **Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska**

Nowa Sól w zakresie ochrony środowiska działa wielopłaszczyznowo przez wprowadzenie planów, programów i polityk mających na celu poprawę zarówno jakości powietrza, ochrony wód i gleb.

Jednym z programów prowadzonych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest Program „Mój prąd”. Jest to instrument wsparcia dla instalacji fotowoltaicznych w gospodarstwach domowych. Dofinansowanie wynosi do 50% kosztów instalacji fotowoltaicznej, jednak nie więcej niż 5 tys. zł.

Kolejnym programem, z którego mogą korzystać mieszkańcy Miasta to Program „Moja woda”. Program ten koordynuje Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze. Jego celem jest ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury.

Miasto Nowa Sól opracowało „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej”, który jest niezbędny w procedurze pozyskiwania środków z programów operacyjnych i umożliwia jednostkom samorządu terytorialnego, przedsiębiorcom czy mieszkańcom ubieganie się o dofinansowanie inwestycji ze środków krajowych i Unii Europejskiej w zakresie ograniczenia emisji szkodliwych substancji do środowiska. Określa cele jakie są stawiane w zakresie gospodarki niskoemisyjnej i przypisuje im działania, które będą miały pozytywny wpływ na otoczenie.

Kolejnym dokumentem, który ma na celu zarządzanie Miastem na rzecz poprawy jakości i ochrony środowiska jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Sól – Miasto na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026”. Głównym jego celem jest prowadzenie polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. „Program Ochrony Środowiska” stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska.

Miasto Nowa Sól wprowadziło również obligatoryjny dokument gminny regulowany na poziomie ogólnokrajowym, czyli „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu





Gminy Nowa Sól – Miasto na lata 2015-2032”. Obowiązek usunięcia azbestu do końca 2032 r. spoczywa na właścicielach budynków. Usuwanie wyrobów azbestowych następuje sukcesywnie, najczęściej przy pracach remontowych bądź rozbiórkowych. Przyspieszenie tego działania jest możliwe przy zwiększeniu pomocy finansowej dla inwestorów oraz uproszczeniu procedury jej pozyskania.

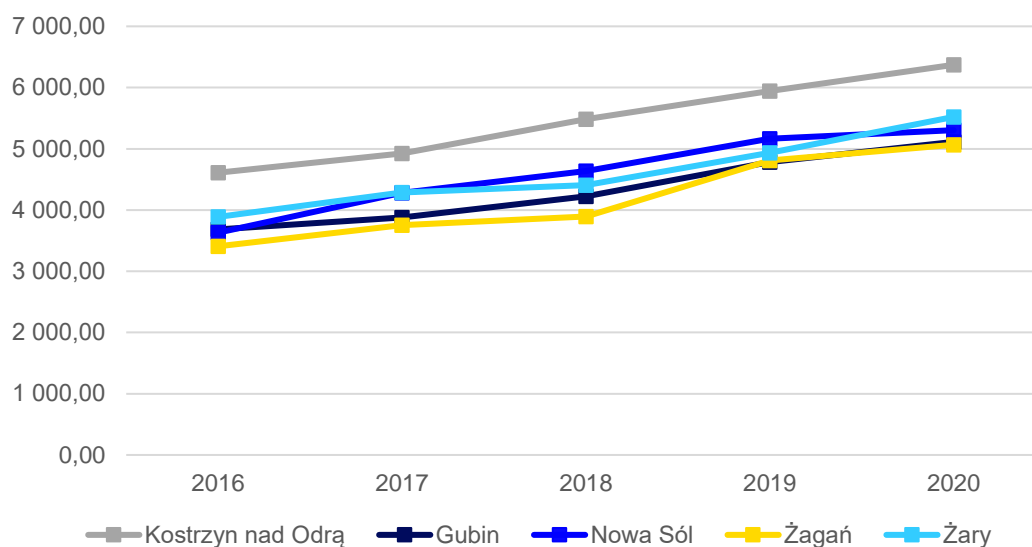
W 2020 r. wydanych zostało przez Prezydenta Miasta Nowa Sól siedem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Sporządzono raport o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięcia pn.: Stworzenie stanowiska badawczego w ramach projektu badawczo-rozwojowego. W 2021 r. wydanych zostało przez Prezydenta Miasta osiem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

### **2.3. Stan finansów samorządowych**

#### **Wykonanie budżetu**

W latach 2016-2020 dochody budżetu Miasta Nowa Sól ulegały sukcesywnemu zwiększeniu. W 2016 r. wyniosły one 143,3 mln zł, natomiast w 2020 r. osiągnęły wartość 206,8 mln zł. Wraz ze wzrostem dochodów budżetu Miasta analogicznie wzrastał wskaźnik dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Analizując wykres 10. można zauważyć, że w 2020 r. Nowa Sól na tle grupy porównawczej uplasowała się na 3 miejscu względem tego wskaźnika, a jego wzrost był jednym z najbardziej dynamicznych (+46%). W 2020 r. najwyższą wartość dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w grupie porównawczej miał Kostrzyn nad Odrą (6 371,58), następnie Żary (5 520,46), Nowa Sól (5 304,03), Gubin (5 112,92) oraz Żagań (5 065,71). Warto zauważyć, że wartość wskaźnika w analizowanych latach dla Nowej Soli praktycznie pokrywała się ze wskaźnikiem dla powiatu nowosolskiego i była tym samym niższa od wskaźnika dla województwa lubuskiego.

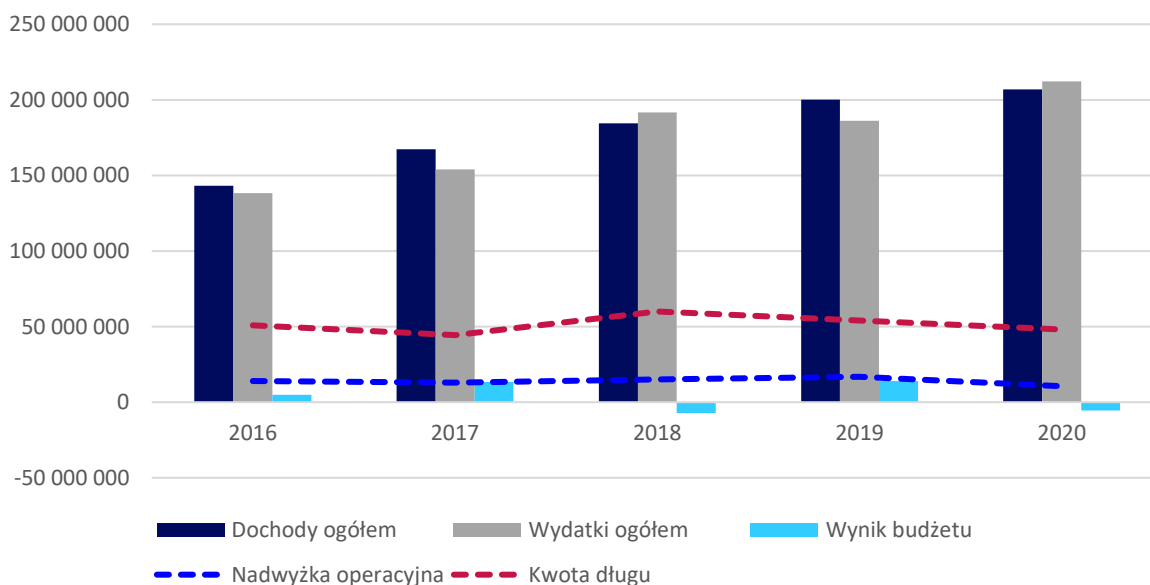
**Wykres 10. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Nowej Soli na tle powiatu i województwa w latach 2016-2020**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wraz ze wzrostem dochodów budżetu Miasta Nowa Sól, w ciągu ostatnich pięciu lat stale rosły również jego wydatki. Na wykresie 11. zauważa się, że kwota długu w analizowanych latach utrzymywała się na poziomie 44-60 mln zł, a jego wartość w 2020 r. wyniosła 48 mln (spadek o 6 mln zł w stosunku do roku poprzedzającego). W 2020 r. wartość długu przyjęła wartość równą 48 mln zł, co stanowiło 23% dochodów ogólnych. Natomiast nadwyżka osiągnęła wartość 10,5 mln zł.

**Wykres 11. Wykonanie budżetu Nowej Soli w latach 2016-2020**



Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.



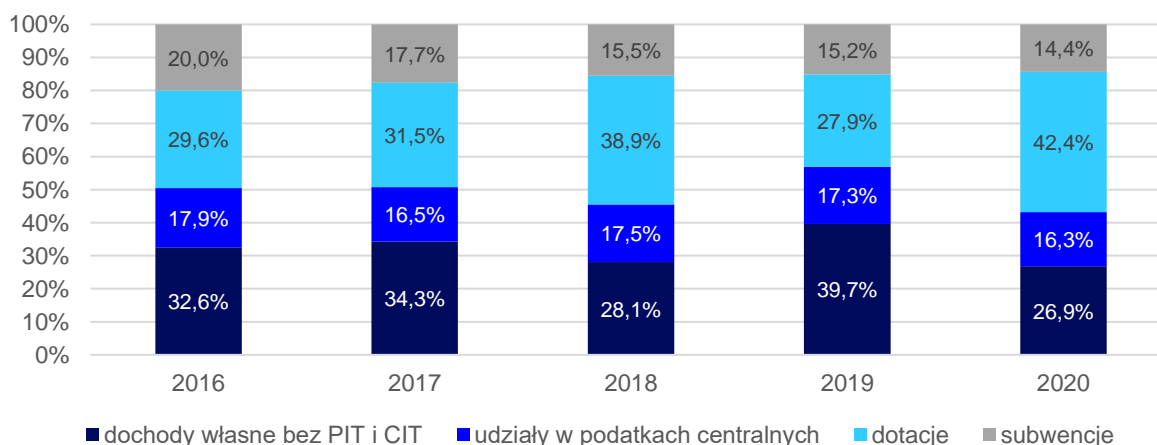
## Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne jednostek samorządowych, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów gmina posiada kompetencje uchwałodawcze, dzięki którym można decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki elastyczności w zakresie kształtowania tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

Poniższy wykres 12. przedstawia strukturę dochodów Miasta Nowa Sól w latach 2016-2020. W analizowanym okresie, największy wzrost dochodów własnych miał miejsce w 2019 r. Wtedy to wartość dochodów własnych wzrosła o 27,6 mln zł w stosunku do roku poprzedzającego. Natomiast w 2020 r. wartość dochodów własnych stanowiła 27% dochodów ogółem i wynosiła 55,5 mln zł (tj. 23,8 mln zł mniej niż w 2019 r.). Udział dochodów własnych budżetu Miasta z udziałami w podatkach centralnych (PIT i CIT) w dochodach ogółem budżetu obniżył się z poziomu 51% w 2016 r. do poziomu 43%, czyli o 8 pp. Wśród dochodów własnych budżetu Miasta największe znaczenie odgrywają kwoty wynikające z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnych, oraz podatku od środków transportowych.

W strukturze dochodów w Nowej Soli znaczenie również odgrywają kwoty wynikające z pozyskiwanych dofinansowań, które w 2020 r. stanowiły 42% dochodów ogółem. W 2019 r. zauważalny był znaczny wzrost udziałów dochodów własnych bez PIT i CIT. W 2019 r. Wzrost dochodów majątkowych wynikał ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych zlokalizowanych na terenie tzw. Południowej Strefie Przemysłowej.

Wykres 12. Struktura dochodów Nowej Soli w latach 2016-2020



Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Najmniejszy udział w strukturze dochodów posiada subwencja ogólna przekazywana z budżetu państwa. W 2020 r. wkład ten wynosił 29,7 mln zł i stanowił 14% dochodów ogółem. Należy podkreślić, że na całkowitą wartość subwencji w Nowej Soli składa się jej część oświatowa, która w 2020 r. wyniosła 24,5 mln zł.

Do budżetu Miasta wpływa corocznie 39,94% podatku od osób fizycznych oraz 6,71% od firm. Dlatego też największy dochód podatkowy notuje się w przypadku podatku od osób fizycznych. W 2020 r. w Nowej Soli przekroczył on 32 mln zł. Szczegółowe dane dotyczące dochodów podatkowych w Nowej Soli w latach 2016-2020 przedstawia tabela 7.

**Tabela 7. Dochody podatkowe Nowej Soli w latach 2016-2020**

	2016	2017	2018	2019	2020
PIT	24 403 545,00	26 287 879,00	30 950 051,00	33 362 213,00	32 373 224,00
CIT	1 236 603,80	1 337 744,05	1 341 452,47	1 312 329,37	1 436 624,63
podatek rolny	31 968,84	29 759,08	28 520,20	27 044,16	30 092,61
podatek od nieruchomości	21 745 825,66	23 004 561,47	25 335 233,72	27 638 142,98	27 063 728,29
podatek leśny	8 808,00	8 751,40	8 706,00	8 961,61	8 550,00
podatek od środków transportowych	553 967,72	711 267,66	467 791,51	668 965,04	443 363,44
karta podatkowa	47 033,02	42 058,96	36 582,64	40 259,57	40 282,81
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 454 526,00	1 251 796,12	1 401 164,28	1 656 496,84	1 596 320,72
wpływy z opłaty skarbowej	502 330,13	528 137,30	516 473,44	568 164,86	535 418,04
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

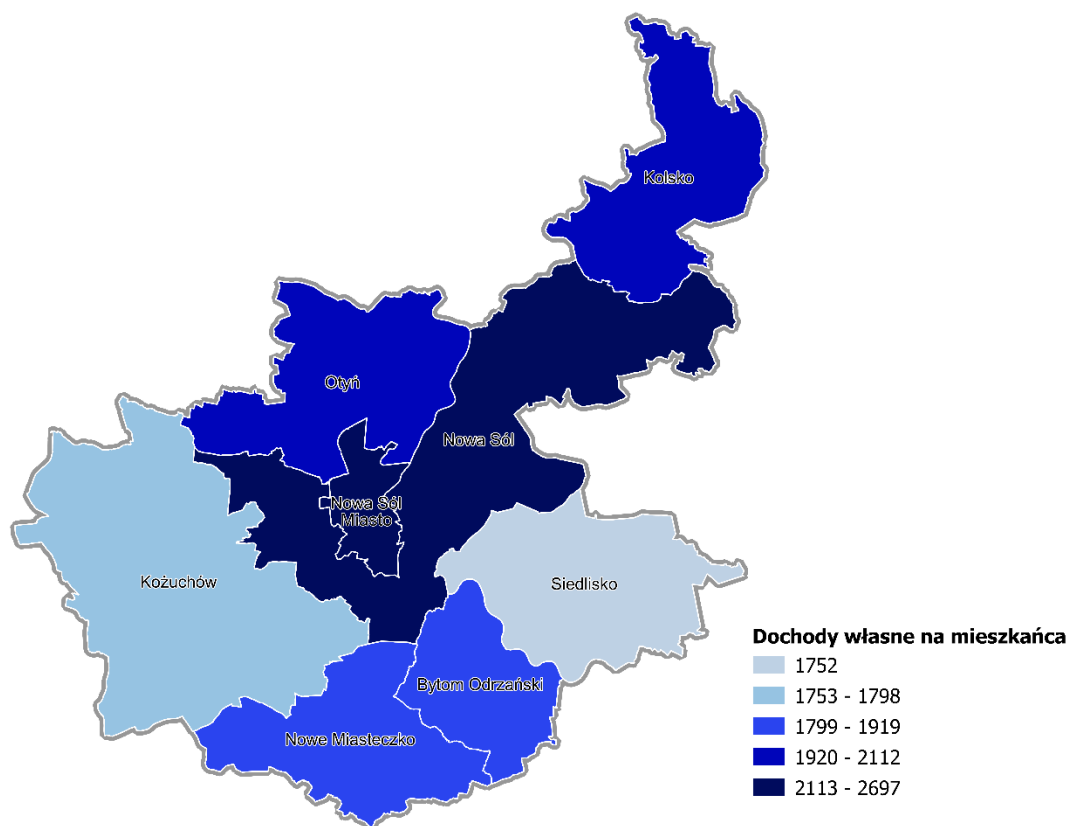
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Rycina poniżej przedstawia porównanie dochodów własnych budżetu Nowej Soli i gmin ościennych w przeliczeniu na 1 mieszkańca.





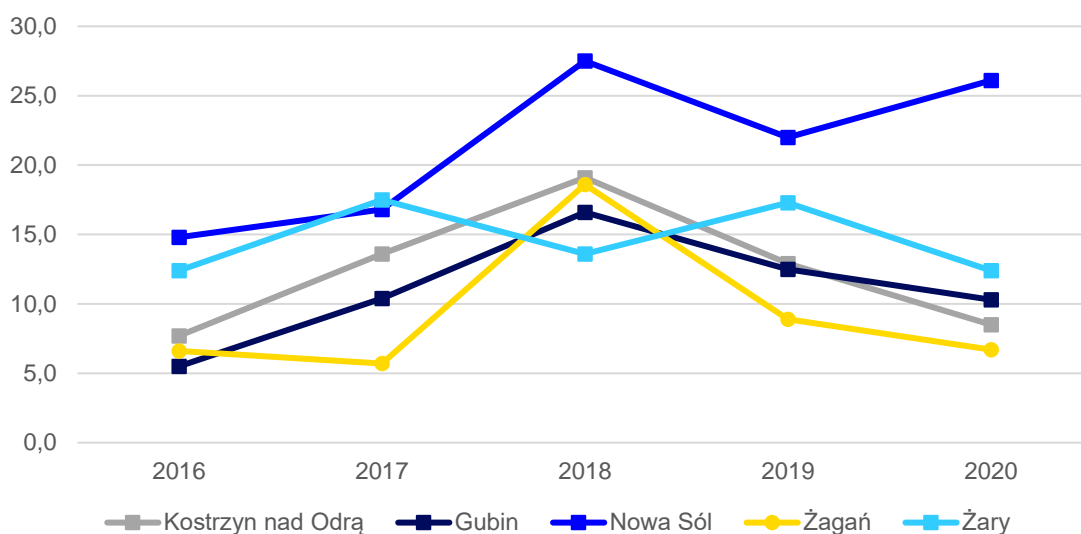
Rycina 14. Udział dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Nowej Soli i miejscowościach ościennych w 2020 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród wydatków budżetu Miasta Nowa Sól największą rolę odgrywają wydatki bieżące. W 2020 r. wyniosły one ponad 156,8 mln zł, stanowiąc 73,9% wydatków ogółem. Porównując udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w grupie porównawczej, można zaobserwować duże zróżnicowanie na przestrzeni lat 2016-2020. Zdecydowanie wśród analizowanej grupy, Nowa Sól wyróżnia się pod względem udziału wydatków inwestycyjnych dla których wskaźnik w 2020 r. był równy 26,1%. Dla porównania Miasta w analizowanym zestawieniu przyjmowały następujące wartości: Żary – 12,4; Gubin – 10,3; Kostrzyn nad Odrą – 8,5; Żagań – 6,7.

Wykres 13. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Nowej Soli na tle powiatu i województwa

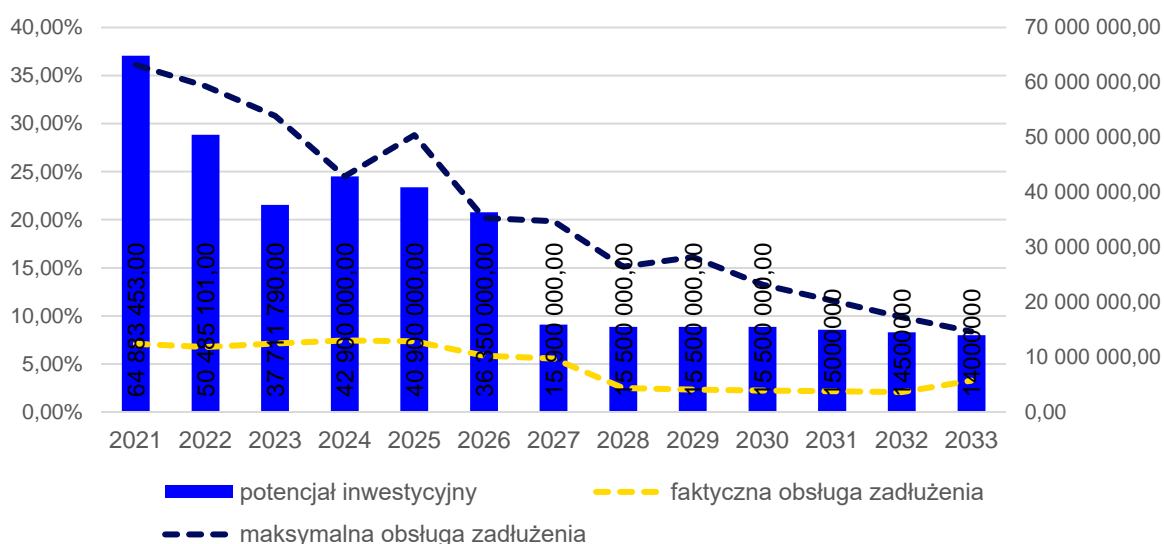


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

### Potencjał inwestycyjny

Poniższy wykres przedstawia potencjał inwestycyjny Miasta rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie realizacji Strategii (w latach 2022-2030) wyniesie 256,9 mln zł.

Wykres 14. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Nowej Soli na lata 2021-2033



Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XXXVI/309/20 Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej prognozy finansowej Gminy Nowa Sól-Miasto na lata 2021-2033.

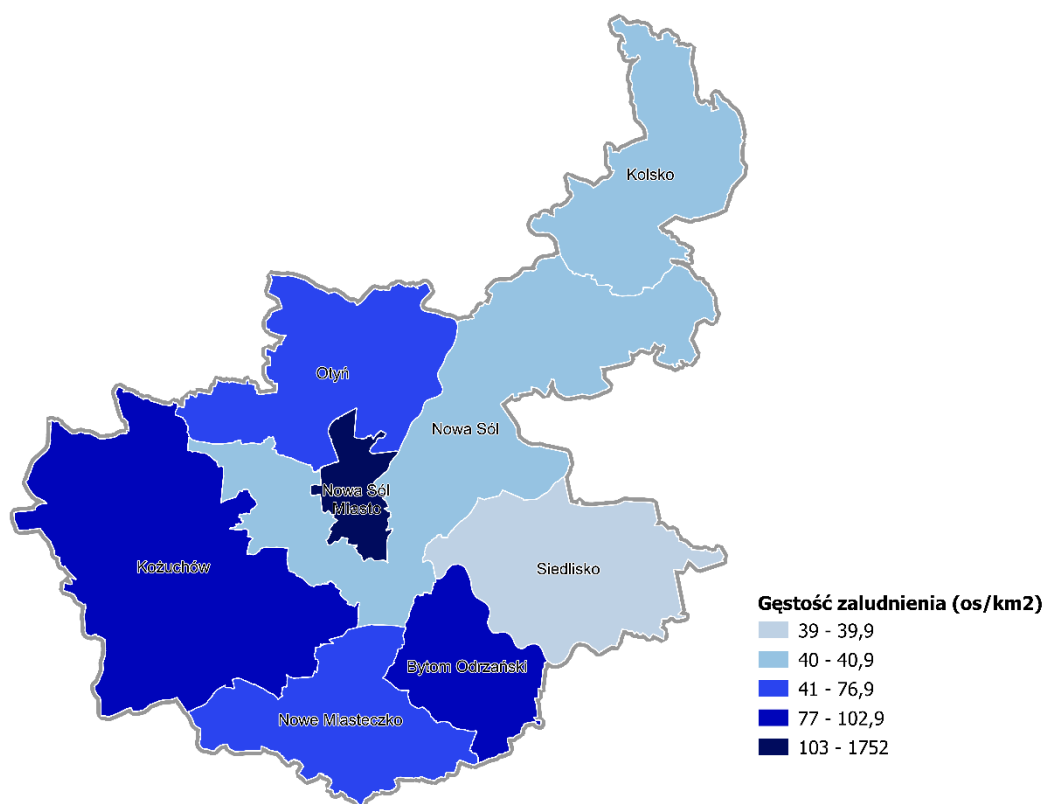


## CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

### 3.1. Demografia

Z końcem 2020 r. w Nowej Soli zarejestrowanych było 38 191 mieszkańców, co przełożyło się na gęstość zaludnienia Miasta równą 1 752 os/km<sup>2</sup>. Wynik ten, pod względem liczby mieszkańców oraz gęstości zaludnienia, plasuje Miasto na pierwszym miejscu w powiecie nowosolskim.

Rycina 15. Gęstość zaludnienia gmin powiatu nowosolskiego w 2020 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

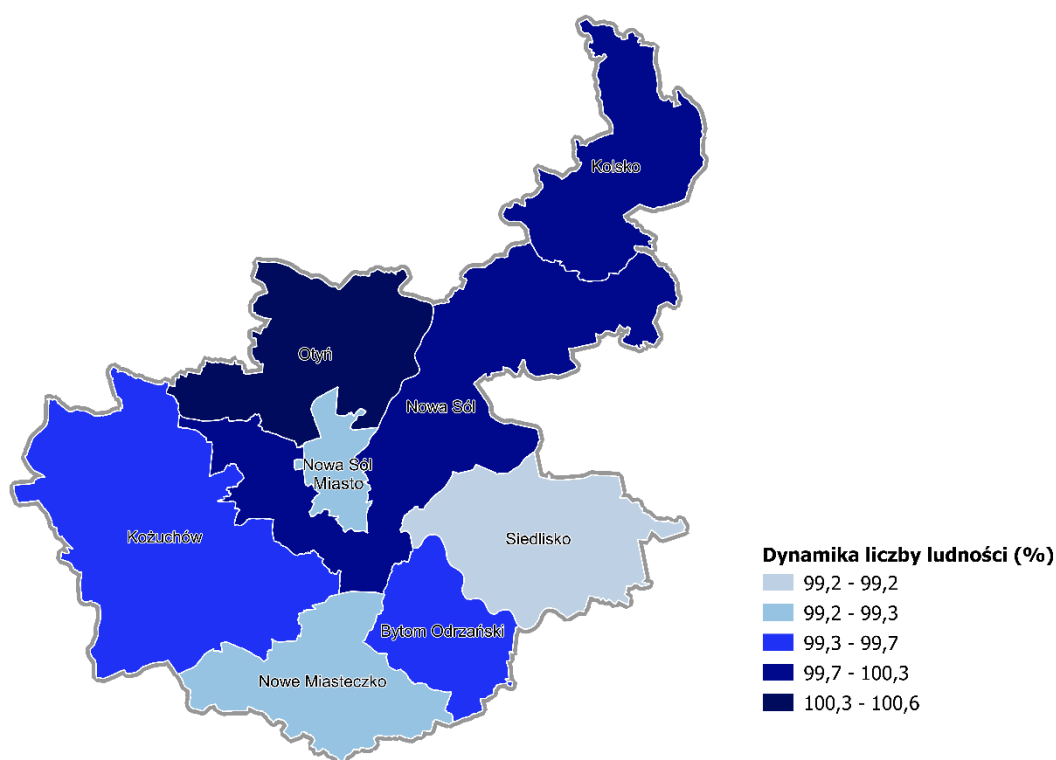
Poniższa tabela 8. przedstawia zmiany liczby ludności w powiecie nowosolskim w latach 2016-2020. W oparciu o analizę danych zauważa się, że w ciągu ostatnich 5 lat średnia dynamika zmian liczby ludności w powiecie nowosolskim wynosiła 99,6%, co oznacza spadek wartości. W gminach powiatu nowosolskiego największy spadek ludności zauważa się w gminach: Siedlisko, Nowa Sól – Miasto, Nowe Miasteczko. Do gmin charakteryzujących się wzrastającym współczynnikiem liczby ludności należą gmina Otyń i gmina Nowa Sól.

Tabela 8. Zmiany liczby ludności w powiecie nowosolskim w latach 2016-2020

JST	2016	2017	2018	2019	2020	średnia dynamika
<b>powiat nowosolski</b>	<b>87 127</b>	<b>86 949</b>	<b>86 634</b>	<b>86 156</b>	<b>85 733</b>	<b>99,6%</b>
Bytom Odrzański	5 499	5 465	5 440	5 426	5 376	99,4%
Kolsko	3 324	3 306	3 333	3 311	3 307	99,9%
Koźuchów	16 085	16 085	16 056	15 881	15 901	99,7%
Nowa Sól	39 258	39 098	38 843	38 645	38 191	99,3%
Nowa Sól – gmina	6 905	6 944	6 969	6 943	6 992	100,3%
Nowe Miasteczko	5 477	5 445	5 391	5 358	5 333	99,3%
Otyń	6 911	6 953	6 980	7 012	7 079	100,6%
Siedlisko	3 668	3 653	3 622	3 580	3 554	99,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rycina 16. Średnia dynamika wzrostu liczby ludności w gminach w powiecie nowosolskim w latach 2015-2020



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analogiczną sytuację do Miasta Nowej Soli można zaobserwować w grupie porównawczej uwzględniającej miasta w województwie lubuskim pełniących funkcję ośrodków wielofunkcyjnych. W miastach tych średnia dynamika zmian liczby ludności oscyluje w granicy 99,1-99,6%, co oznacza spadek liczby ludności. Zjawisko depopulacji jest zjawiskiem ponadregionalnym i stanowi jeden z podstawowych czynników warunkujących proces kurczenia się miast. Zmiany ludności w grupie porównawczej w latach 2016-2020 przedstawia tabela 9.





Tabela 9. Zmiany liczby ludności w grupie porównawczej w latach 2016-2020

JST	2016	2017	2018	2019	2020	średnia dynamika
Nowa Sól	39 258	39 098	38 843	38 645	38 191	99,3%
Kostrzyn nad Odrą	18 055	17 918	17 776	17 730	17 704	99,5%
Gubin	16 773	16 740	16 687	16 614	16 528	99,6%
Nowa Sól	39 258	39 098	38 843	38 645	38 191	99,3%
Żagań	26 188	26 148	25 812	25 668	25 265	99,1%
Żary	38 048	37 907	37 682	37 304	37 052	99,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mieszkańcy Nowej Soli w 2020 r. zawarli 129 małżeństw, co odpowiada 3,3 małżeństwom na 1 tys. mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa lubuskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,2 rozwodów przypadających na 1 tys. mieszkańców. Jest to więcej od wartości dla województwa lubuskiego oraz mniej od wartości dla kraju. Nowa Sól ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -216. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,60 na 1 tys. mieszkańców Nowej Soli. W 2020 r. urodziło się 311 dzieci, w tym 48,2% dziewczynek i 51,8% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosił 0,65 i był nieznacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Na 1 tys. ludności Nowej Soli przypadało 13,66 zgonów. Jest to więcej od wartości średniej dla województwa lubuskiego oraz więcej od wartości średniej dla kraju. W 2020 r. zarejestrowano 292 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 386 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Nowej Soli -94. W tym samym roku 7 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 3 wymeldowania za granicę – daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 4.

Liczba mieszkańców Miasta jest mocno skorelowana ze wskaźnikiem przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Analizując sytuację pod względem salda migracji w Nowej Soli warto zauważyć, że wartość ta na przestrzeni lat 2016-2020 była ujemna. W 2016 r. saldo wynosiło -111, natomiast w 2020 r. jego wartość wyniosła -90. Czynnikiem mocno oddziałującym na liczbę mieszkańców jest przyrost naturalny, który w 2020 r. osiągnął najniższą wartość (-216) w minionym dziesięcioleciu.

Na terenie miasta w ostatnich latach można zaobserwować ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 tys. mieszkańców. W 2020 r. osiągnął on wartość -5,60 i był niższy od wskaźnika dla powiatu nowosolskiego (-4,62) i województwa lubuskiego (-3,95). W analizowanej grupie porównawczej niższym wskaźnikiem charakteryzowała się jedynie gmina Żagań, natomiast w każdej jednostce samorządowej wskaźniki te nie osiągnęły wartości dodatnich. W stosunku do 2016 r. wartości przyrostu naturalnego dla analizowanych

jednostek zmniejszyły się. Największy spadek zauważono w Żaganiu (-1,32), następnie w Nowej Soli – miasto (-1,02) i Żarach (-0,95).

W przypadku wskaźnika salda migracji w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców najniższe wartości zaobserwowano w Żaganiu (-8,40), Żarach (-3,80) i Gubinie (-2,50). Nowa Sól z wartością -2,30 na tle grupy porównawczej kształtuje się korzystniej, ale wskaźnik ten nadal jest znacznie niższy od średniej powiatu (-0,40) i województwa (-0,70). Szczegółowe dane dotyczące przyrostu naturalnego i salda migracji w analizowanych jednostkach przedstawia tabela 10.

**Tabela 10. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w grupie porównawczej, w powiecie nowosolskim i w województwie lubuskim w latach 2016-2020**

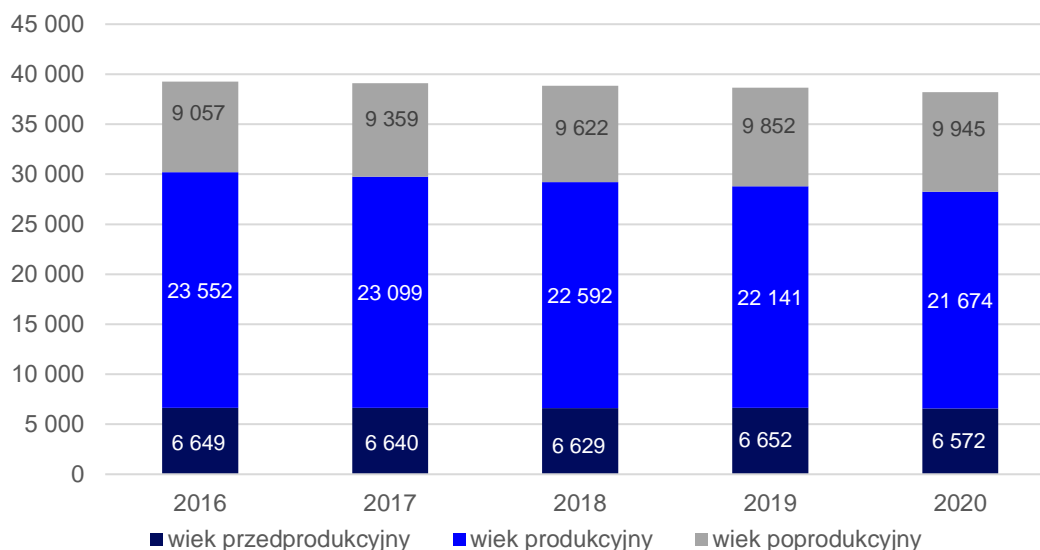
JST	przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców		saldo migracji na 1 tys. mieszkańców	
	2020	średnia zmiana wskaźnika od 2016	2020	średnia zmiana wskaźnika od 2016
<b>województwo lubuskie</b>	<b>-3,95</b>	<b>-0,93</b>	<b>-0,70</b>	<b>0,03</b>
<b>powiat nowosolski</b>	<b>-4,62</b>	<b>-0,84</b>	<b>-0,40</b>	<b>0,40</b>
Kostrzyn nad Odrą	-2,71	-0,76	-2,40	-0,10
Gubin	-3,68	-0,65	-2,50	0,03
Nowa Sól	-5,60	-1,02	-2,30	0,13
Żagań	-6,35	-1,32	-8,40	-1,18
Żary	-4,41	-0,95	-3,80	0,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców w Nowej Soli zmienia się także struktura ludności w poszczególnych grupach wiekowych. W ostatnich pięciu latach liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 1,2%. Zauważalny spadek nastąpił również w przypadku ludności w wieku produkcyjnym, stanowiącej 56,8% mieszkańców ogółem, dla której wartość zmniejszyła się o 8%. W związku z rosnącą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym (+9,8% w stosunku do 2016 r.) zauważa się zjawisko starzejącego się społeczeństwa. Jest to zjawisko zarówno lokalne, jaki i krajowe, które wynika z tendencji demograficznych. Starzenie się społeczności jest efektem dwóch dominujących trendów, a mianowicie wydłużenia przeciętnego trwania życia ludzkiego, a także spadku dzietności.



Wykres 15. Struktura ludności w Nowej Soli w latach 2016-2020



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Opisywany trend starzejącego się społeczeństwa ma przełożenie na wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego, który został zaprezentowany w tabeli 11. Wartości niniejszego wskaźnika dla grupy porównawczej w 2020 r. oscylowały w granicy 25,2-33,8%. W przypadku wskaźnika mieszkańców w wieku kreatywnym warto zauważyć tendencję spadkową dla całej grupy analizowanych jednostek. W Nowej Soli udział mieszkańców w wieku kreatywnym w 2016 r. wynosił 15,57 i w ciągu 5 lat zmniejszył się do wartości 12,76. Analogiczną sytuację można zaobserwować w pozostałych miastach województwa lubuskiego, których dane zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 11. Wskaźniki demograficzne dla grupy porównawczej, powiatu nowosolskiego i województwa lubuskiego w 2016 i 2020 r.

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym (%) <sup>1</sup>			senioralne obciążenie demograficzne (%) <sup>2</sup>		
	2016	2020	dynamika	2016	2020	dynamika
<b>województwo lubuskie</b>	<b>15,60</b>	<b>13,50</b>	<b>87</b>	<b>22,30</b>	<b>27,40</b>	<b>123</b>
<b>powiat nowosolski</b>	<b>15,13</b>	<b>13,41</b>	<b>89</b>	<b>23,70</b>	<b>28,80</b>	<b>122</b>
Kostrzyn nad Odrą	15,94	14,08	88	21,30	25,20	118
Gubin	15,57	13,27	85	22,40	28,30	126
Nowa Sól	15,03	12,76	85	27,50	33,80	123
Żagań	15,33	12,61	82	23,60	30,50	129
Żary	15,05	12,90	86	24,50	31,10	127

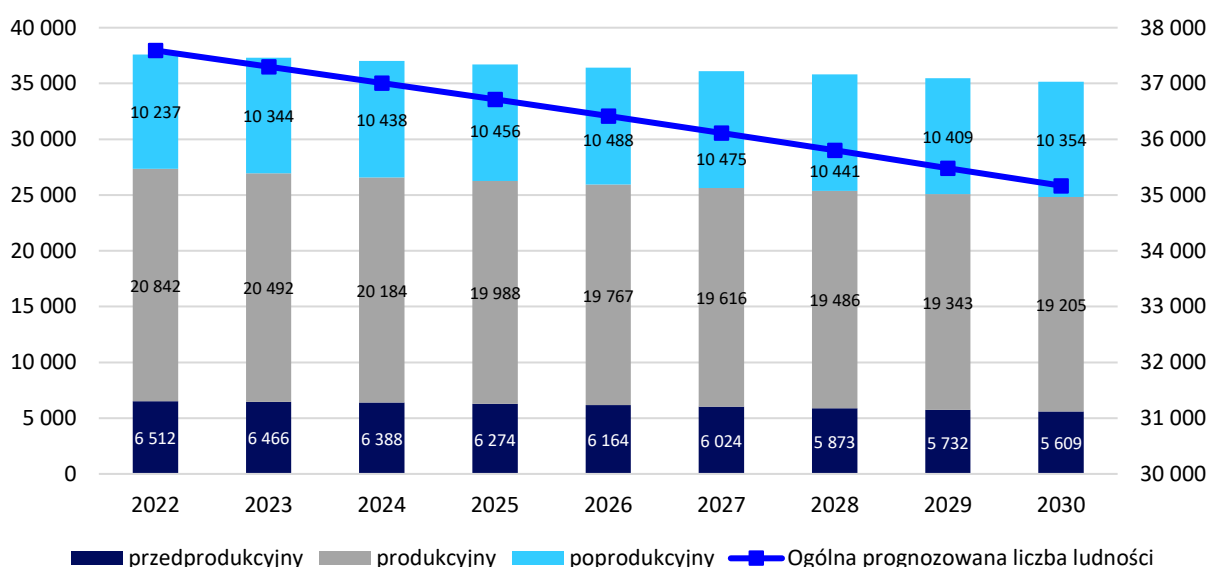
<sup>1</sup> ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

<sup>2</sup> ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Prognozy opracowane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że w perspektywie do 2030 r. liczba ludności w Nowej Soli będzie ulegała zmniejszeniu. Prognozuje się, że w 2025 r. w Nowej Soli będzie 36 718 mieszkańców, a w 2030 r. 35 168. Największy udział osób w wieku poprodukcyjnym szacuje się na 2027 r. W przypadku osób w wieku produkcyjnym ich liczba z roku na rok będzie się sukcesywnie zmniejszała i prognozuje się, że w 2030 r. osiągnie wartość 19 205, co będzie odpowiadało 54,6% mieszkańców ogółem. Analogiczną sytuację prognozuje się dla ludności w wieku przedprodukcyjnym, w przypadku której wartość z 6 512 w 2022 r. ma zmniejszyć się do 5 609 w 2030 r.

Wykres 16. Prognoza liczby ludności dla Nowej Soli na lata 2022-2030



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższa prognoza pokrywa się z wymiarem krajowym, w którym zauważa się tendencje do spadku liczebności młodych ludzi, przy jednoczesnym gwałtownym wzroście liczby ludzi starszych w społeczeństwie. Negatywnym zjawiskiem niosącym zagrożenie dla miast jest także rozwijający się proces suburbanizacji. Nowa Sól jako ośrodek centralny powiatu nowosolskiego jest szczególnie narażona na spadek liczby mieszkańców i powiększanie się obszarów podmiejskich.

### 3.2. Kapitał społeczny

#### Przedszkola i żłobki

Na terenie Nowej Soli funkcjonuje jeden Żłobek Miejski im. Stefanii Wilczyńskiej, do którego w 2020 r. uczęszczało 103 dzieci oraz cztery żłobki niepubliczne<sup>18</sup>. Łącznie do żłobków niepublicznych uczęszczało blisko 80 dzieci.

<sup>18</sup> Od 1 marca 2022 r. na terenie Miasta Nowa Sól funkcjonuje 5 niepublicznych żłobków.



W Nowej Soli funkcjonuje dziewięć przedszkoli publicznych, których organem prowadzącym jest Gmina Nowa Sól – Miasto oraz cztery przedszkola niepubliczne. Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli publicznych, których organem prowadzącym jest samorząd gminny. Najwięcej dzieci w roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało do przedszkoli nr 7, nr 6 i nr 11. Średnia wielkość grupy w przedszkolach publicznych wahała się w przedziale 20-25 osób i była zbliżona dla wszystkich jednostek. Przedszkola publiczne otwarte są w godzinach 6:00 – 16:00, natomiast żłobek miejski funkcjonuje w godzinach 6:30 – 16:00. Opieka w przedszkolach prywatnych łącznie obejmuje 266 dzieci w 14 grupach przedszkolnych (tabela 13).

**Tabela 12. Opieka przedszkolna i żłobkowa na terenie Nowej Soli (jednostki publiczne dla których organem prowadzącym jest samorząd gminny) – rok szkolny 2019/2020**

Przedszkole	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
PP nr 1	87	4	21,75	6:00 – 16:00
PP nr 2	89	4	22,25	6:00 – 16:00
PP nr 5	73	3	24,33	6:00 – 16:00
PP nr 6 im. Marii Konopnickiej	132	6	22,00	6:00 – 16:00
PP nr 7 z Oddziałami Integracyjnymi	194	9	21,56	6:00 – 16:00
PP nr 8	95	4	23,75	6:00 – 16:00
PP nr 9 z Oddziałami Integracyjnymi	100	5	20,00	6:00 – 16:00
PP nr 11	125	5	25,00	6:00 – 16:00
PP nr 12	172	7	24,57	6:00 – 16:00
Żłobek Miejski im. Stefanii Wilczyńskiej	103	b.d.	b.d.	6:30 – 16:00
<b>PP ogółem*</b>	<b>1 067</b>	<b>47</b>	<b>22,7</b>	–

\* Uwagi: nie zawiera informacji na temat żłobka miejskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

**Tabela 13. Opieka przedszkolna na terenie Nowej Soli (jednostki niepubliczne) – rok szkolny 2019/2020**

Przedszkole	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
Przedszkole niepubliczne "Przyszłości"	83	4	20,75	6:30 – 16:30
Nibylandia s.c. Marek Małkiewicz, Wiesław Golec	21	2	10,5	6:30 – 17:00
Niepubliczne Przedszkole i Żłobek "Słoneczko"	71	4	17,75	6:30 – 17:00
Prywatne Przedszkole „Mali Odkrywcy” s.c.	91	4	22,75	6:30 – 16:30
<b>Przedszkola prywatne ogółem*</b>	<b>266</b>	<b>14</b>	<b>19,0</b>	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie danych za lata 2016-2020 pod kątem opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym w Nowej Soli. Zauważa się, że w stosunku do 2016 r. liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych wzrosła. W minionych latach sukcesywnie podnosił się

również koszt utrzymania 1 dziecka – zarówno w przedszkolach miejskich (w 2020 r. 1 038,19 zł na 1 dziecko), jak i przedszkolach niepublicznych (w 2020 r. 778,64 zł na 1 dziecko). Do przedszkoli mających swoją siedzibę na terenie Nowej Soli w 2020 r. uczęszczało 18 dzieci posiadających miejsce zamieszkania na terenie innych JST. Szczegółowe dane opisujące system opieki przedszkolnej w Nowej Soli zostały opracowane w tabeli 14.

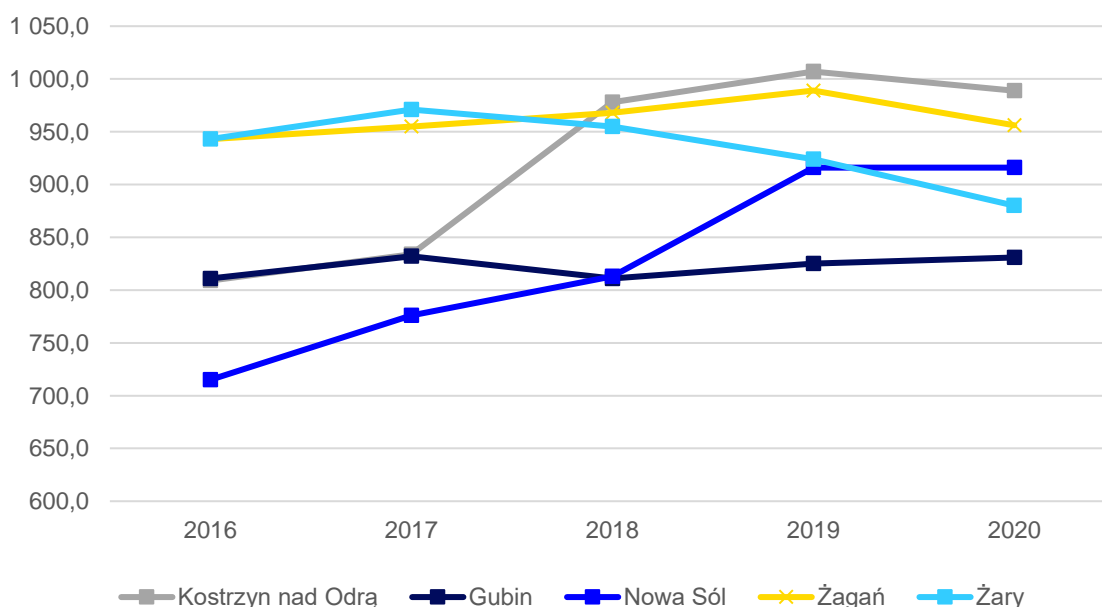
**Tabela 14. Opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym w Nowej Soli w latach 2016-2020**

	2016	2017	2018	2019	2020
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną (os.) publiczne i niepubliczne	1 143	1 214	1 312	1 370	1 356
Liczba dzieci z terenu miasta w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	12	39	33	18	18
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie miasta (os.)	27	32	43	63	77
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	796,19	784,81	832,02	918,88	1 038,19
Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym (zł)	597,14	588,61	624,02	689,16	778,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

Wykres 17. przedstawia wskaźnik liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Nowej Soli, Kostrzynie nad Odrą, Gubinie, Żaganiu oraz Żarach. Nowa Sól w 2016 r. miała najniższy wskaźnik w grupie porównawczej, natomiast w latach 2018-2019 nastąpił znaczny jego wzrost. Analizując poniższe zestawienie można zauważyć, że najwyższym wskaźnikiem w 2020 r. charakteryzował się Kostrzyn nad Odrą (989,0), Żagań (956,0) oraz Nowa Sól (916,0).

**Wykres 17. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Nowej Soli na tle grupy porównawczej**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.



## Edukacja szkolna

W Nowej Soli działa sześć publicznych szkół podstawowych oraz niepubliczna Katolicka Szkoła Podstawowa. Średnio na jedną szkołę podstawową w roku szkolnym 2019/2020 przypadało 483 uczniów oraz zapewnionych było średnio 49 etatów nauczycieli. Średnia liczba oddziałów na poszczególnych poziomach nauczania wyniosła 23, a średnia wielkość oddziału to 20,6. W ostatnim roku szkolnym w 2020/2021 średnia wieku nauczycieli kształtowała się następująco dla poszczególnych szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa nr 1 – **51,8**,
- Szkoła Podstawowa nr 2 – **50,2**,
- Szkoła Podstawowa nr 3 – **44,4**,
- Szkoła Podstawowa nr 5 – **48,4**,
- Szkoła Podstawowa nr 6 – **49,1**,
- Szkoła Podstawowa nr 8 – **52,9**.

Szczegółowe dane dotyczące poszczególnych szkół podstawowych funkcjonujących na terenie Miasta zostały przedstawione w tabeli 15.

Tabela 15. Szkoły podstawowe na terenie Nowej Soli w roku szkolnym 2020/2021

Szkoła Podstawowa	Liczba uczniów	Liczba etatów nauczycieli	Liczba oddziałów na poszczególnych poziomach nauczania	Średnia wielkość oddziału	Salę lekcyjne
SP Nr 1	579	52,04	27	21,4	35
SP Nr 2	310	48,44	16	19,4	18
SP Nr 3	262	28,15	14	18,7	14
SP Nr 5	298	32,9	15	19,9	10
SP Nr 6	599	55,05	27	22,2	20
SP Nr 8	850	76,2	39	21,8	39
<b>Średnia</b>	<b>483</b>	<b>48,8</b>	<b>23</b>	<b>20,6</b>	<b>23</b>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

Stan szkół publicznych na terenie Miasta jest zróżnicowany. Większość sal gimnastycznych, boisk oraz kompleksów sportowych jest w stanie dobrym lub bardzo dobrym. W Szkole Podstawowej nr 1 funkcjonują 3 sale gimnastyczne oraz boisko w dobrym stanie technicznym. Szkoła Podstawowa nr 2 również posiada salę gimnastyczną w dobrym stanie technicznym, boisko trawiaste, boisko z nawierzchnią poliuretanową. Szkoła Podstawowa nr 3 użytkuje salę gimnastyczną przylegającą do budynku należącą do MOSiR, która jest w bardzo dobrym stanie technicznym. Szkoła Podstawowa nr 5 jest w posiadaniu boiska oraz niepełnowymiarowej sali gimnastycznej, która jest w dobrym stanie. Natomiast Szkoła Podstawowa nr 6 posiada kompleks sportowy „ORLIK” w stanie bardzo dobrym, salę gimnastyczną w stanie dobrym, szatnie dziewcząt i chłopców, toalety przy sali gimnastycznej. W Szkole Podstawowej nr 8

planowana jest termomodernizacja, która docelowo wyniesie 18 mln zł. Szkoła ta jest obecnie w posiadaniu 2 sal gimnastycznych w dobrym stanie technicznym. Szczegółowe dane dotyczące pozostałego wyposażenia i funkcjonalności przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 16. Wyposażenie szkół podstawowych w Nowej Soli w roku szkolnym 2020/2021**

Nazwa szkoły:	SP 1	SP 2	SP 3	SP 5	SP 6	SP 8
Pracownie językowe	tak	nie	nie	nie	tak	tak
Komputery do użytku uczniów (szt.)	69	64	24	31	48 (24 w stanie dobrym, 24 w stanie złym)	54
Projektory multimedialne (szt.)	33	21	11	13	19	26
Monitoring szkoły	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Godziny otwarcia świetlicy	6.30-16.00	6.30 -15.30	11.00-16.00 4x w tygodniu oraz 10.00-16.00 1x w tygodniu	6.50-15.50	6:30 - 16:00	6:30-16:30
Parkingi dla kadry / rodziców	nie	tak	tak	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak/nie	tak/ nie	tak/nie	tak/nie	tak/nie, wyłącznie pomieszczenie na gabinet	tak/nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	sportowe	integracyjne	nie	nie	nie	sportowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

W Nowej Soli każda ze szkół podstawowych miała 1 stypendystę Ukrytych Talentów. Jest to nagroda dla najbardziej utalentowanych, młodych osób wręczana od 8 lat przez Fundację Ukryte Talenty. Fundacja ta organizuje także różnego rodzaju programy stypendialne, obozy szkoleniowe, a także seminaria i konferencje. W roku szkolnym 2020/2021 sześciu uczniów ze szkół podstawowych z Nowej Soli otrzymało stypendium Marszałka Województwa Lubuskiego a w roku szkolnym 2021/2022 – dziesięciu uczniów.

Uczniowie publicznych szkół podstawowych mają też osiągnięcia w konkursach przedmiotowych Lubuskiego Kuratora Oświaty. Tytuły Laureata bądź Finalisty zdobywają z takich przedmiotów jak: matematyka, język polski, chemia, fizyka, język angielski, historia czy biologia. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 17. Zestawienie Laureatów i Finalistów konkursów przedmiotowych Lubuskiego Kuratora Oświaty w poszczególnych latach szkolnych**

Rok szkolny	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Liczba Finalistów	10	16	12
Liczba Laureatów	2	3	3

Źródło: strona internetowa <http://ko-gorzow.edu.pl> i dane publicznych szkół podstawowych.

Uczniowie szkół na terenie Miasta Nowa Sól korzystają z publicznego transportu zbiorowego – komunikacji miejskiej. Dowóz uczniów z niepełnosprawnościami do szkół na terenie Miasta





realizuje podległa jednostka Urzędu Miasta – MOSiR. W 2020 r. liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Miasta wynosiła 2 912 osób. Liczba uczniów, którzy uczęszczali do szkół w innych miejscowościach w 2020 r. wynosiła 76.

W 2020 r. liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie miasta wynosiła 2 912 osób. Liczba uczniów, którzy uczęszczali do szkół w innych miejscowościach w 2020 r. wynosiła 76. Powyższe dane w latach 2016-2020 zostały zaprezentowane w tabeli 18.

**Tabela 18. Uczniowie w szkołach na terenie innych gmin w roku szkolnym 2020/2021**

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie miasta (os.)	2 318	2 299	2 873	2 962	2 913	2 912
Liczba uczniów z terenu miasta, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	29	26	34	38	51	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

Zestawiając dane wyników egzaminów ósmoklasisty ze średnią krajową, Nowa Sól ma niższe wyniki z j. polskiego (-2 pp.), matematyki (-1 pp.), j. niemieckiego (-19 pp.) oraz wyższy z j. angielskiego (+1 pp.). W porównaniu do średniej województwa lubuskiego, Nowa Sól osiągnęła wyższe wyniki z j. polskiego (o 1 pp. więcej), matematyki (+3 pp.), j. angielskiego (+3 pp.), natomiast niższe z j. niemieckiego (-18 pp.). Średnia dla Miasta pod względem osiąganych wyników z egzaminów ósmoklasisty przewyższa średnią dla powiatu nowosolskiego z j. polskiego, matematyki oraz j. angielskiego. Świadczy to o dobrym poziomie nauczania szkół w Mieście w odniesieniu do pozostałych regionów. Dane z wynikami egzaminów dla poszczególnych szkół w 2021 r. prezentuje tabela 19.

**Tabela 19. Wynik egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych w Nowej Soli na tle miasta i powiatu w 2021 r.**

	J. polski		Matematyka		J. angielski		J. niemiecki	
	Liczba zdających	Średni wynik (%)	Liczba zdających	Średni wynik (%)	Liczba zdających	Średni wynik (%)	Liczba zdających	Średni wynik (%)
Średnia kraju	342 797	60	342 702	47	335 131	66	9 391	49
Województwo lubuskie	9 452	57	9 452	43	8 092	64	1 482	48
Powiat nowosolski	751	56	750	41	701	63	60	38
Nowa Sól	339	58	339	46	336	67	10	30
SP Nr 1	59	50	59	45	64	60	-	-
SP Nr 2	15	51	15	45	5	-	10	30
SP Nr 3	26	59	26	43	26	60	-	-
SP Nr 5	42	57	42	40	42	63	-	-
SP Nr 6	89	57	89	44	89	67	-	-
SP Nr 8	91	61	91	45	93	70	-	-
Niepubliczna Katolicka Szkoła Podstawowa	17	71	17	72	17	81	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Tabela 20. przedstawia wykonanie wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2016-2020. Analizując zestawienie należy zaobserwować wzrost wydatków na oświatę. W 2020 r. wydatki te wzrosły o ponad 7,3 mln zł w porównaniu do 2016 r. Najwyższy udział w wydatkach oświatowych stanowiły wydatki bieżące na wynagrodzenia i pochodne – w 2020 r. wydatki te stanowiły ponad 98%. Tabela przedstawia także wielkość subwencji oświatowej oraz stopień jej pokrycia wydatków oświatowych w Mieście. W latach 2016-2020 subwencja wynosiła średnio 23,8 mln zł i pokrywała wydatki oświatowe w 54%.

Tabela 20. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Nowej Soli w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
<b>WYDATKI OGÓŁEM</b>	<b>39 931 551,90</b>	<b>44 290 505,52</b>	<b>42 844 107,25</b>	<b>47 638 594,73</b>	<b>47 326 380,51</b>
Wydatki bieżące, w tym:	38 762 504,89	40 195 152,91	41 723 989,92	44 899 902,28	46 784 649,09
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	<i>30 090 404,37</i>	<i>30 286 135,42</i>	<i>31 536 419,15</i>	<i>32 693 784,68</i>	<i>34 947 158,79</i>
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	<i>8 672 100,52</i>	<i>9 909 017,49</i>	<i>10 187 570,77</i>	<i>12 206 117,60</i>	<i>11 837 490,30</i>
Wydatki majątkowe	1 169 047,01	4 095 352,61	1 120 117,33	2 738 692,45	541 731,42
<b>SUBWENCJA OŚWIATOWA</b>	<b>22 879 946,00</b>	<b>23 211 660,00</b>	<b>23 834 967,00</b>	<b>24 658 488,00</b>	<b>24 534 891,00</b>
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	17 051 605,90	21 078 845,52	19 009 140,25	22 980 106,73	22 791 489,51
Stopień pokrycia	57%	52%	56%	52%	52%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

## Kultura i sport

Jednym z podmiotów realizujących zadania w zakresie kultury, których Miasto jest organem prowadzącym jest Nowosolski Dom Kultury. Do podstawowych zadań Nowosolskiego Domu Kultury należy w szczególności edukacja i wychowanie przez sztukę, tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania kulturą i sztuką oraz rozpoznawanie, a także rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb czy też zainteresowań kulturalnych. W ramach realizacji swoich zadań jednostka organizuje koncerty, spektakle, wystawy, seanse filmowe oraz pracownie artystyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Do najważniejszych cyklicznych wydarzeń kulturalnych odbywających się na terenie Miasta należą:

- Program Teatr Polska,
- Polska Sieć Tańca oraz Metropolitan Opera Live i HD,
- Lubuskie Konfrontacje Artystyczne,
- Święto Solan,
- Solanin Film Festiwal,
- Naturalnie na Odrę.

Dzięki programowi Teatr Polska, od 2013 r., jesienią każdego roku w Nowej Soli prezentowanych jest kilka spektakli teatrów z całej Polski. Dotychczas mieszkańcy gminy mogli obejrzeć 63 spektakle teatrów instytucjonalnych.



W Nowej Soli funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna. Do głównych zadań placówki należy obsługa biblioteczna mieszkańców Nowej Soli i pozostałych gmin powiatu nowosolskiego. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb edukacyjnych, czytelniczych i informacyjnych mieszkańców miasta i powiatu, upowszechnianiu wiedzy, nauki, kultury, dba o sprawne funkcjonowanie sieci bibliotecznej i systemu informacyjnego na terenie miasta i powiatu.

Biblioteka prowadzi cykliczne wydarzenia, do których należą: Tydzień Bibliotek, Narodowe Czytanie, Noc w Bibliotece, Cykl spotkań z podróżnikami, Nowosolski Festiwal Literacki „Rzeka Słów”, Dyskusyjne Kluby Książek dla dzieci i osób dorosłych, Dyskusyjne Kluby Książki dla młodzieży i seniorów, Czytanie na Dywanie, Światowy Dzień Poezji, Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania, Wakacje w Biblusi, Ferie w Biblusi, Retrospektywa Solanin Film Festiwal, Językowa kawiarenka dla dzieci (język angielski), kawiarenki językowe, kawiarenka szachowa, kawiarenka brydzowa i Akademia Rodzica.

Produktem lokalnym jest m.in. Nowosolska Biblioteka Tradycji Regionalnej – w ramach projektu biblioteka nagrywa wspomnienia mieszkańców i zbiera dokumenty, obrazujące dawną Nową Sól i powiat nowosolski. Podstawowe dane dotyczące funkcjonowania biblioteki nowosolskiej przedstawia tabela 21. W latach 2016-2020 liczba czytelników oscylowała w granicach 4,5-5,6 tys. Liczba wypożyczeń książek na zewnątrz w analizowanych latach wynosiła od 126 tys. (w 2016 r.) do 74 tys. (w 2020 r.). Na ostatni rok oraz liczbę wypożyczeń bezpośredni wpływ miała pandemia Covid.

Tabela 21. Biblioteki publiczne w Nowej Soli i ich funkcjonowanie w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
biblioteki i filie	2	2	2	2	2
pracownicy bibliotek (działalności podstawowej)	27	27	26	21	20
księgozbiór	93 253	91 338	90 985	94 214	98 258
zbiory elektroniczne zinventaryzowane	32	32	18	<i>b.d.</i>	<i>b.d.</i>
zbiory specjalne	<i>b.d.</i>	<i>b.d.</i>	<i>b.d.</i>	4 527	4 994
czytelnicy w ciągu roku	5 681	5 533	5 462	5 339	4 217
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	129 915	121 696	121 110	127 591	74 680

Źródła: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Muzeum Miejskie w Nowej Soli prowadzi działalność muzealną przez przygotowywanie wystaw stałych i czasowych w pomieszczeniach muzealnych oraz w przestrzeni miejskiej, działalność edukacyjną w zakresie prowadzonych lekcji i zajęć muzealnych, zarówno w obiektach muzealnych jak i w terenie. Działalność wydawnicza Muzeum prowadzona jest przez publikacje z zakresu historii Miasta i regionu. Muzeum wspiera instytucje miejskie w przygotowywaniu wydarzeń o tematyce historycznej. W nowosolskim muzeum prowadzone są różnego rodzaju działania oświatowe, do których należą imprezy oświatowe, konkursy,

warsztaty, lekcje oraz imprezy plenerowe. Ilość poszczególnych działań w latach 2016-2020 przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 22. Działania oświatowe w Muzeum Miejskim w Nowej Soli w latach 2016-2020**

	2016	2017	2018	2019	2020
imprezy oświatowe w muzeum ogółem	44	59	131	169	78
konkursy	4	3	5	2	0
warsztaty	5	13	42	44	-
lekcje, zajęcia	32	41	62	111	-
imprezy plenerowe	0	0	8	1	0

Źródła: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kluczową jednostką tworzącą warunki do rozwoju sportu i turystyki w Nowej Soli jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. MOSiR realizuje zadania związane z zaspokajaniem zbiorowych potrzeb mieszkańców Nowej Soli w zakresie kultury fizycznej i turystyki oraz utrzymaniem powierzonych obiektów sportowych, terenów rekreacyjnych oraz urządzeń rekreacyjno-sportowych i turystycznych. Ośrodek jest głównym organizatorem, współorganizatorem lub koordynatorem wielu sportowych imprez cyklicznych oraz okolicznościowych na terenie Miasta Nowa Sól. Do najważniejszych cyklicznych wydarzeń należą: Półmaraton Solan; Regaty Smoczyc Łodzi; Memoriał im. Zdzisława Roli w piłce siatkowej mężczyzn; Memoriał im. Bronisława Malego w piłkę ręczną; Gala sportów walki; Turniej Mikołajkowy halowej piłki nożnej im. Radka Druciaka. MOSiR organizuje imprezy o charakterze otwartym, z których chętnie korzystają młodzi mieszkańcy jak i również seniorzy. Takie wydarzenia to m.in.: Półmaraton Solan, który jest jednym z najstarszych biegów w Polsce, Nowosolska Amatorska Liga Siatkówki, turniej siatkówki plażowej, Grand Prix w tenisie stołowym, rajd rowerowy Rajd.BIKE.

Cele i zadania określone w statucie Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji realizuje w oparciu o majątek i administrowaną miejską bazę rekreacyjno-sportową, będącą w trwałym zarządzie jednostki, na którą składa się:

- Miejski Stadion Sportowy (ul. 1 Maja) piłkarsko-lekkoatletyczny z widownią o pojemności ok. 1 tyś. miejsc, wykorzystywany przez szkoły oraz kluby i stowarzyszenia, głównie przez klub piłkarski "MKP Arka",
- Kompleks boisk do Siatkówki Plażowej z trybunami przenośnymi ok. 100 m-c, zapleczem socjalnym dla zawodników oraz wiatą rekreacyjną wykorzystywaną przez szkoły oraz kluby i stowarzyszenia, głównie przez siatkarskie sekcje MKST "Astra" oraz UKS "Ares",
- Boisko piłkarskie ze sztuczną trawą wybudowane w ramach programu „Blisko Boisko” (ul. Matejki),
- Hala Sportowa (ul. Św. Barbary) do gier małych wraz z boiskiem uniwersalnym o nawierzchni poliuretanowej, wykorzystywana do południa przez Szkołę Podstawową nr 1, w godzinach popołudniowych przez nowosolskie kluby i stowarzyszenia,



- Hala Sportowo – Widowiskowa (ul. Botaniczna) z widownią ok. 300 miejsc siedzących, spełniająca wymogi sportowe oraz techniczno – sanitarne do organizacji imprez szczebla centralnego w takich dyscyplinach jak: piłka ręczna, siatkówka, koszykówka, z zewnętrznym boiskiem, bieżnią i skoczną w dal, wykorzystywana do południa przez Szkołę Podstawową nr 8, w godzinach popołudniowych przez kluby i stowarzyszenia,
- „Park Krasnala” (Al. Wolności) – swoisty ogród botaniczny, ale również największy w Nowej Soli park zabaw dla dzieci, z mnóstwem figur dekoracyjnych, mini zoo, parkiem wodnym, częściowo dzierżawiony podmiotowi zewnętrznemu (papugarnia, lodziarnia, zaplecze małej gastronomii),
- „Koci Staw” (Al. Wolności) dzierżawiony podmiotowi prywatnemu z zachowaniem funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych,
- „Park Krasnala II” (ul. Południowa) – park sportów ekstremalnych, w którym znajdują się: tor rowerowy BMX, Pumphuck, ścianki wspinaczkowe, mini golf oraz przynależna mała architektura,
- „Park Linowy” (Al. Z. Malczuka) - wybudowany przez miasto obiekt wydzierżawiono po przetargu otwartym, który wygrało stowarzyszenie PARK z Nowej Soli,
- Przystań Kajakowa (Al. Wolności) z zapleczem socjalnym wykorzystywanym przez Kajakowy Klub Sportowy oraz 14 ogólnodostępnych miejsc noclegowych,
- „Marina” - profesjonalnie przygotowana do obsługi turystów przystań małych jednostek pływających nad rzeką Odrą wraz z wypożyczalnią rowerów oraz wypożyczalnią sprzętu pływającego,
- „Orlik 2012” (ul. Południowa) – kompleks boisk sportowych wybudowanych w ramach rządowego programu w 2008 roku,
- „Orlik 2012” (ul. Botaniczna) – kompleks boisk sportowych wybudowanych w ramach rządowego programu w 2011 roku,
- „Orlik 2012” (ul. Jana Pawła II) - kompleks boisk sportowych wybudowanych w ramach rządowego programu w 2012 roku,
- Park „Kacza Górka” (ul. Wrocławska/ul. Południowa) o powierzchni 14,5 ha z akwem wodnym, pełniący funkcję wypoczynkowo-rekreacyjną (Wake Park),
- „Harcerska Górka” (ul. Żwirki i Wigury) wraz z infrastrukturą portową (trapy) oraz przyległy teren rekreacyjny – plac zabaw,
- Teren Rekreacyjny „Kosierz” – tereny zielone i akwenty wodne o pow. około 9 ha,
- Sala Sportowa (ul. Staszica) wraz z kompleksem boisk, placem zabaw i bieżnią lekkoatletyczną,
- Boisko wielofunkcyjne (ul. Kasprowicza) ze sztuczną nawierzchnią, po reorganizacji szkół przekazane w trwały zarząd MOSiR,
- Pływalnia Kryta Solan (ul. Zjednoczenia) obiekt basenowy przekazany w trwały zarząd dla Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w marcu 2021 r., a następnie otwarty

29 maja 2021 r. składający się z basenu sportowego 25 m, basenu rekreacyjnego o wymiarach 10x8 m, brodzika, 2 szt. jacuzzi i zespołu saun,

- Centrum Informacji Turystycznej (ul. Korzeniowskiego) uruchomione i przekazane przez zarząd MOSiR w 2021 r.,
- Statek wycieczkowy „Laguna” realizuje rejsy wycieczkowe po Odrze oraz wszelkiego rodzaju akcje promocyjne.

Na stanie ośrodka znajdują się również między innymi:

- Scena estradowa – wynajem oraz obsługa imprez miejskich oraz własnych MOSiR,
- VW BUS – przewozy dzieci niepełnosprawnych do szkół i przedszkoli,
- Ciągnik rolniczy z przyczepą,
- Zestaw Komunalny do pielęgnacji boisk ze sztuczną nawierzchnią,
- Łódź "Solain" – przejażdżki po Odrze w sezonie wakacyjnym.

### **Bezpieczeństwo publiczne**

Poziom bezpieczeństwa na terenie Nowej Soli jest na wysokim poziomie. Nad bezpieczeństwem publicznym pieczę sprawuje:

1. Komenda Powiatowa Policji w Nowej Soli przy ul. Północnej 2,
2. Komenda Straży Miejskiej przy ul. Towarowej 2,
3. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Nowej Soli przy ul. Marszałka J. Piłsudskiego 65A.

Do zadań Straży Miejskiej należy m.in. reagowanie na przestrzeganie ładu i porządku w miejscach publicznych, podejmowanie działań w związku z podrzucaniem odpadów wielkogabarytowych przy zasykach śmietnikowych, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących problemów technicznych, uszkodzeń w pasie drogowym (oraz na terenach zielonych), a także podejmowanie interwencji w przypadku zgłoszeń dotyczących rannych, bezpańskich zwierząt w Nowej Soli.

Zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców oraz ich mienia służy także monitoring miejski zainstalowany w pojazdach należących do nowosolskiej komunikacji autobusowej, przy niektórych ulicach, w obiektach użyteczności publicznej.

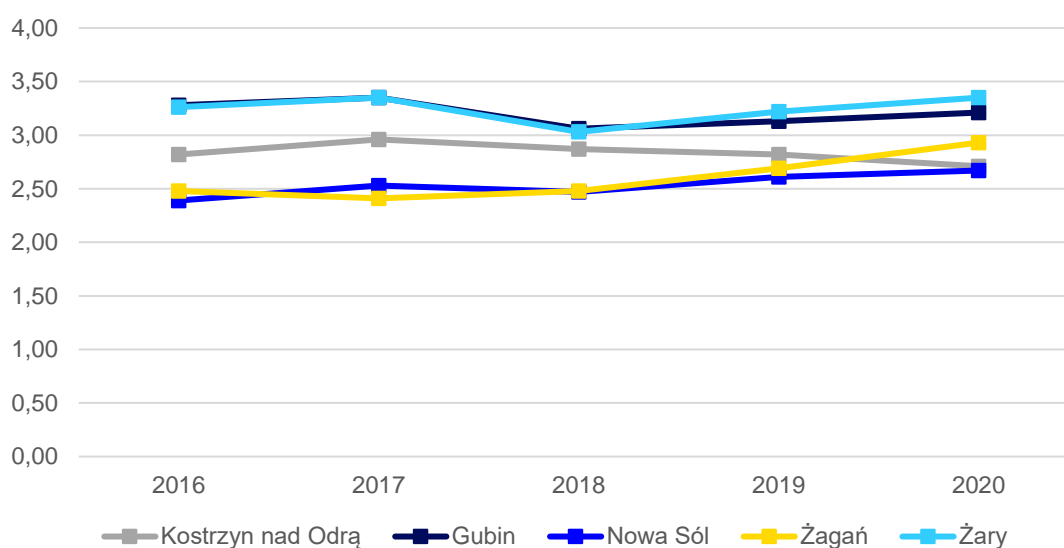
### **Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Miasta**

Łączna liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji działających non-profit w 2020 r. wynosiła 102, a w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyniosła 2,67. Wskaźnik ten w ciągu ostatnich lat stopniowo się zwiększał. Wzrost ten zauważalny był zarówno w Nowej Soli, jak i pozostałych miastach w województwie lubuskim (wykres 18.). Wśród organizacji pozarządowych prowadzących swoją działalność na terenie Nowej Soli można wyróżnić:



- Miejski Klub Piłkarski „Arka” w Nowej Soli,
- Międzyszkolny Klub Sportowo-Turystyczny „ASTRA”,
- Nowosolski Klub Karate Kyokushin,
- Nowosolskie Alternatywne Stowarzyszenie Artystów – NASA,
- Nowosolskie Stowarzyszenie Amazonek „Tęcza”,
- Polski Klub Ekologiczny – Okręg Lubuski,
- Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomóż Nie Będę Sam”,
- Stowarzyszenie Kultury Chrześcijańskiej „Chorał”.

Wykres 18. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Nowej Soli na tle porównywanych jednostek w latach 2016-2020



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Miasto Nowa Sól należy do stowarzyszenia *Lubuskie Trójmiasto*, które w 2020 r. zostało reaktywowane. Gminy wchodzące w skład Lubuskiego Trójmiasta to: Zielona Góra, Nowa Sól, Sulechów oraz Zabór, Otyń, Nowogród Bobrzański, Świdnica, Czerwieńsk oraz Powiat Nowosolski.

W 2012 r. powołano Związek Międzygminny „Eko-Przyszłość”, który działa na terenie trzynastu gmin, w tym w Nowej Soli, i trzech powiatów tj. nowosolski, zielonogórski i wschowski. Związek Międzygminny „Eko-Przyszłość” zajmuje się m.in. organizacją odbioru i zagospodarowaniem odpadów komunalnych na terenie związku, jak również tworzeniem punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

### 3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

W mieście funkcjonuje Wielospecjalistyczny Szpital SPZOZ w Nowej Soli, dysponujący 467 łózkami rzeczywistymi oraz Dolnośląskie Centrum Chorób Serca MEDINET – Filia w Nowej

Soli. Placówki te zapewniają specjalistyczną opiekę medyczną mieszkańcom całego powiatu. Oddziaływanie szpitala wykracza poza analizowany obszar miasta i wpływa na bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców województwa lubuskiego, a nawet dolnośląskiego. Szpital podjął także działania zmierzające do wzmocnienia poradni specjalistycznych, w rezultacie zwiększyła się liczba porad, a tym samym skróceniu uległa kolejka pacjentów oczekujących. Obecnie Wielospecjalistyczny Szpital SPZOZ w Nowej Soli prowadzi 22 poradnie specjalistyczne. Bliskość szpitala stwarza większe poczucie bezpieczeństwa, a tym samym sprzyja osiedlaniu się nowych mieszkańców i podnosi potencjał społeczny Miasta.

Według danych GUS w 2020 r. na terenie Miasta łącznie działało 35 podmiotów ambulatoryjnych. Zgodnie z definicją Banku Danych Lokalnych są to podmioty, w którym udziela się ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych podstawowej lub specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz świadczenia z zakresu rehabilitacji leczniczej. Do podmiotów tych należą zarówno niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, jak i przychodnie. Do głównych jednostek świadczących podstawową opiekę zdrowotną można zaliczyć:

- Centrum Medyczne PERINATEA Sp. z o.o.,
- Lekarska Spółka Partnerska BIS,
- „Medicus” Spółka Partnerska,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ARS MEDICA BIS”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Bogusława Hucko,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zatorze”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Lekarzy Rodzinnych „Familia” S.C.,
- NZOZ Poradnia Rodzinna, Medycyny Pracy i Medycyny Sportowej „DOZA-MED”,
- NZOZ Przychodnia Lekarska „ESKULAP S.C.”,
- Przychodnia Lekarska Zdrowie S.C.,
- TRANSMED S.C.

W 2020 r. udzielono blisko 215 tys. porad medycznych, w tym ponad 4 tys. w przychodniach zlokalizowanych na terenie Miasta. W Mieście funkcjonuje 15 aptek i punktów aptecznych. Na terenie Miasta realizowane są programy profilaktyczne finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), należą do nich:

- Program profilaktyki raka szyjki macicy – w gabinetach ginekologicznych,
- Program profilaktyki raka piersi – stacjonowanie mammobusów,
- Program badań prenatalnych,
- Program „Koperta życia – twoje zdrowie, twoje życie na lata 2020-2021” jest realizowany przez Powiat Nowosolski przy współpracy z Miastem.

Od 2021 r. Miasto Nowa Sól realizuje także własne Programy Polityki Zdrowotnej. Na terenie Miasta funkcjonuje jeden zakład opieki zdrowotnej zarządzany przez Miasto – SPZOZ Ośrodek Rehabilitacji Leczniczej, który jest placówką realizującą zadania z zakresu rehabilitacji





lecniczej i fizjoterapii w trybie ambulatoryjnym. Świadczy usługi rehabilitacyjne, które pozwalają na szybszy powrót do aktywności zawodowej, społecznej i sportowej. Kompleksowe leczenie fizjoterapeutyczne połączone jest z innowacyjnymi metodami, nowoczesnym sprzętem do rehabilitacji oraz własnym doświadczeniem. Proces usprawniania fizjoterapeutycznego ustalany jest przez wykwalifikowanych fizjoterapeutów i dostosowywany do potrzeb pacjenta wynikających z jego dysfunkcji funkcjonalnych powstałych po urazach i operacjach narządów ruchu, chorobach neurologicznych, chorobach ortopedycznych. W ośrodku przyjmowani są pacjenci w szerokim zakresie wiekowym. Ośrodek świadczy usługi fizjoterapeutyczne dla około 4 500 pacjentów, w tym z miasta Nowa Sól około 2 950, co stanowi około 66% wszystkich pacjentów.

Za całokształt problematyki społecznej i koordynację działań w tym zakresie odpowiedzialny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) w Nowej Soli.

Celem działania MOPS jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, przede wszystkim poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Do zadań MOPS należą działania ukierunkowane przede wszystkim na:

- pomoc rodzinie w trudnościach materialnych w szczególności poprzez pomoc rzeczową i materialną,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- kierowanie do domów pomocy społecznej, schronisk, noclegowni i opłacie lub dofinansowanie do opłat za pobyt,
- kierowanie na posiłki i opłacanie ich kosztów,
- opłacanie składek emerytalnych, rentowych i zdrowotnych za osoby korzystające z pomocy i kwalifikowanie do ww. świadczeń,
- organizowanie usług opiekuńczych,
- sprawienie pogrzebu,
- świadczenie pracy socjalnej,
- realizacja działań mających na celu utrzymanie dziecka w rodzinie biologicznej oraz powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny,
- zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym i chorym pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych oraz stworzenie odpowiednich warunków do przebywania oraz korzystania ze wszystkich form działalności ośrodków wsparcia – Dziennego Domu „Senior +” oraz Środowiskowego Domu Samopomocy.

Wśród podmiotów świadczących usługi społeczne na terenie Miasta można wyróżnić także: Dzienny Dom „Senior +” (DDS+), Środowiskowy Dom Samopomocy, Stowarzyszenie Działające na Rzecz SOSW „RADOŚĆ”, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Nowosolskie oraz Polski Czerwony Krzyż – Lubuski Oddział Okręgowy.

DDS+ świadczy wsparcie seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo, które ukończyły 60 lat, zamieszkałych na terenie Gminy Nowa Sól Miasto) poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, a także oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej.

DDS+ w Nowej Soli jest ośrodkiem wsparcia dziennego o zasięgu lokalnym, dysponującym 30 miejscami i realizuje zadania w szczególności poprzez:

- terapię zajęciową,
- zajęcia ruchowe (kinezyterapii),
- zajęcia edukacyjne,
- zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- zajęcia kulturalne, artystyczne i krajoznawcze,
- aktywizację społeczną oraz działania integracyjne i międzypokoleniowe,
- działania prozdrowotne,
- pomoc psychologiczną, poradnictwo i wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz bieżących spraw życia codziennego zapewnienie gorącego posiłku,
- inne działania w zależności od zgłoszonych potrzeb.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest domem dziennego pobytu dla 30 osób z zaburzeniami psychicznymi. Świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Zadania, które realizuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowej Soli to m.in.:

- podtrzymywanie i rozwijanie u osób z zaburzeniami psychicznymi umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- organizacja zajęć pozwalających na zwiększanie zaradności i samodzielności życiowej oraz integracja społeczna uczestników,
- organizowanie zajęć dostosowanych do stanu zdrowia i sprawności fizycznej,
- pobudzenie społecznej aktywności w zaspokajaniu potrzeb życiowych.

Stowarzyszenie Działające na Rzecz SOSW „RADOŚĆ” realizuje zadania publiczne w zakresie kultury oraz pomocy społecznej i promocji oraz ochrony zdrowia, skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.



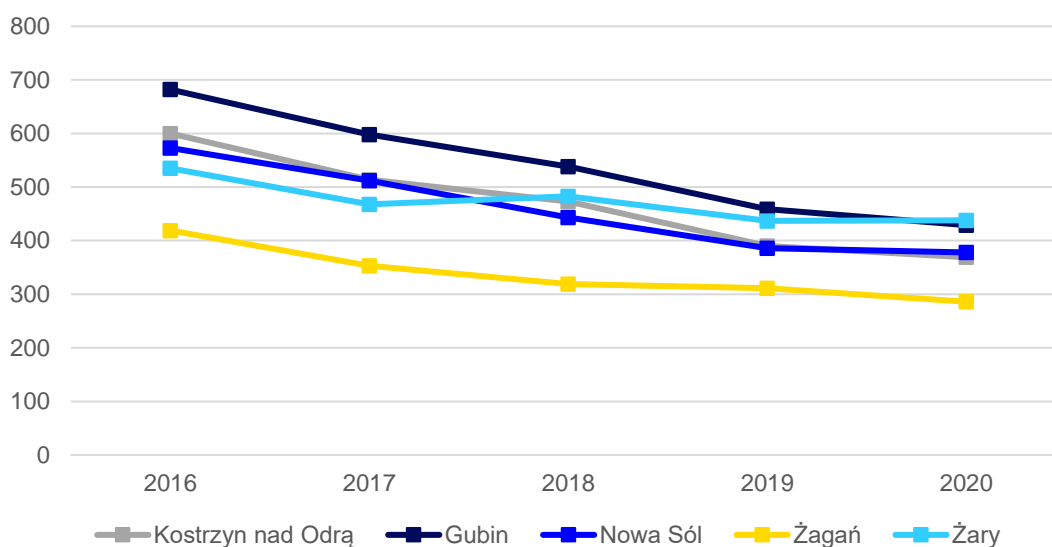
Warsztat Terapii Zajęciowej w Nowej Soli (WTZ) jest placówką wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo, stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztat realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika, niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Warsztat Terapii Zajęciowej w Nowej Soli utworzony został w 2006 r. Jednostką prowadzącą Warsztat jest Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomóż nie będę sam” w Nowej Soli.

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Nowosolskie prowadzi działania w zakresie pomocy społecznej w szczególności pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym wykluczeniem społecznym (prowadzenie noclegowni dla osób bezdomnych i stołówki). Natomiast Polski Czerwony Krzyż realizuje zadania publiczne w zakresie pomocy społecznej oraz promocji i ochrony zdrowia, w tym świadczenie usług opiekuńczych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współtworzy system pomocy społecznej. Zatrudnieni w MOPS pracownicy socjalni udzielają klientom informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania trudnych spraw życiowych, świadczą pracę socjalną oraz prowadzą postępowania administracyjne w zakresie przyznawania świadczeń pomocy społecznej. W 2020 r. liczba osób objętych MOPS w Nowej Soli wynosiła 1 459. Pozytywnym zauważonym zjawiskiem jest fakt, że liczba osób wymagających wsparcia od 2016 r. spadła o 35,4%.

Wykres 19. przedstawia porównanie wskaźnika udziału beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Nowej Soli i w zestawionych miastach. Tak jak w przypadku innych samorządów zauważa się spadek niniejszego wskaźnika, który obecnie oscyluje w granicy 290-440.

Wykres 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Nowej Soli i grupie porównawczej



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2020 r. w zasobie Miasta znajdowało się 188 mieszkań socjalnych oraz 1 317 mieszkań komunalnych. Pomimo obserwowanego w ostatnich latach wzrostu liczby mieszkań komunalnych pozostających do dyspozycji Miasta, średni czas oczekiwania na lokal komunalny wynosi około 40 miesięcy.

Tabela 23. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Miasta Nowa Sól w latach 2016-2020

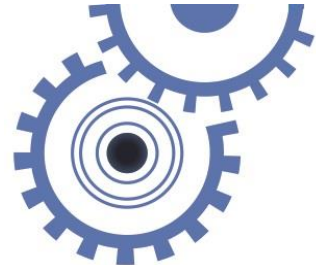
	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkań komunalnych	1 317	1 251	1 193	1 388	1 317
Liczba mieszkań socjalnych	219	217	215	202	188

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

Wśród głównych dokumentów i programów określających ramy działań podejmowanych na rzecz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym na terenie Nowej Soli można wymienić:

- „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sól – Miasto”,
- „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”,
- „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie”,
- „Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii”.

Programy te mają charakter strategii ramowych, a kolejne ich edycje są opracowywane wraz z zakończeniem się perspektywy obowiązywania poprzednich dokumentów.



## Spis tabel

Tabela 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych.....	25
Tabela 2. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2016-2020 .....	12
Tabela 3. Wybrane informacje o terenach zieleni w Nowej Soli w latach 2016-2020.....	16
Tabela 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w grupie porównawczej w latach 2016–2020 .....	22
Tabela 5. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2016-2020 w Nowej Soli .....	27
Tabela 6. Stan gospodarki odpadami w Nowej Soli w latach 2016-2020.....	30
Tabela 7. Dochody podatkowe Nowej Soli w latach 2016-2020 .....	38
Tabela 8. Zmiany liczby ludności w powiecie nowosolskim w latach 2016-2020 .....	42
Tabela 9. Zmiany liczby ludności w grupie porównawczej w latach 2016-2020 .....	43
Tabela 10. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w grupie porównawczej, w powiecie nowosolskim i w województwie lubuskim w latach 2016-2020 .....	44
Tabela 11. Wskaźniki demograficzne dla grupy porównawczej, powiatu nowosolskiego i województwa lubuskiego w 2016 i 2020 r.....	45
Tabela 12. Opieka przedszkolna i żłobkowa na terenie Nowej Soli (jednostki publiczne dla których organem prowadzącym jest samorząd gminny) – rok szkolny 2019/2020 .....	47
Tabela 13. Opieka przedszkolna na terenie Nowej Soli (jednostki niepubliczne) – rok szkolny 2019/2020.....	47
Tabela 14. Opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym w Nowej Soli w latach 2016-2020.....	48
Tabela 15. Szkoły podstawowe na terenie Nowej Soli w roku szkolnym 2020/2021 .....	49
Tabela 16. Wyposażenie szkół podstawowych w Nowej Soli w roku szkolnym 2020/2021 .....	50
Tabela 17. Zestawienie laureatów i finalistów konkursów przedmiotowych Lubuskiego Kuratora Oświaty w poszczególnych latach szkolnych .....	50
Tabela 18. Uczniowie w szkołach na terenie innych gmin w roku szkolnym 2020/2021.....	51
Tabela 19. Wynik egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych w Nowej Soli na tle miasta i powiatu w 2021 r. ....	51
Tabela 20. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Nowej Soli w latach 2016-2020 .....	52
Tabela 21. Biblioteki publiczne w Nowej Soli i ich funkcjonowanie w latach 2016-2020 .....	53
Tabela 21. Działania oświatowe w muzeach w Nowej Soli w latach 2016-2020 .....	54
Tabela 22. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Miasta Nowa Sól w latach 2016-2020 .....	62

## Spis wykresów

Wykres 1. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Nowej Soli na lata 2021-2033.....	16
Wykres 2. Zmiany liczby ludności w Nowej Soli w latach 2010-2020 .....	17
Wykres 3. Struktura użytkowania gruntów w Nowej Soli w 2020 r.....	6
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Nowej Soli w latach 2016–2020.....	20
Wykres 5. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Nowej Soli na tle powiatu i województwa .....	23
Wykres 6. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Nowej Soli na tle grupy porównawczej .....	23
Wykres 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Nowej Soli na tle powiatu i województwa.....	25
Wykres 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Nowej Soli na tle grupy porównawczej .....	26

Wykres 9. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Nowej Soli i w grupie porównawczej w 2020 r. ....	29
Wykres 10. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Nowej Soli na tle powiatu i województwa w latach 2016-2020 .....	36
Wykres 11. Wykonanie budżetu Nowej Soli w latach 2016-2020.....	36
Wykres 12. Struktura dochodów Nowej Soli w latach 2016-2020.....	37
Wykres 13. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Nowej Soli na tle powiatu i województwa .....	40
Wykres 14. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Nowej Soli na lata 2021-2033.....	40
Wykres 15. Struktura ludności w Nowej Soli w latach 2016-2020.....	45
Wykres 16. Prognoza liczby ludności dla Nowej Soli na lata 2022-2030.....	46
Wykres 17. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Nowej Soli na tle grupy porównawczej .....	48
Wykres 18. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Nowej Soli na tle porównywanych jednostek w latach 2016-2020 .....	57
Wykres 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Nowej Soli i grupie porównawczej .....	62

## Spis rycin

Rycina 1. Położenie Nowej Soli na tle gmin sąsiadujących.....	8
Rycina 2. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych.....	24
Rycina 3. Główne priorytety rozwoju Miasta Nowa Sól według ankietowanych.....	27
Rycina 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Nowa Sól .....	53
Rycina 5. Kierunki rozwoju przestrzennego wyznaczone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól – Miasto .....	57
Rycina 6. Obszary strategicznej interwencji w województwie lubuskim o indykatorywnym zasięgu.....	63
Rycina 7. Położenie Miasta Nowa Sól na tle województwa lubuskiego.....	5
Rycina 8. Położenie Miasta Nowa Sól na tle gmin sąsiadujących.....	5
Rycina 9. Położenie Miasta Nowa Sól w Nowosolskim Obszarze Funkcjonalnym .....	6
Rycina 10. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Nowej Soli w 2020 r. ....	11
Rycina 11. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Nowej Soli .....	15
Rycina 12. Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Nowej Soli i gminach sąsiadujących w 2020 r.....	24
Rycina 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Nowej Soli i gminach sąsiadujących w 2020 r.....	26
Rycina 14. Udział dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Nowej Soli i miejscowościach ościennych w 2020 r.....	39
Rycina 15. Gęstość zaludnienia gmin powiatu nowosolskiego w 2020 r. ....	41
Rycina 16. Średnia dynamika wzrostu liczby ludności w gminach w powiecie nowosolskim w latach 2015-2020 .....	42

**ANKIETA****Strategia Rozwoju Miasta Nowa Sól**

*Szanowni Państwo,*

*W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Miasta Nowa Sól, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety.*

*Ankieta jest anonimowa.*

*Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą za planować działania, niezbędne do rozwoju naszego Miasta!*

**Część I**

**Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.**

Społeczeństwo							
<b>Jak oceniasz:</b>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	
Aktywność mieszkańców na rzecz miasta?							
Skuteczność działania pomocy społecznej?							
Dostęp do podstawowej opieki medycznej (lekarz rodzinny) ?							
Dostęp do lekarzy specjalistów i poradni specjalistycznych?							
Dostęp do bezpłatnych programów profilaktycznych?							
System wsparcia dla rodzin i osób w kryzysie (np. uzależnienie, alkoholizm itp.)							
Aktywność organizacji pozarządowych np. stowarzyszenia, kluby itp.							
Wsparcie osób starszych oferowane dla mieszkańców miasta (DPS, Dzienny Dom Senior +, Organizacje Pozarządowe zrzeszające seniorów)							
Wsparcie osób niesamodzielnych, ze szczególnymi potrzebami							
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski?							
Bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta?							
Funkcjonalność i dostępność budynków administracji publicznej?							

Gospodarka						
<b>Jak oceniasz:</b>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru miasta?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie miasta?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie miasta?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie miasta?						
Dostępność i częstotliwość połączeń komunikacyjnych w kierunkach odpowiadających potrzebom zawodowym i społecznym?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług publicznych na terenie miasta (urzędy, szpital itp.) ?						
Dostępność usług innych na terenie miasta (sklepy, drobne usługi itp.)						
Konkurencyjność miasta jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji na tle innych miast i gmin w regionie?						
Konkurencyjność usług świadczonych przez nowosolskie firmy na rynku (cena, jakość)?						
Środowisko i przestrzeń						
<b>Jak oceniasz:</b>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojego miasta?						
Dostępność przyjaznych przestrzeni publicznych (parki, skwery, aleje itp.)?						
Jakość powietrza w mieście?						
Ofertę miasta w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Uciążliwość hałasu?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków, przyulicznych pasów zieleni)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie miasta (częstotliwość odbioru odpadów)?						
Swoją gotowość do segregacji śmieci i ponoszenia większych kosztów na rzecz rozwiązań proekologicznych?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w mieście (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w mieście?						



Infrastruktura techniczna						
<b>Jak oceniasz:</b>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w mieście?						
Przepustowość głównych tras komunikacyjnych (utrudnienie w ruchu drogowym w godzinach szczytu)?						
Utrzymanie dróg publicznych zimą?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Bezpieczeństwo przejść dla pieszych?						
Bezpieczeństwo dla ruchu rowerowego?						
Jakość usług w zakresie dostarczania wody (w tym: ciągłość dostaw wody, jakość wody, usuwanie awarii)?						
Jakość usług w zakresie odbioru ścieków (w tym: ciągłość usług, usuwanie awarii)?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do e-usług i otwartych danych świadczonych przez podmioty publiczne?						
Turystyka i rekreacja						
<b>Jak oceniasz:</b>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną miasta?						
Poziom i dostępność bazy sportowo-rekreacyjnej w mieście?						
Poziom i dostępność bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom i dostępność bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych w mieście?						
Komfort poruszania się rowerem po mieście (oznakowanie, stojaki na rowery itp.)?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie miasta dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie miasta dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie miasta dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie miasta dla seniorów?						
Ofertę promocyjną miasta?						

Edukacja i kultura						
<b>Jak oceniasz:</b>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostępność miejsc w żłobku miejskim?						
Dostępność miejsc w żłobkach prywatnych?						
Jakość infrastruktury w żłobku miejskim?						
Jakość opieki w żłobku miejskim?						
Jakość opieki w żłobku prywatnym?						
Dostęp do edukacji przedszkolnej w mieście?						
Jakość edukacji przedszkolnej w mieście?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie miasta?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych?						
Jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach podstawowych na terenie miasta (np. koła zainteresowań)?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach podstawowych na terenie miasta (np. zajęcia dodatkowe – wspomagające)?						
Wsparcie dla uczniów z niepełnosprawnościami (uczniowie z orzeczeniem z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej) – w szkołach podstawowych na terenie miasta						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach podstawowych na terenie miasta?						
Dostępność komunikacji miejskiej dla dzieci w wieku szkolnym w mieście?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w mieście?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w mieście? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność instytucji kultury w mieście?						



## Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w mieście w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
  - poprawa jakości powietrza
  - poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego
  - rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
  - rozbudowa oświetlenie ulicznego
  - rozwój infrastruktury sportowej
  - budowa i modernizacja sieci wodociągowej
  - budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
  - rozwój sieci gazowej
  - rewitalizacja terenów przemysłowych
  - rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
  - rozbudowa bazy okołobiznesowej w mieście
  - poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
  - poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie miasta
  - zwiększenie dostępu do Internetu
  - wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
  - zwiększenie liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
  - stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
  - poprawa dostępu do usług medycznych
  - zmniejszenie bezrobocia
  - promocja miasta
  - inwestycje w rozwój turystyki
  - zagospodarowanie turystyczne terenów nadodrzańskich
  - budowa obwodnicy
  - podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
  - podniesienie poziomu dostępności opieki psychologicznej w szkołach
  - zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
  - wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej w mieście
  - poprawa bezpieczeństwa publicznego
  - rozwój kultury
  - aktywizacja osób starszych
  - inne (*jakie?*) .....
-

## Część III:

### 1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką miasta?

.....

## Metryczka

**Płeć:**  kobieta  mężczyzna

**Wiek:**  poniżej 18 lat  18-25 lat  26-35 lat  36-45 lat  46-55 lat  56-65 lat  
 powyżej 65 lat

### Zatrudnienie:

uczeń/student  rolnik  przedsiębiorca  osoba pracująca  osoba bezrobotna  
 emeryt / rencista  inne (jakie?) .....

### Czy pracuje Pani/Pan w Nowej Soli?

tak  nie

### W jaki sposób przemieszcza się Pani/Pan do pracy?

samochodem  rowerem  pieszo  komunikacją publiczną  komunikacją prywatną  
 inne (jakie?) .....

### Zamieszkanie:

jestem mieszkańcem miasta  nie jestem mieszkańcem miasta



### Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I: PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ MIEJSKA POPRAWIAJĄCA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I WPŁYWAJĄCA NA STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO					
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
<b>1.1. Poprawa dostępności infrastruktury transportowej i mobilności miejskiej</b>	1) Poprawa układu komunikacyjnego w Mieście na rzecz zwiększenia przepustowości komunikacyjnej w szczególności drogowej, kolejowej i rowerowej, przyjaznej dla wszystkich użytkowników.				
	2) Rozwój przyjaznego środowisku transportu publicznego wraz z rozbudową infrastruktury niezbędnej dla rozwoju i optymalizacji systemu mobilności m.in. poprzez zakup taboru autobusowego z napędem elektrycznym lub wodorowym, budowę centrów przesiadkowych.				
	3) Oznakowanie przyjazne uczestnikom ruchu drogowego.				
	4) Utworzenie sieci stacji ładowania pojazdów elektrycznych.				
	5) Wprowadzenie zintegrowanego systemu monitoringu kamer live.				
	6) Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego m.in. poprzez utworzenie i wykorzystanie systemów inteligentnych przejść dla pieszych oraz wprowadzenie bezkolizyjnych ciągów ruchu pieszo-rowerowego.				
	7) Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży z zakresu mobilności i bezpieczeństwa w ruchu drogowym.				
	8) Integracja komunikacyjna w ramach Lubuskiego Trójmiasta w tym budowa Szybkiej Kolei Trójmiejskiej w relacji Sulechów – Zielona Góra – Nowa Sól wraz z centrami przesiadkowymi.				
<b>1.2. Wzmacnianie wartości przestrzeni miejskiej poprzez racjonalne planowanie przestrzenne</b>	1) Niwelowanie barier architektonicznych w przestrzeni miejskiej i obiektach użyteczności publicznej poprzez wprowadzenie zasad projektowania uniwersalnego dla nowych i istniejących budynków.				
	2) Partycypacyjne zarządzanie przestrzenią miejską przy udziale i zaangażowaniu interesariuszy na rzecz poprawy jakości życia w Mieście.				
	3) Stworzenie uniwersalnego, nowoczesnego narzędzia do konsultacji społecznych służącego kreowaniu i wykorzystaniu				

**CEL STRATEGICZNY I: PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ MIEJSKA POPRAWIAJĄCA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I WPLYWAJĄCA NA STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)	
	przestrzeni miejskiej zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców.					
	4) Wprowadzenie przyjaznego systemu informacji wizualnej w przestrzeni miejskiej.					
	5) Realizacja urządzonych terenów zieleni miejskiej przy udziale i zaangażowaniu mieszkańców.					
	6) Kontynuacja rewitalizacji obszarów zdegradowanych i poprzemysłowych w oparciu o założenia Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym na obszarach pofabrycznych „Odry” i Dozamet”.					
	7) Wspieranie procesów rewaloryzacji i renowacji zabytków w mieście.					
	8) Przygotowanie atrakcyjnych terenów pod zabudowę mieszkaniową mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców.					
	9) Modernizacja i poszerzenie atrakcyjnej bazy sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej przyjaznej mieszkańcom.					
	10) Utworzenie Multidyscyplinarnego Centrum dla Młodzieży.					
	<b>1.3. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i wspieranie zielonego rozwoju</b>	1) Ograniczenie niskiej emisji poprzez programy wsparcia.				
		2) Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego ze szczególnym uwzględnieniem edukacji ekologicznej mieszkańców.				
3) Podnoszenie jakości funkcjonalnych, estetycznych i przyrodniczych przestrzeni dla poprawy warunków życia mieszkańców Nowej Soli poprzez modernizację terenów zielonych.						
4) Tworzenie otwartych, zintegrowanych, bezpiecznych i dostępnych dla mieszkańców przestrzeni miejskich z uwzględnieniem dostosowania do skutków zmiany klimatu.						
5) Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w gospodarstwach domowych, poprawę infrastruktury technicznej dla rozwoju elektromobilności, popularyzację niskoemisyjnych środków transportu zbiorowego i indywidualnego,						
6) Intensyfikacja prac i działań na rzecz zagospodarowania						

**CEL STRATEGICZNY I: PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ MIEJSKA POPRAWIAJĄCA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I WPLYWAJĄCA NA STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
	i rekultywacji obszarów zdegradowanych i zagrażających środowisku naturalnemu.				
	7) Promocja Odnawialnych Źródeł Energii.				

**CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA LOKALNYM POTENCJALE**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
<b>2.1. Rozwój oferty inwestycyjnej miasta i budowanie konkurencyjności rynku</b>	1) Utworzenie partnerstwa na rzecz praktycznej ekonomii.				
	2) Wsparcie komercjalizacji w formie know-how.				
	3) Tworzenie i wsparcie start-upów poprzez rozwój Parku Technologicznego Interior i rozszerzenie jego oferty.				
	4) Sieciowanie lokalnych przedsiębiorców.				
	5) Zapewnienie przestrzeni do wymiany doświadczeń pomiędzy doświadczonymi a początkującymi przedsiębiorcami.				
	6) Rozwój podmiotów ekonomii społecznej poprzez szkolenia, inkubatory przedsiębiorczości, tworzenie lepszych warunków oraz wsparcie finansowe.				
	7) Stworzenie programu mentoringu biznes dla NGO, dającego możliwość tworzenia i rozwoju start-upów.				
	8) Internacjonalizacja mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.				
	9) Rozwój ponadlokalnych partnerstw na rzecz wspierania przedsiębiorstw i budowania ich konkurencyjności.				
<b>2.2. Rozwój oferty turystycznej i kulturalnej opartej na rodzimym potencjale</b>	1) Stworzenie kompleksowej i zintegrowanej oferty turystycznej miasta i okolic pod przewodnictwem Centrum Informacji Turystycznej.				
	2) Rozwój infrastruktury turystycznej pod koordynacją Centrum Informacji Turystycznej w oparciu o potencjał Nadodrzańskiego Parku Rekreacyjnego.				
	3) Spójna i skoordynowana promocja bazy turystycznej w tym w ramach Lubuskiego Trójmiasta.				

## CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA LOKALNYM POTENCJALE

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
	4) Jednolita identyfikacja terenów i obiektów turystycznych.				
	5) Uatrakcyjnienie oferty kulturalnej w mieście w oparciu o dotychczasowe i nowe produkty lub przedsięwzięcia kulturalne skierowane zarówno do mieszkańców jak i turystów.				
<b>2.3. Budowanie i promocja marki produktów lokalnych i regionalnych</b>	1) Stworzenie kompleksowej oferty gospodarczej przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii.				
	2) Wsparcie dla nowych przedsiębiorców lokujących się na terenie Miasta.				
	3) Tworzenie i promowanie produktów lokalnych i regionalnych.				
	4) Budowa marki turystycznej o zasięgu ponadlokalnym i ponadregionalnym.				

## CEL STRATEGICZNY III: ZINTEGROWANE I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO Z DOSTĘPEM DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
<b>3.1. Rozwój przestrzeni społecznych i miejsc integracji</b>	1) Rozwój oferty Centrum Aktywności Społecznej.				
	2) Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego i klubu młodzieży poprzez tworzenie nowych i modernizację istniejących placówek.				
	3) Tworzenie sieci infrastruktury sportowej dla mieszkańców Miasta.				
	4) Rozwój bazy kulturalnej ze szczególnym uwzględnieniem rozszerzenia oferty kulturalnej w Mieście.				
<b>3.2. Rozwój i dostosowanie oferty do potrzeb pokoleniowych mieszkańców miasta</b>	1) Tworzenie miejsc integracji młodzieży, w tym stworzenie centrów dla młodzieży.				
	2) Wyznaczanie miejsc publicznych i ich zagospodarowanie do rozwoju kreatywnego młodych mieszkańców Miasta				
	3) Tworzenie miejsc sportowo-rekreacyjnych w celu zwiększenia aktywności młodych mieszkańców.				
	4) Rozwój miejsc integracji i aktywizacji seniorów				
<b>3.3. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz</b>	1) Wzrost dostępności do komunalnych zasobów mieszkaniowych.				



**CEL STRATEGICZNY III: ZINTEGROWANE I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO Z DOSTĘPEM DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
<b>zwiększenie zaangażowania społecznego</b>	2) Wsparcie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym.				
	3) Wsparcie osób bezdomnych i uzależnionych poprzez zapewnienie usług z szeroką ofertą pomocy.				
	4) Rozwój pomocy psychologicznej i terapeutycznej poprzez utworzenie Centrum Wspierania Rodziny.				
	5) Profesjonalizacja i aktywizacja organizacji pozarządowych.				
	6) Zaangażowanie młodych mieszkańców do działania na rzecz rozwoju Miasta poprzez utworzenie Młodzieżowej Rady Miejskiej.				
	7) Wspieranie liderów społecznych i działań społecznikowskich.				
	8) Wzrost partycypacji mieszkańców oraz wzmacnianie więzi sąsiedzkich, asymilacji imigrantów i uchodźców poprzez różne narzędzia integracji mieszkańców.				
	9) Stworzenie systemu wsparcia dla osób potrzebujących poprzez utworzenie Centrum Wolontariatu skupiającego społecznie aktywnych i angażujących się mieszkańców oraz stworzenie młodzieży i innym grupom możliwości zaangażowania, pracy na rzecz innych i ich aktywizacji.				
	<b>3.3. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie zaangażowania społecznego</b>				

**CEL STRATEGICZNY IV: INNOWACYJNA GOSPODARKA OPARTA NA NAUCE I ROZWOJU**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
<b>4.1. Zacieśnienie relacji świata nauki i biznesu</b>	1) Wzrost konkurencyjności i współpraca podmiotów gospodarczych, szkół, instytucji publicznych, w szczególności w zakresie promowania przedsiębiorczości, edukacji, rozwoju technologicznego skutkująca powstawaniem innowacyjnych projektów.				
	2) Kształcenie kadry dydaktycznej w kierunku rozwijania postaw przedsiębiorczych dzieci i młodzieży.				

## CEL STRATEGICZNY IV: INNOWACYJNA GOSPODARKA OPARTA NA NAUCE I ROZWOJU

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
	3) Rozwój w zakresie doradztwa zawodowego dla młodych mieszkańców Nowej Soli.				
	4) Utworzenie wirtualnego inkubatora przedsiębiorczości przy współpracy placówek wychowawczo-oświatowych z Parkiem Technologicznym Interior				
	5) Wdrażanie projektów mających na celu rozwijanie zainteresowań związanych z przedsiębiorczością od najmłodszych lat, w tym m.in. projekt Przedsiębiorcza Młodzież, Przedsiębiorcze Dzieciaki.				
<b>4.2. Przyciąganie i zatrzymywanie potencjału, kapitału i talentu</b>	1) Dualny system kształcenia poprzez połączenie nauki z praktyką.				
	2) Nowoczesna edukacja w placówkach oświatowych ukierunkowana na potrzeby lokalnego rynku pracy				
	3) Uruchomienie programu przyciągającego talenty i wspierającego młodych podczas startu na rynku pracy – program wyrównywania (zmniejszania) różnic w wynagrodzeniach w porównaniu z innymi miastami.				
	4) Zwiększanie integracji europejskiej w szkołach.				
	5) Zwiększenie udziału mieszkańców w akcjach społecznościowych propagujących zdrowy i ekologiczny styl życia, integrujących społeczność lokalną i ponadlokalną.				
	6) Utworzenie ponadkonkurencyjnych i innowacyjnych partnerstw, w tym w ramach Lubuskiego Trójmiasta na rzecz rozwoju potencjału i talentów.				
<b>4.3. Wzrost jakości i atrakcyjności nowoczesnych usług edukacyjnych</b>	1) Wzmocnienie opieki psychologicznej w placówkach oświatowych.				
	2) Poszerzenie dostępu do opieki medycznej w placówkach oświatowych.				
	3) Poprawa infrastruktury placówek oświatowo-wychowawczych poprzez zwiększanie dostępności budynków i infrastruktury.				
	4) Zwiększenie różnorodności ofert zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.				

**CEL STRATEGICZNY IV: INNOWACYJNA GOSPODARKA OPARTA NA NAUCE I ROZWOJU**

<b>CEL OPERACYJNY</b>	<b>KIERUNKI DZIAŁAŃ</b>	<b>Jednostka odpowiedzialna</b>	<b>Planowany termin wykonania</b>	<b>Faktyczny termin wykonania</b>	<b>Realizacja (TAK / NIE)</b>
	5) Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych i doposażenie szkół i przedszkoli w nowoczesne pomoce dydaktyczne.				
	6) Rozwinięcie współpracy z Uniwersytetem Zielonogórskim w zakresie podnoszenia świadomości uczniów przy wyborze ścieżki zawodowej.				
	7) Rozszerzenie możliwości korzystania z posiłków dla uczniów w szkołach.				
	9) Wzmocnienie współpracy w ramach Lubskiego Trójmiasta				